

**KENTSEL AÇIK ALANLARIN FİZİKSEL
ENGELLİLER TARAFINDAN KULLANIM
İMKANLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ;
TEKİRDAĞ SÜLEYMANPAŞA İLÇESİ
ÖRNEĞİ
ELİF AYGÜN**

**Yüksek Lisans Tezi
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı
Danışman: Prof. Dr. Aslı BAYÇIN KORKUT**

2017

T.C.
NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

KENTSEL AÇIK ALANLARIN FİZİKSEL ENGELLİLER
TARAFINDAN KULLANIM İMKANLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ; TEKİRDAĞ SÜLEYMANPAŞA İLÇESİ
ÖRNEĞİ

ELİF AYGÜN

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

DANIŞMAN : PROF. DR. ASLI BAYÇIN KORKUT

TEKİRDAĞ – 2017

Her Hakkı Saklıdır

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

KENTSEL AÇIK ALANLARIN FİZİKSEL ENGELLİLER TARAFINDAN KULLANIM İMKANLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ; TEKİRDAĞ SÜLEYMANPAŞA İLÇESİ ÖRNEĞİ

Elif AYGÜN

Namık Kemal Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Danışman : Prof. Dr. Aslı BAYÇIN KORKUT

Bu araştırma, Tekirdağ Süleymanpaşa İlçesi'nin bazı mahallelerindeki kentsel açık alanların fiziksel engelli bireyler tarafından kullanım imkanlarının değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır. Toplam ondört mahalle içinden üç mahalle seçilmiştir. Seçilen mahallelerde dış mekanda bulunan bazı kullanım alanları ile bu alanlardaki donatı elemanları, yapılı çevre standartlarına uygunluğu bakımından incelenmiştir. Araştırma amacı doğrultusunda engelli kullanıcıların kenti ne derece rahat kullanabildiği, alanda yaşadıkları sorunların neler olduğu ortaya konulmuştur. Elde edilen bulgulara göre incelenen mahallelerde genel olarak yeterli genişlik ölçüsüne sahip olmayan bir çok yaya kaldırımı ve yol mevcuttur. Yollarda bozulmuş döşemeler ve dağılmış bordürler bulunmaktadır ve kılavuz izler kullanılmamıştır. Rampa eğimleri fazladır. Rampa genişliğinin yeterli olmadığı kullanım alanları vardır. Merdiven basamak ve yükseklikleri uygun olmakla birlikte merdivenlerin genelinde rampa, korkuluk-küpeşte bulunmamaktadır. Kentte yeterli sayıda otopark olmamakla birlikte mevcutta bulunan otoparklarda da engelliler için ayrılmış otopark alanları yoktur. Kent donatılarının sayısı ve konumu uygundur. Halka açık tuvaletlerde engelli tuvaletlerine yer verilmemiştir. Çeşmeler engellilerin kullanımına uygun değildir. Bina girişlerinin geçiş genişlikleri uygundur ancak bina girişi rampalarının eğimi fazladır. Girişleri düz ayak olmayan binaların bir kısmında rampalı sistem yerine merdiven kullanılmıştır ve fiziksel engelli bireyler için uygun değildir. Elde edilen bulgulardan yola çıkılarak öneriler verilmiştir.

Anahtar kelimeler: Fiziksel engelli, kent, açık alan, Tekirdağ Süleymanpaşa İlçesi

2017, 138 Sayfa

ABSTRACT

MSc. Thesis

EVALUATION OF USE POSSIBILITIES BY PHYSICAL DISABILITIES IN URBAN OPEN AREAS; TEKİRDAĞ SÜLEYMANPAŞA LOCATION

Namık Kemal University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Landscape Architecture

Elif AYGÜN

Supervisor : Assoc. Prof. Dr. Aslı BAYÇIN KORKUT

This research was conducted in order to evaluate the use of urban open spaces in some neighborhoods of Tekirdağ Süleymanpaşa District by individuals with physical disabilities. Three neighborhoods were selected from a total of fourteen neighborhoods. In some selected areas, some of the outdoor use areas and the accessory components in these areas have been examined in terms of compliance with built environmental standards. In the direction of research purpose, it has been revealed how disabled users can use the city and what problems they have experienced in the field. According to the findings obtained, there are many pedestrian walkways and roads which do not have adequate width in general. The roads have broken down floors and scattered borders and no guide tracks are used. Ramp incline is excessive. There are areas where the ramp width is not sufficient. There are no ramps, railing-handrails throughout the stairs, with the steps and heights of the stairs being suitable. There are not enough parking spaces in the city, but parking spaces reserved for disabled people are not available in existing parking lots. The number and location of the city's fittings are suitable. Disabled toilets are not available in public toilets. Fountains are not suitable for the use of obstacles. The transition widths of the building entrances are suitable, but the slopes of the building entrance ramps are excessive. Stairs are used instead of the ramp system in some of the buildings where the entrances are not flat feet, and not suitable for physically handicapped individuals. Suggestions have been made by going out from the detected findings.

Keyword: Physical disability, city, open area, Tekirdağ Süleymanpaşa District

2017, 138 Page

ÖNSÖZ

Kentsel Açık Alanların Fiziksel Engelliler Tarafından Kullanım İmkanlarının Değerlendirilmesi; Tekirdağ Süleymanpaşa İlçesi Örneği adlı bu çalışma Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Peyzaj Mimarlığı programında Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanmıştır.

Tez danışmanlığımı üstlenerek, bilgi ve deneyimleriyle çalışmalarına destek ve yön veren değerli hocam Prof. Dr. Aslı BAYÇIN KORKUT'a teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca tez çalışmam boyunca destek olan çok değerli aileme, Peyzaj Mimarlığı Bölümü öğretim üyelerine, anlayış ve sabırlarıyla yardımlarını esirgemeyen çok değerli amirlerim ile mesai arkadaşlarıma ve yüksek lisans öğrenimim boyunca beni yalnız bırakmayan dönem arkadaşlarıma çok teşekkür ederim.

Ocak, 2017

Elif AYGÜN
(PEYZAJ MİMARİ)

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	i
ÖNSÖZ	ii
İÇİNDEKİLER	iv
KISALTMALAR DİZİNİ	vi
ŞEKİLLER DİZİNİ	vii
ÇİZELGELER DİZİNİ	ix
1.GİRİŞ	1
2.KURAMSAL TEMELLER VE KAYNAK BİLDİRİŞLERİ	4
2.1.Kuramsal Temeller	4
2.1.1.Kent, Açık Alan, Kentsel Açık Alan Tanımları	4
2.1.2.Engelliliğin Tanımı, Nedenleri ve Türleri	9
2.2. ÖZİ ve TSE'nün Engellilere Yönelik Ulaşılabilir Yapılı Çevre Standartları	14
2.3.Araştırma Konusu ile İlgili Önceki Çalışmalar	53
3.MATERYAL VE YÖNTEM	63
3.1.Materyal.....	63
3.2.Yöntem	64
4.BULGULAR ve TARTIŞMA	69
4.1.Süleymanpaşa İlçesinin Ulaşılabilir Çevre Standartları Bakımından Durumu	70
4.1.1.Açık Alanlar	70
4.1.1.1. Yaya kaldırımları.....	70
4.1.1.2. Rampalar.....	81
4.1.1.3. Merdivenler	87

4.1.1.4. Açık otoparklar	94
4.1.1.5. Kent donatıları	98
4.1.2. Bina Girişleri	118
4.2. Engellilerin Kent Yaşamında Karşılaştıkları Sorunlar	122
5. SONUÇ ve ÖNERİLER	124
KAYNAKLAR	134

KISALTMALAR DİZİNİ

BM	:Birleşmiş Milletler
ÖZİ	:Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı
TSE	:Türk Standartları Enstitüsü
TÜİK	:Türkiye İstatistik Kurumu
WHO	:Dünya Sağlık Örgütü
T.B.B.	:Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi

ŞEKİL DİZİNİ

Şekil 2.1. Bayraktar'a göre açık alan sınıflandırması.....	8
Şekil 2.2. Yaya kaldırımının minimum net genişlikleri ve emniyet şeritleri	19
Şekil 2.3. Yaya kaldırımı ve taşıt yolunda drenaj örneği	20
Şekil 2.4. Tekerlekli sandalyenin dönüş alanı.	20
Şekil 2.5. Yaya kaldırımındaki ızgaraların konumu.....	21
Şekil 2.6. 100 cm'den büyük açıklıklarda kılavuz iz kullanımı	21
Şekil 2.7. Yaya geçidinde kılavuz iz ve yön değiştirme ögesi kullanımı	22
Şekil 2.8 . Bisiklet yoluna bitişik yaya kaldırımında ayırıcı şerit genişliği.....	22
Şekil 2.9. Yaya yolu kenarlarındaki bordür yükseklikleri ve yol kenarları eğimleri	23
Şekil 2.10. Kaldırımdaki ağaç ve donatıların etrafındaki yükseltilmiş platformlar	23
Şekil 2.11. Kaldırımın etrafındaki duyumsanabilir yüzeyler	24
Şekil 2.12. Rampalarda güvenli eğim aralıkları	27
Şekil 2.13. Rampada eğim ve dinlenme alanı	27
Şekil 2.14. Tekerlekli sandalyenin manevra ölçüleri	28
Şekil 2.15. Yaya kaldırım rampalarında bitkilendirme örneği ve eğim ölçüleri	28
Şekil 2.16. Yaya kaldırımında üç yöne eğimli rampa örneği	29
Şekil 2.17. Kaldırım genişliğinin yeterli olmadığı durumlarda yola paralel rampa düzenlemesi örneği	30
Şekil 2.18. Merdivenlerde duyumsanabilir (hissedilebilir) yüzeyler	32
Şekil 2.19. Aynı yönde devam eden merdivende sahanlık ölçüsü	33
Şekil 2.20. Merdivenlerde basamak uçları	33
Şekil 2.21. Merdivenlerde rıht durumu	34
Şekil 2.22. Merdiven altı yükseklikleri	34
Şekil 2.23. Merdiven ve rampalarda küpeşte ölçüleri	35
Şekil 2.24. Otopark yerleri ile ilgili özellikler.....	36
Şekil 2.25. Park yeri genişliği.....	37
Şekil 2.26. Açılı park yerleri	37
Şekil 2.27. Engelli otoparklarına ait ölçüler	38
Şekil 2.28. Taşıt yolu kenarındaki park yerleri ile ilgili özellikler.....	39

Şekil 2.29. Dinlenme alanlarının konumlandırılması	42
Şekil 2.30. Oturma ceplerinin tasarımı	42
Şekil 2.31. Dinlenme bankının yüksekliği.....	42
Şekil 2.32. Dinlenme banklarının boyutları.....	43
Şekil 2.33. Yaya yolunda baş kurtarma yüksekliği	44
Şekil 2.34. Çöp kutusu ve ölçüleri.....	44
Şekil 2.35. Telefon kulübesi ölçüleri.....	45
Şekil 2.36. Açık ve kapalı telefonlara ait ölçüler	47
Şekil 2.37. Tuvalet planı.....	49
Şekil 2.39. Çeşme ölçüleri.....	50
Şekil 2.40. Bina girişi	52
(Şekil 2.41). Ulaşılabilir giriş alternatifleri	53
Şekil 3.1. 100. Yıl Mah. Hürriyet Mah. Ertuğrul Mah. planı	64
Şekil 3.2. Araştırma yöntem akış şeması.....	69
Şekil 4.1. 100. Yıl Mahallesi kaldırım ve yürüyüş yolları	76
Şekil 4.2. Hürriyet Mahallesi kaldırım ve yürüyüş yolları	78
Şekil 4.3. Ertuğrul Mahallesi kaldırımı ve yürüyüş yolları	80
Şekil 4.4. 100. Yıl Mahallesi rampa örnekleri.....	83
Şekil 4.5. Hürriyet Mah. rampa örnekleri.....	86
Şekil 4.6. Ertuğrul Mah. rampa örnekleri.....	87
Şekil 4.7. 100. Yıl Mahallesi merdiven örnekleri	90
Şekil 4.8. Hürriyet Mahallesi merdiven örnekleri	91
Şekil. 4.9. Ertuğrul Mahallesi Merdiven Örnekleri.....	94
Şekil 4.10. 100. Yıl Mahallesi Açık Otoparkları.....	96
Şekil 4.11. Hürriyet Mahallesi Açık Otoparkları	97
Şekil 4.12. Ertuğrul Mahallesi açık otoparkları.....	98
Şekil 4.13. 100. Yıl Mah. Oturma elemanları	101
Şekil 4.14. Hürriyet Mahallesi oturma elemanları	103
Şekil 4.15. Ertuğrul Mahallesi oturma elemanları (Orijinal).....	105
Şekil 4.16. Süleymanpaşa İlçesi aydınlatma elemanları.....	110
Şekil 4.17. Süleymanpaşa İlçesi çöp kutuları	112
Şekil 4.18. Süleymanpaşa İlçesi telefon kulübesi örnekleri	113
Şekil 4.20. Süleymanpaşa İlçesi'nden çeşme örnekleri (Orijinal).....	117

Şekil 4.21. Süleymanpaşa İlçesi bina girişi örnekleri.....	121
--	-----

ÇİZELGE DİZİNİ

Çizelge 2.1. Açık alanlardan yaya kaldırımlarında engellilere yönelik standartlar	14
Çizelge 2.2. Açık alanlardan rampalarda engellilere yönelik standartlar	25
Çizelge 2.3. Açık alanlardan merdivenler, korkuluklar ve küpeşterlerde engellilere yönelik standartlar	31
Çizelge 2.4. Açık alanlardan otoparklarda engellilere yönelik standartlar	35
Çizelge 2.5. Açık alanlarda kullanılan kent mobilyalarında engellilere yönelik standartlar	39
Çizelge 2.6. Bina girişlerinde engellilere yönelik standartlar	50
Çizelge 3.1. Araştırma alanında kullanılan gözlem formu	65
Çizelge 4.1. Süleymanpaşa İlçesi 100. Yıl Mahallesiine ait yürüyüş yolları ve kaldırımların ölçümleri.....	71
Çizelge 4.2. Süleymanpaşa İlçesi Hürriyet Mahallesiine ait yürüyüş yolları ve kaldırımların ölçümleri.....	76
Çizelge 4.3. Süleymanpaşa İlçesi Ertuğrul Mahallesiine ait yürüyüş yolları ve kaldırımların ölçümleri.....	78
Çizelge 4.4. Süleymanpaşa İlçesi 100. Yıl Mahallesiine ait rampaların % eğimleri ve genişlik ölçümleri.....	81
Çizelge 4.5. Süleymanpaşa İlçesi Hürriyet Mahallesiine ait rampaların % eğimleri ve genişlik ölçümleri.....	84
Çizelge 4.6. Süleymanpaşa İlçesi Ertuğrul Mahallesiine ait rampaların % eğimleri ve genişlik ölçümleri.....	86
Çizelge 4.7. Süleymanpaşa İlçesi 100. Yıl Mahallesiine ait merdivenlerin basamak genişlikleri ve riht yükseklikleri ölçümleri	88
Çizelge 4.8. Süleymanpaşa İlçesi Hürriyet Mahallesiine ait merdivenlerin basamak genişlikleri ve riht yükseklikleri ölçümleri	90
Çizelge 4.9. Süleymanpaşa İlçesi Ertuğrul Mahallesiine ait merdivenlerin basamak genişlikleri ve riht yükseklikleri ölçümleri	92
Çizelge 4.10. Süleymanpaşa İlçesi 100. Yıl Mahallesiine ait oturma elemanlarının ölçümleri (Orijinal).....	98
Çizelge 4.11. Süleymanpaşa İlçesi Hürriyet Mahallesiine ait oturma elemanlarının ölçümleri	101
Çizelge 4.12. Süleymanpaşa İlçesi Ertuğrul Mahallesiine ait oturma elemanlarının ölçümleri	103
Çizelge 4.13. Süleymanpaşa İlçesi; 100. Yıl Mahallesi, Hürriyet Mahallesi ve Ertuğrul Mahallesiine ait aydınlatma elemanlarının ölçümleri	105

Çizelge 4.14. Süleymanpaşa İlçesi; 100. Yıl Mahallesi, Hürriyet Mahallesi ve Ertuğrul Mahallesiine ait çöp kutularının ölçümleri.....	110
Çizelge 4.14. Süleymanpaşa İlçesine ait çeşme ölçümleri	116
Çizelge 5.1. 100. Yıl Mahallesinde bulunan kaldırımların-yürüyüş yollarının, rampaların, merdivenlerin, açık otoparkların ve bina girişlerinin standartlara uygunluk durumları	127
Çizelge 5.2. Hürriyet Mahallesinde bulunan kaldırımların-yürüyüş yollarının, rampaların, merdivenlerin, açık otoparkların ve bina girişlerinin standartlara uygunluk durumları	128
Çizelge 5.3. Ertuğrul Mahallesinde bulunan kaldırımların-yürüyüş yollarının, rampaların, merdivenlerin, açık otoparkların ve bina girişlerinin standartlara uygunluk durumları	129
Çizelge 5.4. 100. Yıl Mahallesi, Hürriyet Mahallesi ve Ertuğrul Mahallesinde ölçümü yapılan kullanım alanları ve kent donatılarının genel değerlendirmesi	130

1. GİRİŞ

Tüm dünyada olduğu gibi, ülkemizde de engelli bireyler toplumun önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Son rakamlar, ülkemizde 8,5 milyona yakın engelli vatandaşımız olduğunu göstermektedir. Bu da demektir ki; Türkiye’de yaklaşık her dokuz kişiden biri kısıtlayıcı engelliliğe sahiptir. Toplumun, böylesi yüksek bir oranda içinde barındırdığı bu bireylerimiz de elbette tüm diğer bireylerle eşit haklara sahip olmalıdır. Engelli meselesi, sadece bir sağduyu değil, aynı zamanda bir hak ve adalet meselesidir. Engelli insanlarımız da eşit muamele, itibar, yaşamlarını bağımsız idame ettirme ve toplumun bir parçası olma gibi haklara sahip olmalıdırlar. Bizim üzerimize düşen görev ise, engelli vatandaşlarımıza bu haklarından faydalanmaları için imkân ve fırsatlar sağlamak olmalıdır (Öztürk 2011).

Ülkemizde engellilere yönelik yasal düzenlemelere genel olarak 1960 yılından sonra rastlanılmakla beraber, Anayasal anlamdaki düzenleme ilk olarak 1982 Anayasası ile yapılmıştır. 1982 Anayasası 61. maddede kullanılan “*Devlet, sakatların korunmalarını ve toplum hayatına intibaklarını sağlayıcı tedbirleri alır*” (Gözler 2010). ifadesi ile engelli bireylere yönelik doğrudan bir düzenleme yer almıştır (Hakeri ve Doğan 2014).

2005 yılı, engelli hakları konusunda milat sayılabilecek bir yıldır. Zira bu yıl, engellilerin yasal hakları konusunda birçok düzenlemeyi içeren, 5378 sayılı ‘Özürlüler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun’ yürürlüğe girmiştir (Anonim 2010a). Bu kanun, engellilere yönelik ayrımcılığı (genel ayrımcılığın bir parçası olmaktan çıkararak) suç saymıştır. Bunun hemen akabinde 2007 yılında Birleşmiş Milletler (BM) tarafından imzaya açılan Engelli Kişilerin Haklarına Dair Uluslararası Sözleşme 2008 yılında Türkiye tarafından onaylanarak iç hukukun bir parçası haline getirilmiştir (Anonim 2008). Ancak bütün bu olumlu gelişmeler engellilere yönelik ayrımcı uygulamaları sonlandırmamıştır. 2010 yılında T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi’nin (ÖZİ) yaptırdığı bir araştırmaya göre; engellilerin % 65’i tanımadıkları insanların alaylarına maruz kaldığını, % 42,7’si kamu görevlilerinin kötü muamelesiyle karşılaştığını dile getirmiştir. Bu ifadelerin uzantısında engellilerin % 46’sı istihdam alanında, % 51’i eğitim alanında, % 39’u sağlık alanında, % 40’ı adalete erişimde, % 51,3’ü de toplumsal yaşama katılımda; ayrımcılık içeren uygulamalarla karşı karşıya kaldığını beyan etmektedir. Şüphesiz

ki, engellilerin ayrımcılığa uğradığı inancı yersiz, kişisel ve öznel kanaatlerin ürünü değildir. Yaşanan birçok olay ve veri, bu düşünceleri doğrular niteliktedir (Akbulut 2012).

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 2002 yılında yaptığı çalışma sonucunda; ülkemizde toplam 8 431 937 kişi yani nüfusun % 12,29'u engelli olarak yaşamını sürdürmektedir. Bedensel, görme, işitme, dil ve konuşma ile zihinsel engellilerin oranı % 2,58 iken (yaklaşık 1,8 milyon) süreğen hastalığı olanların bu nüfus içindeki oranı % 9,7'dir (yaklaşık 6,6 milyon) (Anonim 2002). % 12,29 engelli nüfusun % 1,25'i bedensel engelli, % 0,6'sı görme engelli, % 0,37'si işitme engelli, % 0,38'i dil ve konuşma engelli, % 0,48'i ise zihinsel engellidir. Engel durumunun oluşmasında yine kayıtlı olan veriler göz önüne alındığında; kaza sonucu % 9,6, hastalık sebebiyle oluşan engel durumu % 56,8, genetik veya kalıtsal bozukluk sebebiyle oluşan engellilik % 15,9, doğum sırasında gebelikte bilinmeyen ve diğer nedenlerle oluşan engellilik türü ise % 16,6 olarak ifade edilmektedir. Dünya Engellilik Raporuna bakıldığında, dünyadaki engelli oranının Dünya Sağlık Örgütü (WHO) verilerine göre % 10 olduğu ileri sürülmüştür. Ancak yine bu rapora göre bir milyardan fazla insanın veya (2010 dünya nüfus tahminlerine göre) dünya nüfusunun yaklaşık % 15'inin bir tür engellilik ile yaşadığı tahmin edilmektedir (Chan, Zoellick 2011) ve bu oran 1970 yılında WHO' nün yayınladığı orana göre artış göstermiştir (Alp 2014).

WHO, dünyada 500 milyondan fazla insanın engelli olduğunu ve toplam nüfusun % 10'unu temsil ettiğini (Chan, Zoellick 2011), 2003 yılının son aylarında yapılan I. Özürlüler Şura sonuçlarına göre ise Türkiye'deki özürlülük oranı olan % 12 ile, nüfusun 8 431 937'sine denk geldiği belirtilmektedir (Anonim 1999). Kalıcı engel taşıyan bireylerin yanı sıra, her insan hayatının belirli bir döneminde geçici engellilik durumu yaşayabilir. Uykusuzluk ve dikkat eksikliği gibi bazı nedenlerle sağlıklı bir insan dahi engelli konumuna geçebilir. Ayrıca çocuklar, yaşlılar ve bebek arabası kullanan anneler için de kentin yaşam kalitesi oldukça önemlidir. Bu bağlamda fiziksel çevre koşullarının engellilerin yaşamını kolaylaştıracak şekilde düzenlenmesi sorumlu kişi ve kuruluşların duyarlı davranmaları ile çözümlenecektir. Bu nedenle, bu konu üzerine insanların ve kuruluşların dikkatlerini çekebilmek için birçok çalışma yapılmaktadır (Bekci 2012).

Engellilerin içinde yaşadıkları fiziksel çevre; sahip oldukları fiziksel işlev bozuklukları, yetersizlikleri ve bunun yol açtığı sınırlamalar yüzünden büyük önem

taşımaktadır. Bu nedenle kentsel kamu mekânlarının kamunun (toplumun) tüm bireylerinin hakça kullanımı için yaşanabilir mekânlar olarak düzenlenmesi, kentleşmenin bir gereği olarak görülmeli ve yapılı çevre herkes için tasarlanmalı, yalın ve kolay algılanabilir olmalı, herkes için eşit kullanım sağlamalı ve süreklilik içinde kurgulanmalıdır. Toplumların gelişmişlik düzeyi, engelli bireylerinin toplumsal yaşama katılım oranı ile orantılı olup, bu katılımın gerçekleşebilmesi, öncelikle yapılı çevreye engelsiz erişimin sağlanması ile olasıdır. Kaldı ki, kamusal mekânların fiziksel engelli kullanıcılar tarafından rahatlıkla kullanılabilir şekilde tasarlanması; sadece engelli bireylerin ya da onların beraberindeki kullanıcıların değil, aynı zamanda diğer tüm kullanıcıların da bu mekânları rahatlıkla kullanabilmesine olanak tanıyacağından, mekânların bu temel yaklaşımla tasarlanması bir gerekliliktir. Engelsiz yapılı çevrenin oluşturulması için; açık alanlar (kaldırımlar, rampalar, merdivenler, korkuluklar-küpeşteler, taşıt park yerleri, kent mobilyaları) ve bina girişlerinin (rampalar, iç kapılar) ayrıntılı olarak düşünülmesi, tasarım ve uygulamaya yön verecek standart, ölçü, ilke ve kurallara uygun olarak oluşturulması gerekmektedir (True ve Türel 2013).

Engellilerin kent yaşamına katılabilmelerine ve temel haklardan yararlanabilmelerine ilişkin olarak başta Anayasa olmak üzere çeşitli yasa ve yönetmelikler çıkartılmış, engellilere yönelik hükümler eklenmiş ve konuya ilişkin politikaları belirlemek üzere çeşitli kurumlar oluşturulmuştur. Bu kurumlar toplumun engellilere bakış açısının değiştirilmesi, engellilerin yaşadıkları konuttan çıkarak kent ve toplum yaşamına katılabilmesi, kentsel alanlara ve yapılara rahat, sorunsuz erişebilmesi için çalışmalar yürütmektedir. Ancak yapılan çalışmalar yasa düzeyinde veya büyük kentlerdeki az sayıda uygulama ile sınırlı kalmış, yaygınlaştırılmamış, kentsel alanlar ve yapılarda engellilere yönelik düzenlemeler istenilen düzeye ulaşmamıştır. Bu durum, engelliler kadar yaşlılar ve çocuklar gibi özel grupların da kent yaşamına katılmalarını güçleştirmekte veya engellemektedir (Dikmen 2010).

Bu bağlamda yapılan çalışma; Tekirdağ Süleymanpaşa İlçesi'nin bazı mahallelerindeki kentsel açık alanların fiziksel engelli bireyler tarafından kullanım imkanlarının değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda; mekanı oluşturan her türlü yapısal öge ve bileşenin engellilere yönelik dış mekan standartlarına uygunluğunun sorgulanması, yapılı çevrenin kullanılabilirliğinin ortaya konulması, fiziksel engelli bireylerin karşılaştıkları problemlerin saptanması hedeflenmektedir. Elde edilen veriler

doğrultusunda mevcut durumun iyileştirilerek daha engelsiz mekanların yaratılabilmesi yönünde öneriler geliştirilmiştir.

2.KURAMSAL TEMELLER VE KAYNAK BİLDİRİŞLERİ

Bu bölümde tez çalışmasına ilişkin kuramsal temellere ve bu konu ile doğrudan ya da dolaylı olarak daha önce yapılmış olan çalışmaların özetlerine yer verilmiştir.

2.1.Kuramsal Temeller

Kuramsal bilgiler; kent, kentsel açık alanlar ve engelli tanımları olarak incelenmiştir.

2.1.1.Kent, Açık Alan, Kentsel Açık Alan Tanımları

Bütün canlılar yeryüzünde birlikte yaşarlar. Yaşam denilen sistemin özü gereği bu birliktelik doğal olarak oluşur. İnsanlar da bu canlı sistem içinde, bir toprak parçası üzerinde yaşarlar. İnsanların yaşamlarını sürdürdükleri bu mekan veya toprak parçasına "kent"- "şehir" veya "yerleşme" adı verilir.

Kentin farklı tanımlamaları; yönetsel, demografik, ekonomik ve toplum bilimsel ölçütlere dayanılarak yapılmaktadır. Belli bir yönetsel örgüt biriminin sınırları içinde kalan yerlere kent denilmesini gerektiren tanımlar, yönetsel sınır ölçütünü kullanan tanımlardır. Bu amaçla genellikle belediye sınırları içindeki nüfus, "kentli nüfus" olarak adlandırılır (Eyüboğlu 2008).

Kent; Kent Bilim Terimleri Sözlüğü'nde, "*Sürekli toplumsal gelişme içinde bulunan ve toplumun; yerleşme, barınma, gidiş geliş, çalışma, dinlenme, eğlenme gibi gereksinimlerinin karşılandığı, pek az kimsenin tarımsal uğraşlarda bulunduğu, köylere bakarak nüfus yönünden daha yoğun olan ve küçük komşuluk birimlerinden oluşan yerleşme birimi*" olarak tanımlanmaktadır (Keleş 1998).

Kentleşme sürecinde kent, yaşayan bir varlık olarak karşımıza çıkmaktadır. Kent, geçmişten geleceğe uzanan bir süreç içerisinde sistematik olarak gelişmektedir. Her canlıda olduğu gibi kentte de bu gelişim süresince; kendine bir kimlik, kişilik ve imge özellikleri

eklemiştir. Böylelikle her kent kendini diğerinden ayırmış, varlığını ayırt edici karakteristik özellikleri kendisine katmıştır (Anonim 1983).

Lynch (1960) ve Golany (1995)'e göre; mekan içinde şekillenen kent, sosyal ve ekonomik yapılanmalar doğuran, farklı nüfus gruplarını barındıran, ekonomik standartlar üzerinde kurgulanmaktadır. Woods (1970)'a göre; kentsel mekan, yapıların oluşturduğu, tüm kentsel olayların ilişkilendirildiği ve tüm kentlinin algıladığı bir bütündür. Krier (1979)'e göre; kentsel mekan, kent içinde yapılar arasında kalan her tip mekandır. Kentsel mekan, geometrik olarak çeşitli yüksekliklerle sınırlandırılmaktadır. Geometrik karakteri ve estetik özellikleri sayesinde dış mekan, kentsel mekan olarak algılanmaktadır. Kentsel mekan diğer bir ifadeyle, genellikle bir kent yönetimi biriminin sınırları içinde kalmakla birlikte, kimi defa ondan daha geniş olan ve kırsal niteliğini yitirmiş ya da yitirmek üzere bulunan yöre kentleri de kapsayan alandır (Özyılmaz 2009).

Simonds (1961); kenti zaman, mekân ve karakter bakımından harmonik fonksiyonlarıyla, ideal bir çevre veya ekonomik, sosyal, politik aktivitelerin cereyan ettiği bir kültür merkezi olarak tanımlamaktadır. Gibberd (1959); bir kentin, dış mekân ihtiyaçlarına uygun bütün standartları ihtiva etmesini, iklimatik ekstremitelere karşı koyabilmesini, sağlıklı koşullara sahip olmasını, insanın burada kolay ve güven içinde hareket edebilmesini, yerleşme-çalışma-eğlenme ortamları arasında iyi bir bağlantıyı ve insanların doğal ve kültürel çevre ile olan ilişkilerini en uygun düzeyde tutabilmesini, nihayet, estetik, ekonomik ve teknik fonksiyonların çözümlendiği bir yer olmasını önermektedir. Winston (1959) ise kenti birçok tesisin, demir-çelik, beton-tuğla ve taşın oluşturduğu, bir medeniyet vasıtası ve sosyal bir yaşama sanatının icra edildiği yer olarak tanımlamaktadır. Mumford (1946); kenti, toplumun kültürü, kudreti ölçüsünde yoğunlaşmış olduğu bir yerleşme merkezi veya medeniyetin insanlara bahışladığı bir toplanma yeri olarak açıklamaktadır (Ünlü 2007).

Açık alan kavramı; kent dokusunun önemli temel elemanlarından birisi olup, mimari yapı ve ulaşım alanları dışında kalan açıklıklar veya boş alanlar olarak tanımlanmaktadır. Diğer bir deyişle, dış mekan üzerinde herhangi bir amaca göre yapılaşmanın olmadığı ve herhangi bir rekreasyonel kullanımı için uygun potansiyeli bulunan alanlar olarak algılanmaktadır. Örneğin; su yüzeyleri, üzerinde bitkisel eleman bulunmayan veya çok sınırlı

sayıda bulunan meydanlar ve ulaşım alanları, açık alan olarak tanımlanmaktadır (Gül ve Küçük 2001).

Gold (1980)'un tanımına göre, “Açık alanlar kentsel alan içinde taşıtların ve yapıların kaplamadığı toprak ve su yüzeyleri veya kent içinde hiçbir gelişme göstermemiş alanlardır.” 1982'de Cranz'ın yaptığı tanımda ise, “Şehirden parkların içlerine, parktan şehre doğru uzanan geniş açık alanlardır. Açık alanlar, gerekli, opsiyonel ve sosyal olan çok çeşitli aktivitelerin bulunduğu kullanıcının bakış noktasından görülen bir arena gibidir.” (Gehl 1987) e göre; açık alanlar, kentsel mirasın önemli bir parçası, kentin mimari ve estetik formunun güçlü bir elementi, ekolojik ve sosyal olarak önemli alanlardır (Anonim 1986).

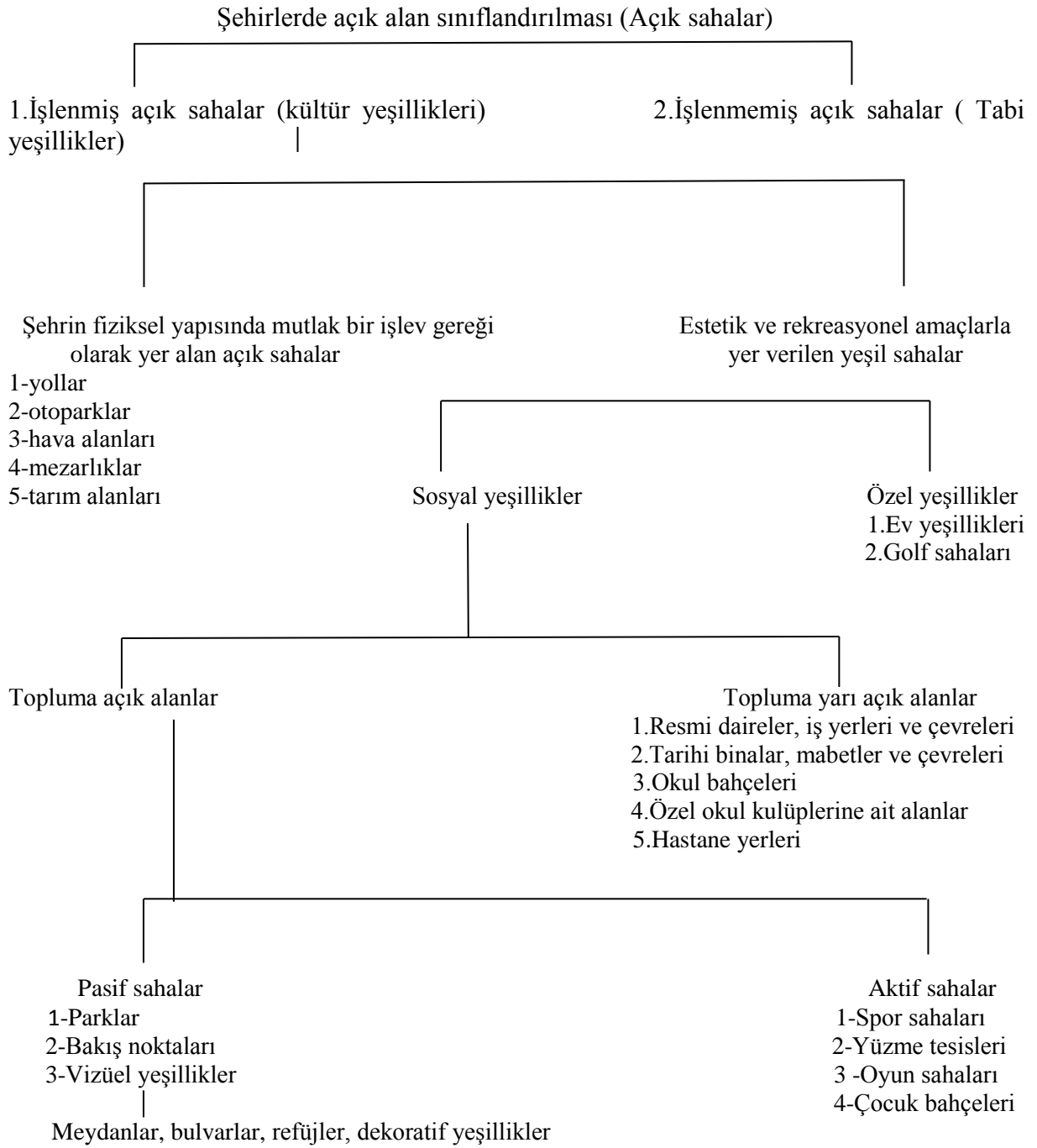
Yenen (2004)'e göre; kentsel açık alan ise, duvarları olan, bir yapının çevresinde oluşmuş, belirli yoğunlukta yapılardan oluşan ve doğrultusu olan bir mekândır. İşlevsel olarak düzenlenmiştir. Yenen (1983)'e göre; kısmen sınırlandırılmış, biçimi yatay ve düşey elemanların birbirine uyumu ile tamamlanan hacimdir. Açık alanlarda yatay boyutlar düşey boyutlardan daha fazladır. Mimari mekânla kıyaslanırsa daha az geometriktir. Çünkü açık alanlar tam kapalı hacim değildirler. Rob Krier'e göre açık alanlar “Bireylere istemli ve istemsiz, gelişigüzel hareketlilik sağlayan, içinde sürekli ve yönlendirilmiş bir hareket düzeninden çok oturma imkânı veren ve hareketliliğe zorlamayan mekânlardır.” Çolpan (1996)'a göre; kentsel açık alanlar birçok kentsel işlevin kesiştiği, kentsel mekan içinde çeşitli mekansal öğelerin bir araya geldiği düğüm noktalarıdır. Düğüm noktaları genellikle yoğun insan ve taşıt trafiğinin kesiştiği yol mekanlarıdır ve işlevsel olarak büyük önem taşırlar (Erel 2007).

Bir çok peyzaj plancısına göre kentsel açık alanlar, yapı ve trafik kullanışı dışında kalan açıklıklar olarak tanımlanmaktadır. Tunnerd ve Pushkarev (1967)'e göre ise, bir yönden üzerinde yapılaşmadığımız ve diğer yönden ise üzerinde herhangi bir rekreasyonel kullanım potansiyeli olan alanlar olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımlamada ana fikir; açık alanların, toplum tarafından yararlanma amaçlı bir potansiyele sahip olmasıdır. Öztan (1980)'a göre; kentin fiziksel yapısı genel anlamda kitle ve boşluklardan oluşur. Kitleleri kent yapıları, boşlukları ise ulaşım arterleri ve açık alanlar meydana getirir. Çubuk (1978)'a göre; kentsel açık mekanlar, yapıların oluşturduğu, kentlilerin algıladığı ve tüm kentsel olayların ilişkilendiği bir bütündür. Kentte bir iletişim aracı olarak sokaklar, caddeler ve meydanlar kısaca tüm kentsel açık alanlar büyük önem kazanmaktadır. Bu mekanlar aynı zamanda insan-

çevre etkileşiminde ve insanın yaratıcı güç kazanmasında etkin rol oynayan bir öge olmaktadır. Kent için önemli olan bu açık mekanların dekorasyonu ve canlandırılması, kentsel mobilya ve yapılanmış tanıtım öğelerinin belirli bir anlamda bilinçli olarak düzenlenmesidir. Açık alanlar, kent içinde park ve bahçeler, oyun ve spor alanları, meydanlar, yol ve caddeler gibi yoğun şehir halkının doğa ile ilişkilerini devam ettirmeye yarayan doğal ve kültürel alanlardır (Ünlü 2007).

Kentsel açık alanlar; kent içerisinde kalmış, yani el değmemiş doğal peyzajın dışında kalan alanlardır. Dolayısıyla açık alanlardan ayrılarak fonksiyonel açık alanlar şeklinde tanımlanmakta ve oyun, rekreasyon ve spor amaçlı alanlar ve kent içinde belli bir amaç için tasarlanmış her türlü alanları kapsamaktadır (Anonim 1989).

Bayraktar (1973)'a göre açık alan kavramı Şekil 2.1'de görüldüğü gibi şematik olarak ifade edilmiştir.

Şekil 2.1. Bayraktar'a göre açık alan sınıflandırması (Bayraktar 1973).

Bir kent kentsel açık mekanların niteliğiyle kolayca ölçülebilir. Tarihten günümüze kentsel yaşamın en yaygın kullanım alanı olan kentsel açık mekanlar adeta kent halkının aynası olup, yerel kültürü ve yaşanan zamanı yansıtır, kentlilerin sosyal ve ekonomik durumlarıyla ilgili ipucu verirler. Kentsel mekan bir etkileşim alanı olup farklı grupların yer

aldığı, çok çeşitli kullanımların üzerinde toplandığı alanlardır. Kentsel açık alanlar aynı zamanda yerel kimliğin ve toplumsal gururun önemli bir bileşenidir (Kılıç 2001). Kentsel açık alan olarak tanımlanan parklar, meydanlar gibi alanlar; yapılardan çok kentin kalitesini ve karakterini oluşturan bileşenlerdir (Simonds 1961).

Kentlerin insanların toplumsal yaşamı üzerindeki etkileri son derece önemlidir. Sokaklar, meydanlar, parklar, açık alanlar; kentlinin toplanacağı, birbirleriyle karşılaşacağı kaynaşacağı, bireysel ve birlikte kendini ifade edecekleri, kentli kültürü yaratacakları özgürlük ve toplumsal - davranışsal uzlaşma alanlarıdır. Kent mekanları ve bu mekanlara yüklenen anlamlar, toplum ve bireyler arasındaki iletişimin en önemli unsurlarındandır. Açık kentsel mekanların en önemli fonksiyonu, binaların arasında bir sosyal hayat (doku) yaratmaktır. Bu sosyal hayat birden fazla insanın kamusal bir mekanda bir arada olmasıyla, insanların birbirleriyle iletişim kurup sosyalleşmesini sağlar ve ortak bir kimlik oluşturur. Bu sosyal doku; oynayan çocukları, kutlamaları, konuşmaları, toplu eylemleri ve pasif iletişimi içermektedir. İnsanlar insanların olduğu yere gelirler (Erdönmez ve Akı 2005).

Sirel (2012)'e göre; sosyal yaşamın sunduğu bütün imkanlardan ve fırsatlardan eşit derecede yararlanma hakkına sahip olan insan, sosyal yapı içinde gelişerek varlığını sürdürebilmektedir. Fakat bireyin sosyal hayata katılımı mekana ulaşımı ve mekanı kullanımı ile yakından ilgilidir. Ancak, engelli bireylerin diğer tüm bireylerle aynı koşullarda yaşamlarını sürdürebilmesi yapıyı çevrenin onlar için de ulaşılabilir olmasına bağlıdır. Bekiroğlu (2002)'na göre; çeşitli etkenlere bağlı olarak ortaya çıkan engellilik, sosyal yaşama katılımın çevre koşullarının ulaşılabilirlik olanaklarıyla sınırlıdır. Engelli bireylerin diğer tüm bireylerle birlikte sosyal yaşamda rolünü alması, sınırların genişletilmesi ve engelsiz sürdürebilmeleri ulaşılabilir çevre koşullarının da sağlanabileceği planlama, tasarım ve uygulamasında gereksinimlerin göz önünde bulundurulmasıyla mümkündür. Ancak karşılaştığı engelleri aşamayan ve bu nedenlerle sosyal yaşam içinde yerini bulamayan engelli birey sayısı oldukça fazladır (Çivici ve Gönen 2015).

2.1.2.Engelliliğin Tanımı, Nedenleri ve Türleri

Tanım olarak “engelli” sakat ve özürlü kelimeleri yerine kullanılsa da bu sözcükler farklı anlamlara gelmektedir. Özürlü terimi "özürlülüğü" odak noktasına koymayı gerektiren, yani özürlülük olgusunu nesnelleştiren bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Buna karşın

engellilik, hemen olmasa da zamanla bu zorunluluktan kurtulabilmeyi, düşüncelerimizde yumuşama ve esneklik sağlamayı başarabilecek bir terim olarak görülmektedir (Koca 2010).

Doğum öncesi, doğum sırası ve doğum sonrası dönemde herhangi bir nedenle , iskelet, kemik, kas ve sinir sistemindeki bozukluklar sonucu, fiziksel yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle; toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük gereksinimlerini karşılamada güçlükleri olan ve korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ile destek hizmetlerine ihtiyaç duyan kişiye bedensel engelli, bu duruma yol açan durumlara ise bedensel engel adı verilir (Anonim 2008).

Doğuştan veya sonradan kazanılmış, insan yapısı veya biçiminde fiziksel veya fizyolojik herhangi bir bozukluk ya da eksiklik oluşturarak onun fiziksel yeteneklerini kısıtlayan veya tüm olarak ortadan kaldıran bozukluklara sahip olanlara fiziksel engelli denir (Hanson and Hanline 1994).

Birleşmiş Milletler (BM)'den engelli tanımı: Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun kabul ettiği "Sakat Kişilerin Hakları Bildirgesi"nde "Normal bir kişinin kişisel ya da sosyal yaşantısında kendi kendisine yapması gereken işleri, bedensel veya ruhsal yeteneklerindeki kalıtsal ya da sonradan olma herhangi bir noksanlık sonucu yapamaması" olarak tanımlanır (Anonim 2008).

5378 Sayılı Özürlüler (Engelliler) Kanunu: Doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal, duysal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük gereksinimlerini karşılama güçlükleri olan ve korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ile destek hizmetlerine ihtiyaç duyan kişi "özürlü" olarak tanımlanmaktadır (Anonim 2009).

WHO - Dünya Sağlık Örgütü tarafından yapılan engelli tanımı: Özürlülük kavramına Dünya Sağlık Örgütü ve Birleşmiş Milletler tarafından farklı bakış açılarından yaklaşılmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü, özürlülük kavramı hakkında aşağıdaki gibi hastalık sonuçlarına dayanan, sağlık yönüne ağırlık veren bir tanımlama ve sınıflama yapmıştır:

• Noksanlık (Impairment): Sağlık bakımından "noksanlık" psikolojik, anatomik veya fiziksel yapı ve fonksiyonlardaki bir noksanlığı veya dengesizliği ifade eder.

• **Özürllülük (Disability):** Sağlık alanında "sakatlık" bir noksanlık sonucu meydana gelen ve normal sayılabilecek bir insana oranla bir işi yapabilme yeteneğinin kaybedilmesi veya azalmasıdır.

• **Maluliyet (Handicap):** Sağlık alanında “maluliyet” bir noksanlık veya sakatlık sonucunda, belirli bir kişide meydana gelen ve o kişinin yaş, cinsiyet, sosyal ve kültürel durumuna göre normal sayılabilecek faaliyette bulunma yeteneğini önleyen ve sınırlayan dezavantajlı bir durumu ifade eder (Koca 2010).

Engelliliğin nedenleri ise aşağıdaki başlıklar altında sıralanabilir (Artar, Karabacakoglu 2003):

- ✓ Doğum Öncesi Nedenler
- ✓ Doğum Sırasındaki Nedenler
- ✓ Doğum Sonrası Nedenler
- ✓ Diğer Nedenler:
 - Ev Kazaları
 - İş kazaları
 - Trafik Kazaları
 - Savaşlar ve Doğal Afetler
 - Yakın Akraba Evlilikleri
 - Ana-Çocuk Sağlığı ve Aile Planlamasındaki Aksaklıklar
- ✓ Doğum Öncesi Nedenler (Prenatal Nedenler):

Doğum öncesi nedenleri nedenleri arasında beslenme bozukluğu, aşırı stres ve yorgunluk, akıl ve kalp rahatsızlıkları, hormonal bozukluklar yer almaktadır. Ayrıca hamileliğin ilk 3 ayında geçirilen ateşli hastalıklar, travmalar, bakteriyel ve viral enfeksiyonlar, çocuk düşürme çabaları, annenin çeşitli metabolik, sistematik hastalıkları, doğum kanalının yapısal bozuklukları, gebelik döneminde kontrolsüz kullanılan ilaçlar, alkol ve uyuşturucu maddeler, radyoaktif ışınlar, yakın akraba evliliği ve kan uyumsuzluğu gibi hamilelik süresince oluşan olumsuzluklar engelliliğe yol açmaktadır.

✓ Doğum Sırasındaki Nedenler (Perinatal Nedenler):

Doğum kanalının enfeksiyonları, geliş pozisyonu anomalileri, vakumla doğum, erken ve geç doğum, dar pelvis, asfiksi, kordon komplikasyonları, çoğul gebelikler ve travma gibi doğum sırasında oluşan olumsuzluklar engelliliğe yol açmaktadır. Doğumun yetkili kişilerce, uygun çevre şartlarında yapılmaması da anne ya da bebeğin ölümüne veya çocuğun özürlü kalmasına sebep olmaktadır.

✓ Doğum Sonrasındaki Nedenler (Postnatal Nedenler):

Diare, menenjit, kızamık, kızamıkçık, difteri, boğmaca, suçiçeği, ensefalit, çocuk felci, kızıl, diare, sarılık, kalp rahatsızlıkları, dengesiz ve yetersiz beslenme, geçirilen ateşli hastalıklar, çocuğun sakinleşmesini sağlayacak uyuşturucu madde niteliğindeki ilaçların kullanımı, çocuğun kundaklanması, ayrıca bebeğin gürültülü ve sağlıksız şartlarda yetiştirilmesi gibi ilk bebeklik ve çocukluk yıllarında karşılaşılan sorunlar engelliliğe neden olmaktadır.

✓ Diğer Nedenler:

Ev kazaları, iş kazaları, trafik kazaları, savaşlar ve doğal afetler, yakın akraba evlilikleri, ana-çocuk sağlığı ve aile planlamasındaki aksaklıklar ile yaşlılık diğer engellilik nedenlerindedir (Artar, Karabacakoglu 2003).

Engel türlerinin sınıflandırılmasına ilişkin çeşitli yaklaşımlar bulunmaktadır. Dünyada ve Türkiye'de bilinen en yaygın engelli türleri sekiz başlık altında incelenmiştir (Öztürk 2011):

✓ Ortopedik Engelli

Kas ve iskelet sisteminde yetersizlik, eksiklik ve fonksiyon kaybı olan kişidir. El, kol, ayak, bacak, parmak ve omurgalarında kısalık, eksilik, fazlalık, yokluk, hareket kısıtlılığı, şekil bozukluğu, kas güçsüzlüğü, kemik hastalığı olanlar, felçliler, serabral palsi, spastikler ve sipina bifida olanlar bu gruba girmektedir.

✓ Görme Engelli

Tek veya iki gözünde tam veya kısmi görme kaybı veya bozukluğu olan kişidir. Görme kaybıyla birlikte göz protezi kullananlar, renk körlüğü, gece körlüğü olanlar da bu gruba girer.

✓ İşitme Engelli

Tek veya iki kulağında tam veya kısmi işitme kaybı olan kişidir. İşitme cihazı kullananlar da bu gruba girmektedir.

✓ Dil ve Konuşma Engelli

Herhangi bir nedenle konuşamayan ve konuşmasının hızında, akıcılığında, ifadesinde bozukluk olan kişidir. İşittiği halde konuşamayan, gırtlığı alınanlar, konuşmak için alet kullananlar, kekemeler, afazi, dil-dudak-damak-çene yapısında bozukluk olanlar da bu gruba girmektedir.

✓ Zihinsel Engelli

Çeşitli derecelerde zihinsel yetersizliği olan kişidir. Zeka geriliği olanlar, down sendromu, fenilketonüri bu gruba girer.

✓ Süreğen Hastalık

Kişinin çalışma kapasitesi ve fonksiyonlarının engellenmesine neden olan, sürekli bakım ve tedavi gerektiren hastalardır (kan hastalıkları, kalp damar hastalıkları, sindirim sistemi hastalıkları, idrar yolları ve üreme organı hastalıkları, cilt ve deri hastalıkları, kanserler, endokrin ve metabolik hastalıklar, ruhsal davranış bozuklukları, sinir sistemi hastalıkları, HIV)

✓ Zedelenme-Sapma

Bireyin psikolojik, fizyolojik, anatomik özelliklerinde geçici ya da kalıcı türden bir kayıp, bir yapı ya da işleyiş bozukluğudur. Vücudun bir parçasının olmayışı, eksik oluşu, işlemeyişi, gibi. Daha açık bir ifade ile bacakların olmayışı kollarının felçli oluşu, parmaklarının tutmayışı, iyi görememesi, yüz felci, zeka geriliği vb. durumlar birer zedelenmedir.

✓ Yetersizlik

Zedelenme ya da bazı sapmalar sonucu, bir insan için normal kabul edilen bir etkinliğin ya da hareketliliğin engellenme veya sınırlanması haline yetersizlik denmektedir. Birey zedelenme ya da sapma sonucu yaşamında bir takım güçlüklerle karşılaşır, bazı güçlüklerin üstesinden gelmede yetersiz kalır. Bacakların olmayışı ya da fiziksel özürülü oluşu yürüyememe, yürüyerek yapılacak etkinliklerde yetersiz hale gelmesine neden olur (Öztürk 2011).

2.2. ÖZİ ve TSE'nün Engellilere Yönelik Ulaşılabilir Yapılı Çevre Standartları

Yaya yolları ve kaldırımların temel görevi; farklı yapıları, aktiviteleri ve mekanları, dış mekanda birbirine bağlamaktır. Bu nedenle kaldırımların tasarımı ve uygulaması, toplumdaki tüm bireylerin bu aktivitelerden faydalanmalarının ve günlük yaşamlarını hiçbir engelle karşılaşmadan sürdürebilmelerinin sağlanabilmesi açısından oldukça önemlidir. Yaya yolları ve kaldırımların tasarımından uygulama aşamasına kadar temel hedefin, tüm kullanıcılar özellikle görme engelliler dahil hareket kısıtlılığı olanların ulaşılabilirliğinin sağlanması için, güvenli, temiz, engelsiz, düzgün ve yeterli genişlikte yaya yolları sunmak olduğu unutulmamalıdır. Açık alanlardaki ve rekreasyon alanlarındaki bütün yaya yollarında, kaldırımlarda, rampalarda, meydanlarda, yaya geçitlerinde aynı tasarım ilkeleri göz önünde bulundurulmalıdır (Anonim 2010b).

Engellilere yönelik standartlar için "ÖZİ" (Başbakanlık Özürülüler İdaresi Başkanlığı) ve "TSE (Türk Standartları Enstitüsü)'nün kaynaklarından yararlanılarak Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi'nin yapmış olduğu çalışmadan, açık alanlara ilişkin yaya kaldırımları, rampalar, merdivenler, korkuluklar ve küpeşterler, açık otoparklar ve kent mobilyalarında engellilere yönelik standartlar Çizelge 2.1, 2.2, 2.3, 2.4 ve 2.5'te verilmiştir.

Çizelge 2.1. Açık alanlardan yaya kaldırımlarında engellilere yönelik standartlar

(Anonim 2014a'dan özetlenerek)

▪ Yaya Kaldırımları
Taşıt yolunun her iki tarafında kaldırım yer almalıdır.

Yaya kaldırımı genişliği
Düşük yoğunluktaki yerlerde tüm yayaların serbestçe hareket edebilmeleri için yaya kaldırımında engellerden arındırılmış en az 150 cm net geçiş genişliği bulunmalıdır.
Az yoğunluktaki yerlerde tüm yayaların serbestçe hareket edebilmeleri için yaya kaldırımında engellerden arındırılmış en az 200 cm net geçiş genişliği bulunmalıdır.
Orta yoğunluktaki yerlerde tüm yayaların serbestçe hareket edebilmeleri için yaya kaldırımında engellerden arındırılmış en az 250 cm net geçiş genişliği bulunmalıdır.
Yüksek yoğunluktaki yerlerde tüm yayaların serbestçe hareket edebilmeleri için yaya kaldırımında engellerden arındırılmış en az 300 cm net geçiş genişliği bulunmalıdır.

Yaya kaldırım yüksekliği
Yaya kaldırımında bordür taşı üst seviyesi, taşıt yolu kaplamasından en fazla 15 cm yükseklikte olmalıdır.

Yaya kaldırımı eğimi
Yaya kaldırımının boyuna eğimi, tek başına hareket eden tekerlekli sandalye kullanıcıları hesaba katılarak, en fazla % 5 olmalıdır.
Yaya kaldırımında boyuna eğimin % 5'in üzerinde olduğu durumlarda kaldırımlar, rampa gibi değerlendirilerek tasarlanmış olmalıdır.
Yaya kaldırımında, yağmur suyunun drenajı için gerek duyulan enine (yanal) eğim en fazla % 2 olmalıdır. (% 2'den fazla eğimler, özellikle tekerlekli sandalye kullanıcılarının ilerlemesinde sıkıntı yaratacaktır.)

Yaya kaldırım rampası
Yaya kaldırımlarında gerekli ve uygun yerlerde rampa bulunmalıdır, (Örneğin; yaya geçitlerinin olduğu, yaya dolaşımının bulunduğu yerlerde)
Rampalar en az 90 cm genişliğinde olmalıdır.
Tek yöne eğimli rampalarda bitkilendirme yapılması gerekir.
Tek yöne eğimli rampalarda eğim en fazla % 8 olmalıdır.
Üç yöne eğimli rampalarda yan eğim en fazla % 10 olmalıdır.
Kaldırım genişliğinin % 8 eğimli rampa için uygun olmadığı durumlarda yola paralel rampa düzenlemesi yapılmalıdır.

Mevcut dar kaldırımlarda uygulanan yola paralel rampa çözümlerinde yanal eğimler (kanat) en fazla % 8 olmalıdır.

Rampa ile taşıt yolunun birleştiği yerlerde zemin, özürlü yayaların hareketini engelleyecek herhangi bir çıkıntı veya çukurluk olmayacak şekilde düzenlenmiş olmalıdır.

Yaya kaldırımı kaplaması

Yaya kaldırımı düz, sabit, dayanıklı ve kaygan olmayan (ıslak/kuru) malzeme ile kaplanmış olmalıdır.

Derzler 1,3 cm'den az olmalıdır.

Görme özürülerin, gidecekleri yere güvenli bir şekilde ulaşmalarını sağlamak için kılavuz iz ve uyarıcı yüzey kullanılmış olması gerekir.

Yaya kaldırımının gerektiğçe bakım ve onarımı gerçekleştirilmelidir.

Kaldırımdaki hissedilebilir yüzeyin her iki tarafında en az 30 cm boşluk bulunmalıdır.

Kaldırımdaki hissedilebilir yüzey uygulaması cadde kenarında en az 50 cm boşluk kalacak şekilde uygulanmalıdır.

Yaya kaldırımı kenarları düzenlenmesi

Elektrik direkleri, trafik işaretleri ile süs bitkileri, çiçeklik/saksılar, reklam/ ilan panoları, tezgah, masa, sandalye, totem vb. nesnelere 150 cm genişliğinde engellerden arındırılmış yaya güzergahı dışında yerleştirilmiş olmalıdır.

Yüksek yoğunluktaki yollarda aydınlatma vb. direklerle ağaç gibi nesnelere bir engel teşkil etmemesi için yaya kaldırımında taşıt yolu tarafında bir şerit şeklinde konumlandırılmış olmalıdır.

Yaya kaldırımında güvenlik

Yaya kaldırımı tehlike oluşturacak zemin düzenlemelerinden arındırılmış olmalıdır. (Aralıkları \pm 1,3 cm'den fazla veya dolaşım yönüne paralel olan yer ızgaraları, yer mantarları, yola gerilmiş oto park zincirleri, yol sathındaki \pm 1,3 cm'den fazla kot farklılıkları, çukurlar, \pm 1,3 cm'den fazla kot farklılıkları oluşturan alt yapı kapakları, diğer engel oluşturan zemin döşemeleri.)

Görme özürülerin baston yardımıyla algılayabilmesi için yaya güzergahındaki donatılar

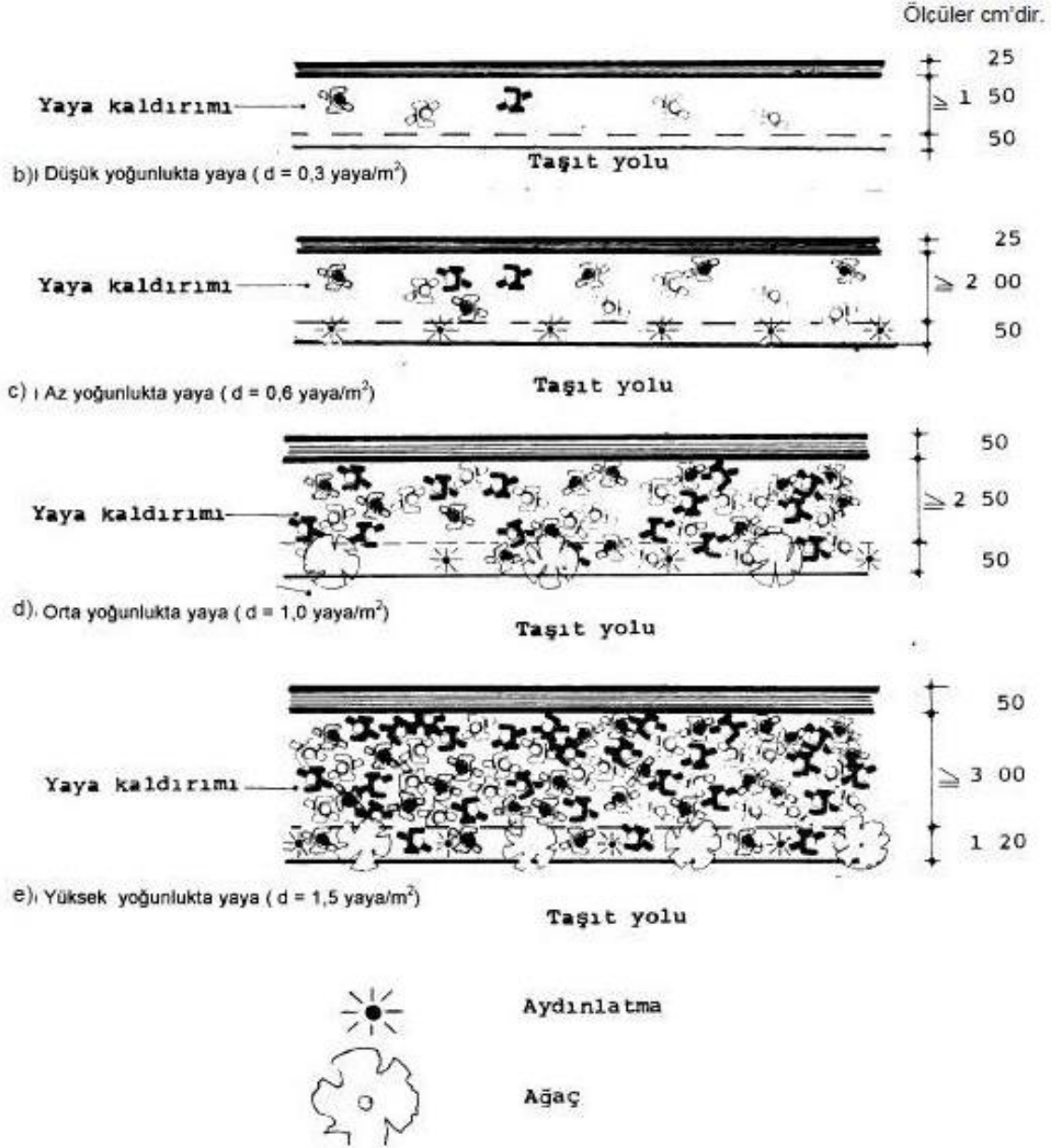
zeminden düzgün bir şekilde yükselmelidir.
Yaya güzergâhında zemin üzerinden düzgün bir şekilde yükselmeyen ağaç, aydınlatma direği, reklam panoları, ayaklı çöp kutusu, sanatsal objeler vb. donatılar, görme özürllüer tarafından baston yardımıyla algılanması için 10 cm yüksekliğinde bir platform üzerine konulmalı veya 10 cm yüksekliğinde bir bordürle çevrelenmelidir. (Düzgün bir şekilde yükselmeyen engellerin yerleştirildiği platform veya bordür, nesnenin engel oluşturan izdüşümü göz önünde bulundurularak uygulanmalıdır.)
Yaya kaldırımı üzerinde sarkan dal veya kent mobilyaları gibi engeller en az 220 cm baş kurtarma mesafesini oluşturacak yükseklikte olmalıdır.
Yaya kaldırımı üzerinde ve yaya ve taşıt trafiğinin kesişim alanlarında kullanılan taşıt engelleyiciler bordür taşı tarafında (10 cm çapında veya 20 cm x 20 cm ebadında) en az 70 cm, en çok 90 cm yüksekliğinde ve çevresiyle zıt olarak renklendirilmiş veya 7,5 cm kalınlığında şeritlerle işaretlenmiş olmalıdır.
Taşıt engelleyicilerinin birbirlerine uzaklığı 120 cm olmalıdır.
Yaya kaldırımında ani seviye değişikliklerinden kaçınılması gerekir.
Yaya kaldırımlarda ani seviye değişikliği olan yerlerde düşmeyi engellemek için 90 cm yüksekliğinde korkuluk bulunmalıdır.
Yol ağaçlandırılmasına uygun ağaçlar kullanılmalıdır.
Yaya kaldırımı kenarında tehlike oluşturacak nesnelere bulunduğu yerlerde bordür taşına paralel zıt renkli veya farklı dokuda malzeme ile kaplanmış uyarıcı emniyet şeridi bulunmalıdır.
Kavşaklarda köşe başları görüşe mani olacak engellerden arındırılmış olmalıdır.
Kaldırımlarda gece güvenliği ve konforu için yeterli aydınlatma yapılmalıdır.
Yaya kaldırımındaki bisiklet yolu yayalardan ayrılmış olmalıdır.
Yaya kaldırımı üzerindeki veya yaya kaldırımına taşan inşaat, onarım ve alt yapı çalışmaları sırasında, yayanın güvenli geçişini sağlayacak 150 cm genişlikte alan bırakılmış olmalıdır.
Yaya kaldırımı üzerindeki alt yapı çalışmalarında ve tamiratlarda yeterli güvenlik önlemleri alınmalıdır. Sesli uyarı, Işıklı uyarı, Barikat, Engel çubukları (görme özürllüerinin fark edebilmesi için)
Barikatların köşe noktaları tehlike oluşturmayacak şekilde yuvarlatılmış ya da kapatılmış

olmalıdır.
Bütün dikey barikatlar alt kenarından 150 - 170 cm yükseklikte ve 15 cm kalınlıkta zıt renkli şeritler ile işaretlenmiş olmalıdır.
İnşaat, onarım ve alt yapı çalışmaları uzun çalışma bölgeleri oluşturuyorsa, işaretlemeler çalışma alanı başlarında ve yeterli aralıklarla tekrarlanmış olmalıdır.
Yaya kaldırımı kenarında devam eden inşaat alanı yayaları tehlikelerden korumak için kapatılmış olmalıdır. (Bina maskelemesi, panellerle çevrenmesi vb.)
Yaya yolu ve meydanlardaki bisiklet yolu görme özürlleri uyaracak şekilde yerde 10 cm genişliğinde ayırıcı şeritle belirtilmiş olmalıdır.

Bordür taşı
Bordür taşları yaya kaldırım kaplamasından farklı dokuda olmalıdır.
Bordür taşları düzgün, iyi pahlanmış ve pahların eğimleri aynı olmalıdır.

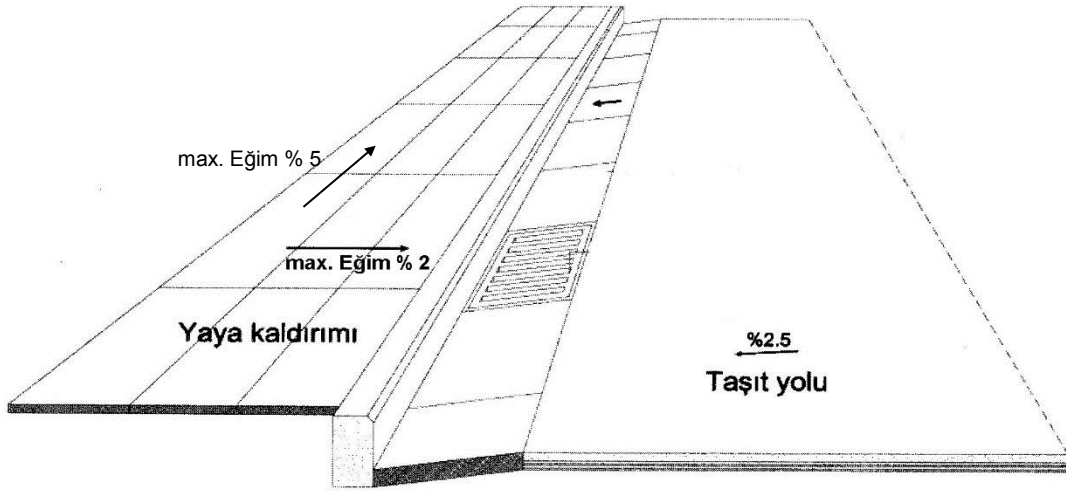
Drenaj
Yaya kaldırımında boyuna (mak.% 5) ve enine (mak.% 2) yönde gerekli eğimler verilip, bordür taşı ile taşıt yolunun birleştiği yerde, yapılacak su oluşu ve rögarlarla yeterli drenaj sağlanmalıdır.
Kavşak, yaya geçitleri ve diğer rampalarda bulunan su oluşu yaya ve engelliler için bir engel oluşturmayacak şekilde düzenlenmelidir.
Izgaralar hareket yönüne dik olarak konumlandırılmış olmalıdır.
Izgaraların yürüme güzergahı doğrultusundaki aralıkları en fazla 1,3 cm olmalıdır.

- TS 12576- Şehir İçi Yollar- Kaldırım ve Yaya Geçitlerinde Ulaşılabilirlik İçin Yapısal Önlemler ve İşaretlemelerin Tasarım Kuralları'na göre; düşük yoğunluktaki yerlerde tüm yayaların serbestçe hareket edebilmeleri için yaya kaldırımında engellerden arındırılmış en az 150 cm net geçiş, az yoğunluktaki yerler için 200 cm net geçiş, orta yoğunluktaki yerler için 250 cm net geçiş, yüksek yoğunluktaki yerler için 300 cm net geçiş genişliği bulunmalıdır (Şekil 2.2). (Anonim 2014a).

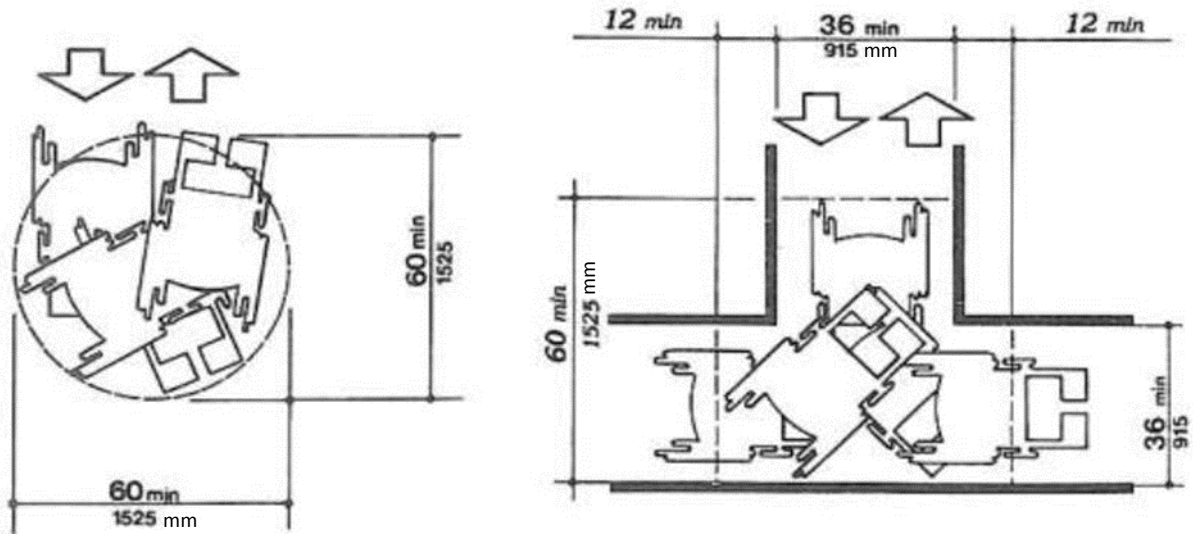
Şekil 2.2. Yaya kaldırımının minimum net genişlikleri ve emniyet şeritleri (Anonim 2014a).

-Tüm yayalar açısından kaldırımlarda yağış sonrası ortaya çıkan sular nedeniyle yürüyüş, kullanım konforunun bozulmaması ve güvenlik problemlerinin oluşmaması için hemen drene edilmeleri gerekmektedir. Kavşak ve yaya geçitlerinde su oluşu yaya ve özürülüler için bir engel oluşturmayacak ve yüzeysel sular oluk içinde göllenme yapmayacak şekilde tasarlanmalıdır (Anonim 2010b). Yaya kaldırımında boyuna (mak.%5) ve enine (mak.%2) yönde gerekli eğimler verilip, bordür taşı ile taşıt yolunun birleştiği yerde, yapılacak su oluşu ve rögarlarla yeterli drenaj sağlanmalıdır. % 2'den fazla eğimler, özellikle tekerlekli sandalye kullanıcılarının ilerlemesinde sıkıntı yaratır. (Şekil 2.3). (Anonim 2014a).

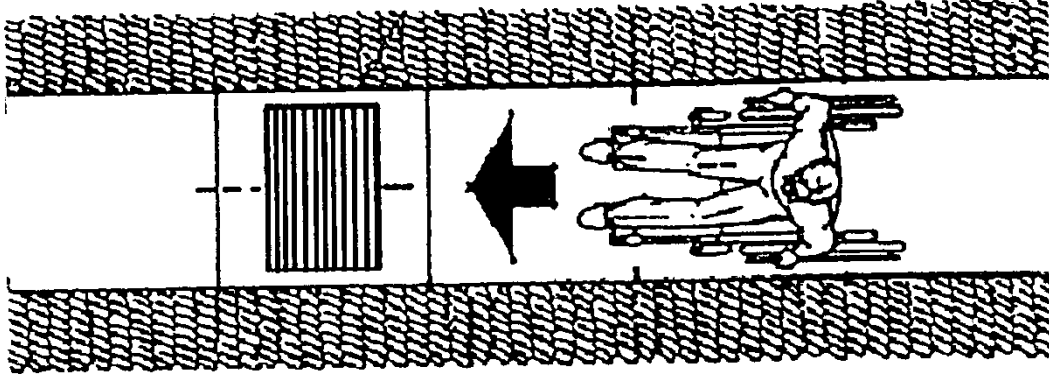
Şekil 2.3. Yaya kaldırımı ve taşıt yolunda drenaj örneği (Anonim 2010b).

-Yaya kaldırımında yatay hareket için dönme alanları tasarımında tekerlekli sandalyeli engellinin 90°, 180°, 360° ve “U” dönüşü yapabilmesi için gerekli ölçülere uygun olmalıdır (Şekil 2.4). (Taş, 2015).

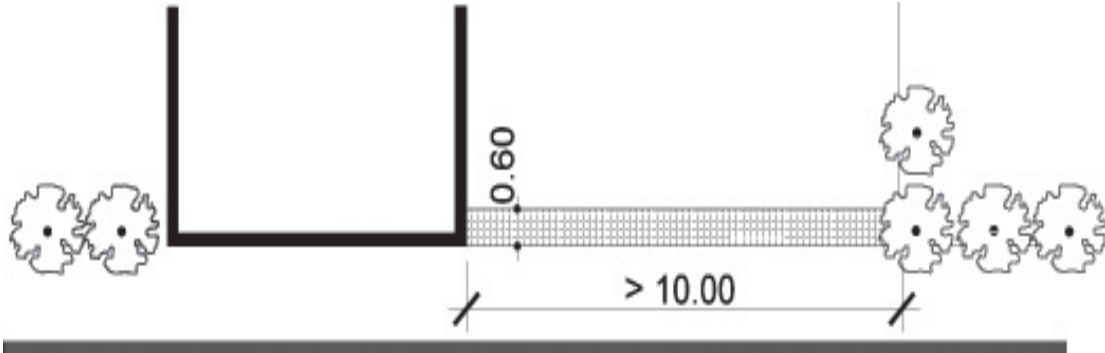
Şekil 2.4. Tekerlekli sandalyenin dönüş alanı. (Taş 2015).

-Yaya kaldırımında ızgaralar hareket yönüne dik olarak konumlandırılmış olmalıdır. (Şekil 2.5). (Anonim 2004).

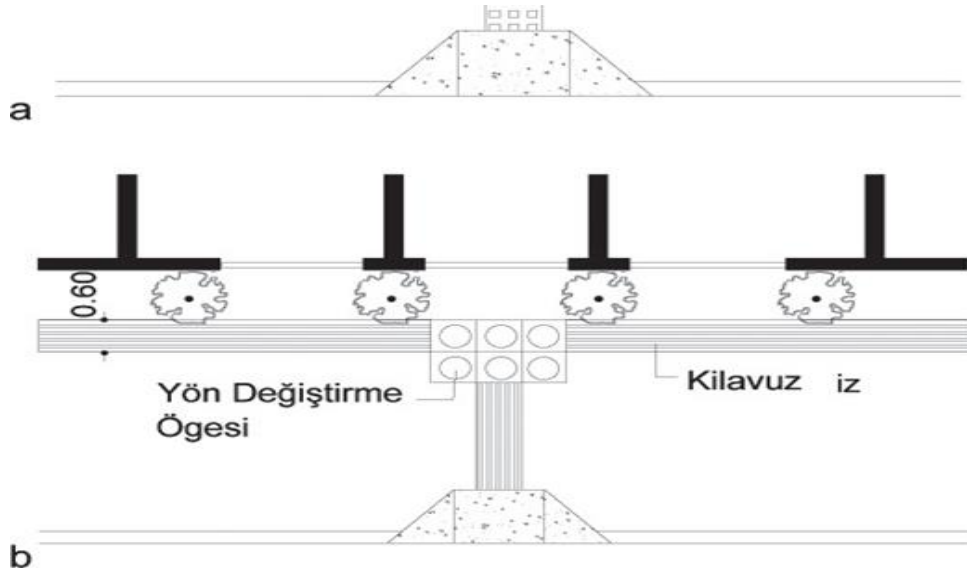

Şekil 2.5. Yaya kaldırımındaki ızgaraların konumu (Anonim 2004).

-Yaya kaldırımında yolun güzergâhının görme engelliler tarafından baston ile kolaylıkla bulunabilmesi sağlanmalı, bunun için doğal kılavuz çizgileri ve duyumsanabilir (hissedilebilir) yüzeylerden oluşan kılavuz izlerden faydalanılmalıdır. Yaya kaldırımı kaplamasının üzerinde ya da içinde inşa edilen kılavuz izler; bir güzergâhın takibi sırasında 100 cm'den büyük boşluklar olduğunda, görme engelli yayaların yönlendirilmesinin sağlanması için, doğal kılavuz çizgileri ile dönüşümlü kullanılarak oluşabilecek belirsizlikleri yok etmek (Şekil 2.6) ve yaya geçitlerinin konumlarını belirtmek (Şekil 2.7) amacıyla kullanılabilir (Anonim 2010b).

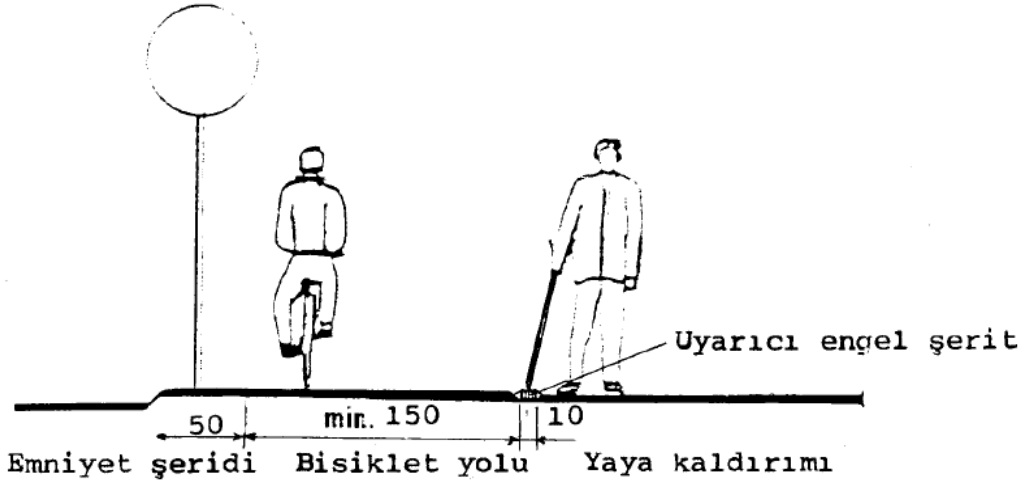
Şekil 2.6. 100 cm'den büyük açıklıklarda kılavuz iz kullanımı (Anonim 2010b).

Şekil 2.7. Yaya geçidinde kılavuz iz ve yön değiştirme ögesi kullanımı (Anonim 2010b).

-Yaya kaldırımındaki bisiklet yolu yayalardan ayrılmış olmalı, yaya yolu ve meydanlardaki bisiklet yolu görme özürllüleri uyaracak şekilde yerde 10 cm genişliğinde ayırıcı şeritle belirtilmiş olmalıdır. (Şekil 2.8). (Anonim 2014a).

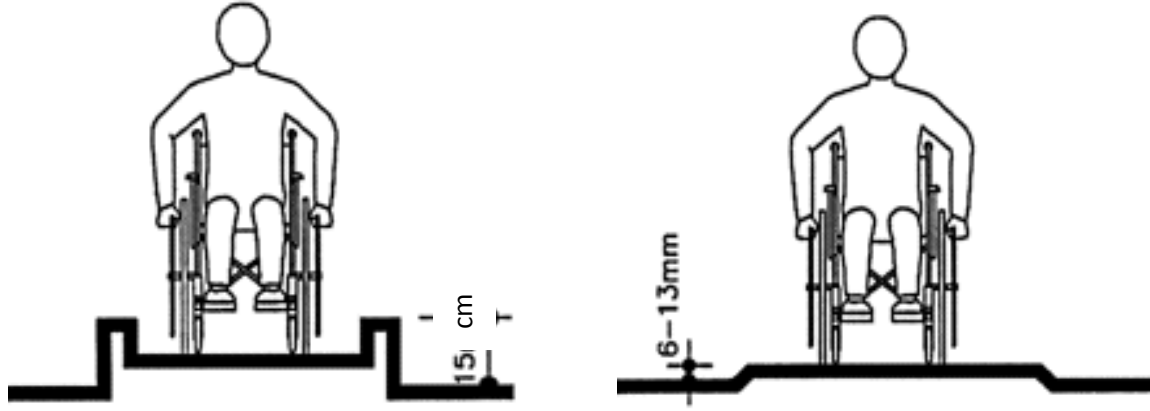
Ölçüler cm'dir.

Şekil 2.8 . Bisiklet yoluna bitişik yaya kaldırımında ayırıcı şerit genişliği (Anonim 2014a)

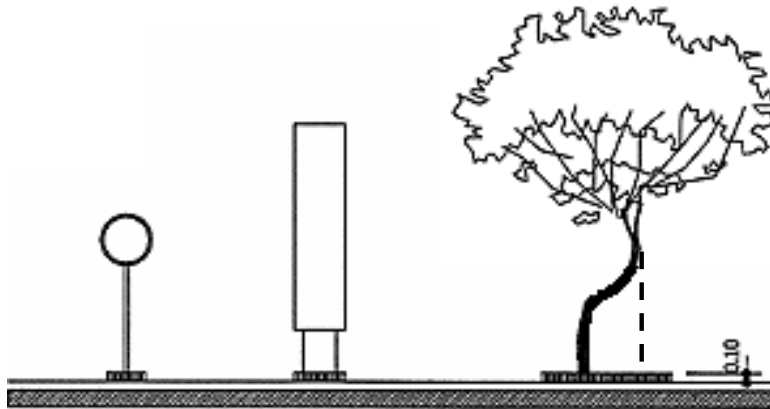
-Yaya yollarını yeşil alanlardan veya kaldırımları taşıt yolarından ayırmak için kullanılan bordür yüksekliği minimum 15 cm olmalıdır ve yolun çevresinde 6 mm ve 13 mm

arasında seviye değişikliği olan her yerde yolun kenarları eğimli olmalıdır (Şekil 2.9). (Anonim 2004).

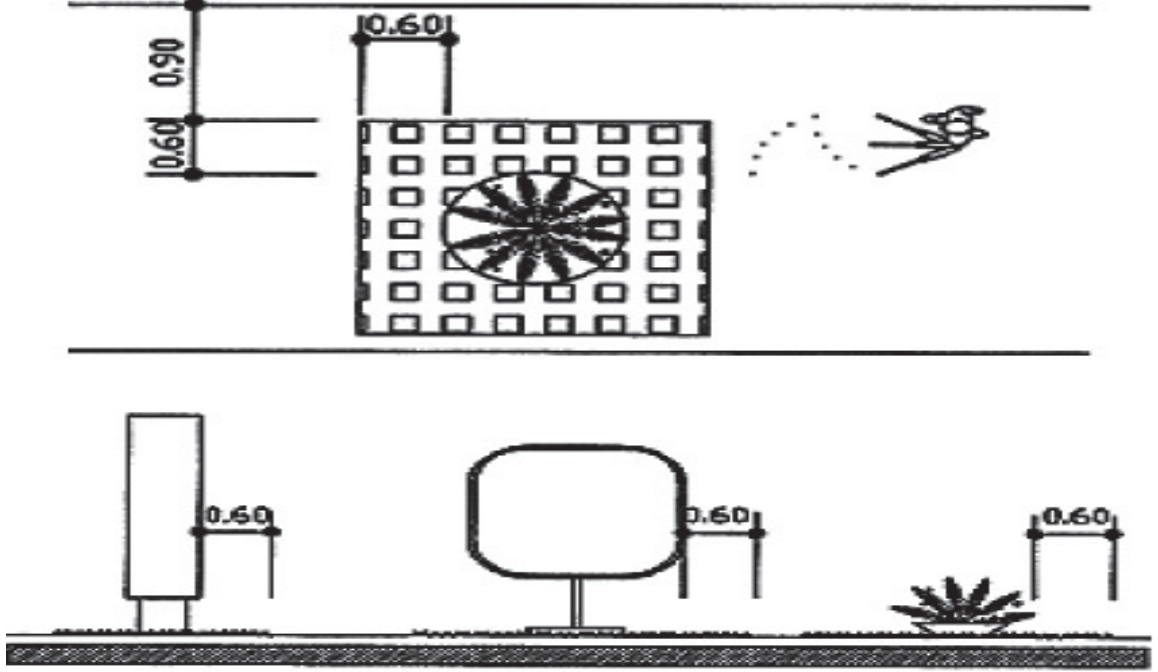
Şekil 2.9. Yaya yolu kenarlarındaki bordür yükseklikleri ve yol kenarları eğimleri (Anonim 2004).

-Yaya güzergâhında zemin üzerinden düzgün bir şekilde yükselmeyen ağaç, aydınlatma direği, reklam panoları, ayaklı çöp kutusu, sanatsal objeler vb. donatılar, görme özürlüler tarafından baston yardımıyla algılanması için 10 cm yüksekliğinde bir platform üzerine konulmuş veya 10 cm yüksekliğinde bir bordürle çevrelenmiş olması gerekir. (Düzgün bir şekilde yükselmeyen engellerin yerleştirildiği platform veya bordür, nesnenin engel oluşturan izdüşümü göz önünde bulundurularak uygulanmalıdır.) (Şekil 2.10). (Anonim 2014a).

Şekil 2.10. Kaldırımdaki ağaç ve donatıların etrafındaki yükseltilmiş platformlar (Anonim 2014a).

-BM (2004)'in çalışmasında yaya kaldırımındaki bitki kasası, ağaççık gibi bir tasarım elemanının bitiminden itibaren 0.60 m'lik bir alanda doku farklılaşması yaratılarak duyumsanabilir yüzey oluşturulması önerilmektedir (Şekil 2.11). ÖZİ (2008) yayınında ise kaldırım üzerindeki ağaçların görme özürülü bireyler tarafından fark edilebilmesi için, ağaç diplerinde çevre ile farklı dokuya sahip ızgaralar veya çakıllar yerleştirilmesi önerilmektedir (Anonim 2010b).

Şekil 2.11. Kaldırımın etrafındaki duyumsanabilir yüzeyler (Anonim 2010b).

Yaya yollarını tüm yayaaların engelsiz biçimde kullanabilmeleri sağlanmalı ve yolların taşıtlar tarafından işgali engellenmelidir. Ayrıca yolların bakım ve onarımı sırasında doğabilecek sorunları engellemek için tamirat alanları yerden yaklaşık 100 cm yükseklikte barikatla çevrelenmeli ve ayrıca bunun altına da engelli bastonları için engel çubukları çekilmelidir. Çevrilmiş alanların gerekli olduğu yerlerde sesli uyarılar ve lambalar konulmalı, tekerlekli sandalye kullanıcıları da unutulmamalıdır. Tadilat nedeniyle açılan geçici yaya yolları asla 150 cm'den daha dar olmamalı, mümkünse 180 cm genişlikte ayrılmalıdır (Anonim 2010b).

Bir yaya yolu üzerine veya yanına yapı iskelesi veya diğer geçici yapıların dikilmesi hâlinde, bu yapıların görme engelliler tarafından fark edilecek şekilde işaretlenmesi önemlidir. Kaldırım üzerine iskele kurulmuşsa, en az 110 cm genişlikte geçiş yolu

birakilmalidir. İskelelerin köşe noktaları tamponla kapatılmalı ve bütün dikey destekler 15 cm kalınlıkta zıt renkli şeritler ile işaretlenmiş olmalıdır. Bu şeritler, alt kenarları yerden en az 150 – 170 cm yüksekliğe gelecek şekilde sabitlenmelidir. Ayrıca ışıklı ve sesli uyarılar kullanılmalıdır (Anonim 2010b).

Rampalar; kaldırımlarda, yaya geçitlerinde, bina girişlerinde kısacası yayaların yürüyüş güzergâhı üzerinde ya da bir etkinliğe katılması sırasında karşısına çıkan yükseklik farklarını aşmasında önem taşımaktadır. Günümüzde doğru yapılmayan ya da yapılamayan uygulamalar rampaların güvenli biçimde kullanımını engellemektedir. Bu nedenle rampalar tasarlanırken temel hedef, tekerlekli sandalye kullanıcıları, bebek arabalıları, görme engelliler açısından yükseklik farkını aşarken ergonomik açıdan gerekli koşulları sağlamak olmalıdır. Engellilerin yaya kaldırımında bulunan yükseklik farklılıklarını aşmasında zorlanmamaları için, bu yollara, engellilerin hareketlerini rahat ve yorulmadan yapabilecekleri eğimler verilmelidir (Anonim 2010b).

Rampaları, tekerlekli sandalyeli ve bastonlu kişilerin de kullanacağı düşünülerek eğimler mümkün olduğu kadar rahat ve güvenli yapılmalıdır. Hiç bir şekilde %8 (1:12)'den dik olmamalıdır. Bir rampanın eğimi minimum olmalıdır. Maksimum eğim tekerlekli sandalyeli engellilerin aşabileceği yüksekliğe bağlıdır. Döşeme seviyesinden 20 mm'den daha fazla bir kot farkı varsa rampa düşünülmemelidir. Rampa uzunlukları 10 m'ye kadar olan rampaların en fazla eğimi %8 olmalıdır. 10 m'den daha uzun rampalarda en fazla eğim %6 olmalıdır. Dinlenme alanlarında banklar konulmalıdır. Tekerlekli sandalye kullanan özürülüler için rampaların korumasız taraflarına en az 5 cm yüksekliğinde koruma bordürü yapılmalıdır (Anonim 2010b).

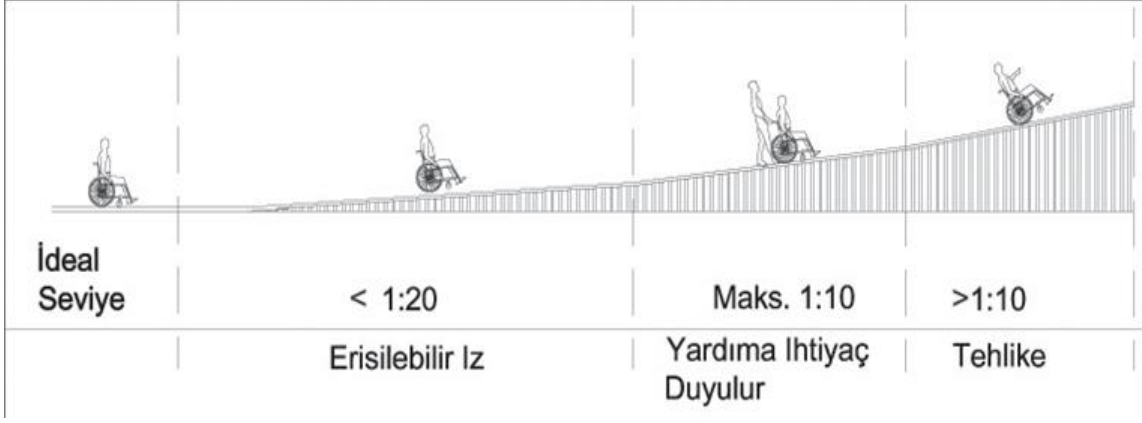
Çizelge 2.2. Açık alanlardan rampalarda engellilere yönelik standartlar (Anonim 2014a'dan özetlenerek)

▪ Rampalar
Kot farkının 0,6 cm – 1,3 cm olduğu yerler en fazla 1/2 eğimle pahlanmış olmalıdır.
1,3 cm'den daha fazla kot farkının olduğu yerler rampa olarak düzenlenmiş olmalıdır.
Rampalar düz, sabit, dayanıklı ve kaygan olmayan (ıslak/kuru) malzeme ile kaplanmış olmalıdır.
Yürüyüş güzergahından açıkça görülemeyen rampalara yönlendirme yapılmalıdır.

Rampaların genişliği en az 90 cm olmalıdır.
Rampa eğimi en fazla % 5 olmalıdır.
Rampa yapılmasının mümkün olmadığı durumlarda alternatif ulaşım yöntemi bulunmalıdır. (Platform asansörü, hidrolik asansör vb.)
Rampaların başlangıç ve bitiminde tekerlekli sandalyenin manevra yapabileceği en az 150x150 cm'lik alan bulunmalıdır.
Rampa sahanlıkta yön değiştiriyorsa manevra için gerekli sahanlık alanı en az 150x150 cm olmalıdır.
9 m'den uzun rampalarda veya bir rampadan ikinci bir rampaya geçişin olduğu yerlerde; en az 1,50 m'lik düz dinlenme alanları bulunmalıdır.
9 m'de bir sahanlıklarla bölünen ancak 30 m'den fazla uzunluğu bulunan rampalarda her 30 m'de bir 2,5 m'lik dinlenme alanları ve bu alanlarda geçişi engellemeyecek şekilde banklar yerleştirilmelidir.
Görme engelliler için rampaların başında ve sonunda 60 cm uzunluğunda uyarıcı yüzeyler bulunmalıdır.

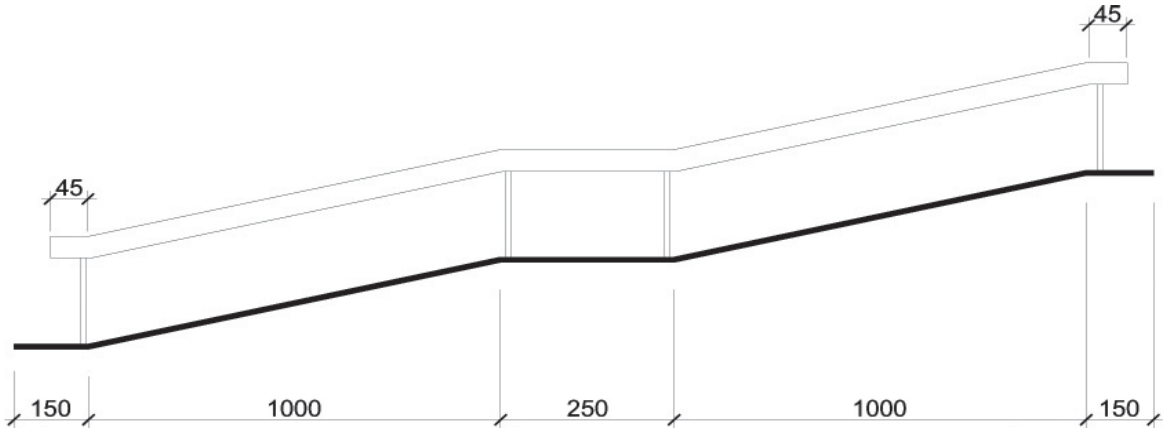
Rampalarda güvenlik
15 cm'den fazla bir kot farkını geçen rampaların her iki yanında korkuluk/küpeşte bulunmalıdır.
300 cm'den geniş rampalarda rampanın iki yanındaki trabzanlara ilaveten, arada üçüncü bir trabzan yapılmalıdır. (Bölünmüş rampa genişliği 90-140 cm arasında olacak şekilde.)
Rampaların her iki tarafında en az 5 cm yüksekliğinde koruma bordürü ya da demiri bulunmalıdır.

-Rampaların eğimi yayaların, kullanan kişilerin güvenliği açısından büyük önem taşımaktadır. Aşağıda rampa eğiminin güvenli olduğu eğim aralıkları tanımlanmaya çalışılmıştır (Şekil 2.12). (Anonim 2004).

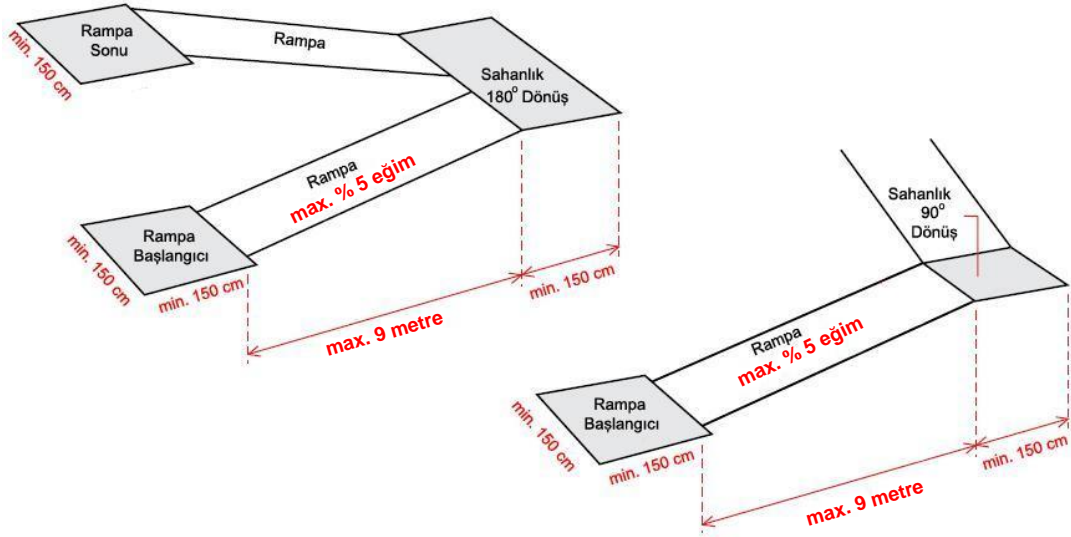
Şekil 2.12. Rampalarda güvenli eğim aralıkları (Anonim 2004).

-Rampalar tekerlekli iki sandalyenin iki yönlü geçişinin olacağı şekilde minimum net geçiş genişliği olan 180 cm genişliğinde yapılmalıdır. 10 m'den uzun ve yükseklikte 50 cm'den fazla bir farkı geçen rampalarda veya bir rampadan ikinci bir rampaya geçiş varsa en az 250 cm'lik düz dinlenme alanları yapılmalıdır (Şekil 2.13). (Anonim 2010b).

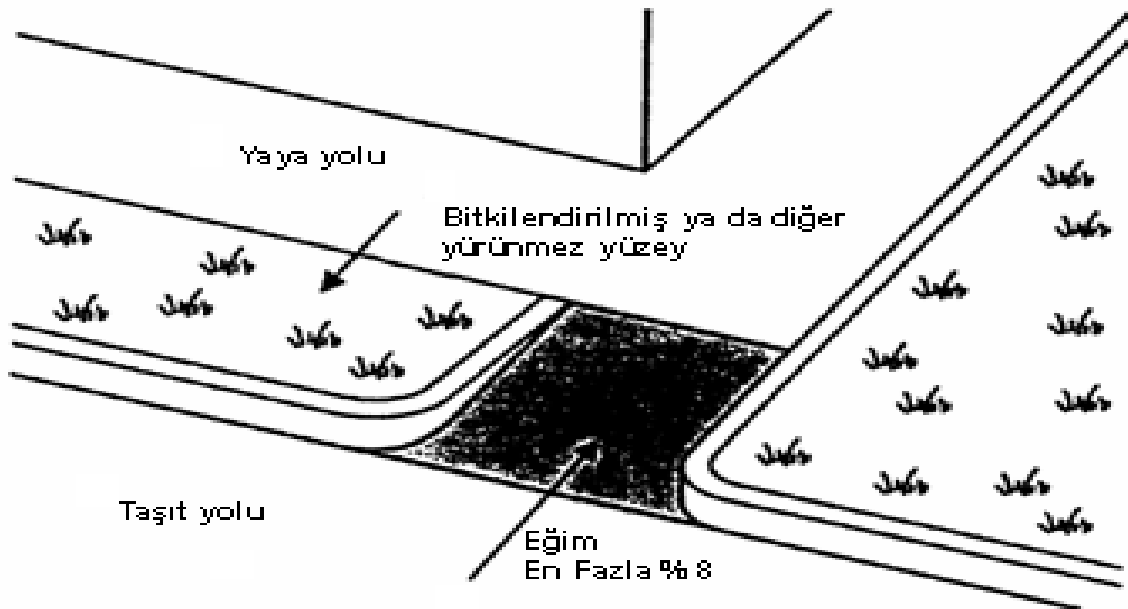
Şekil 2.13. Rampada eğim ve dinlenme alanı. Ölçüler cm'dir. (Anonim 2010b).

-Rampaların başlangıç ve bitiminde tekerlekli sandalyenin manevra yapabileceği en az 150x150 cm'lik alan bulunmalı ve rampa sahanlıkta yön değiştiriyorsa manevra için gerekli en az 150x150 cm sahanlık alanı bulunmalıdır (Şekil 2.14). (Anonim 2014a).

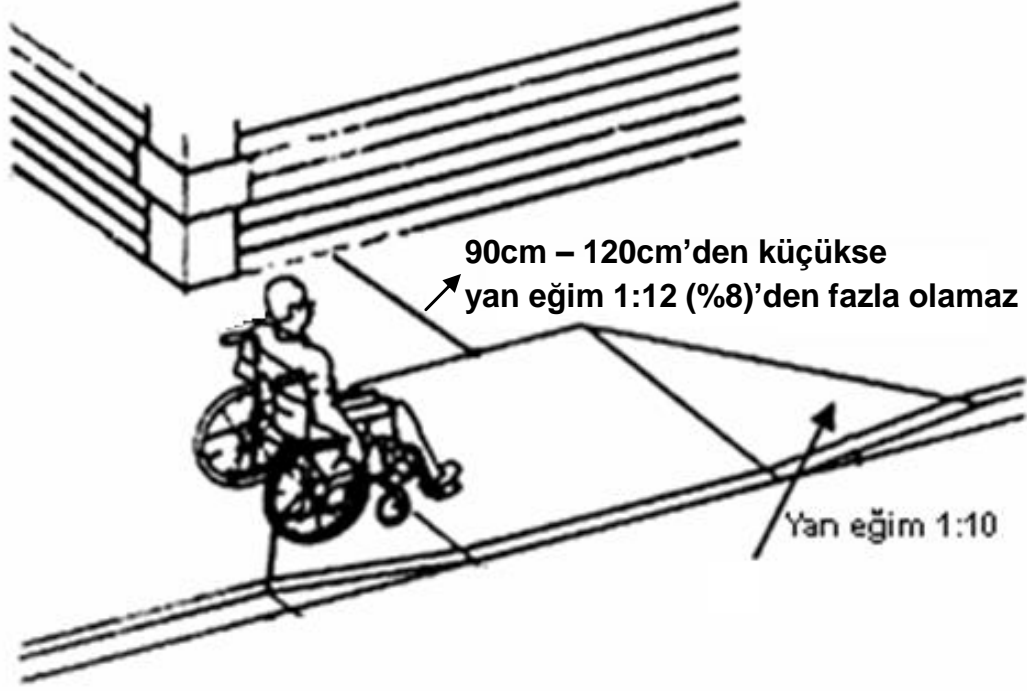
Şekil 2.14. Tekerlekli sandalyenin manevra ölçüleri (Anonim 2014a).

-Yaya kaldırımlarında gerekli ve uygun yerlerde rampa bulunmalıdır. (Örneğin; yaya geçitlerinin olduğu, yaya dolaşımının bulunduğu yerlerde) Tek yöne eğimli yaya kaldırım rampalarında şekle uygun bitkilendirme yapılmalı ve tek yöne eğimli rampalarda eğim en fazla %8 olmalıdır (Şekil 2.15). (Anonim 2004).

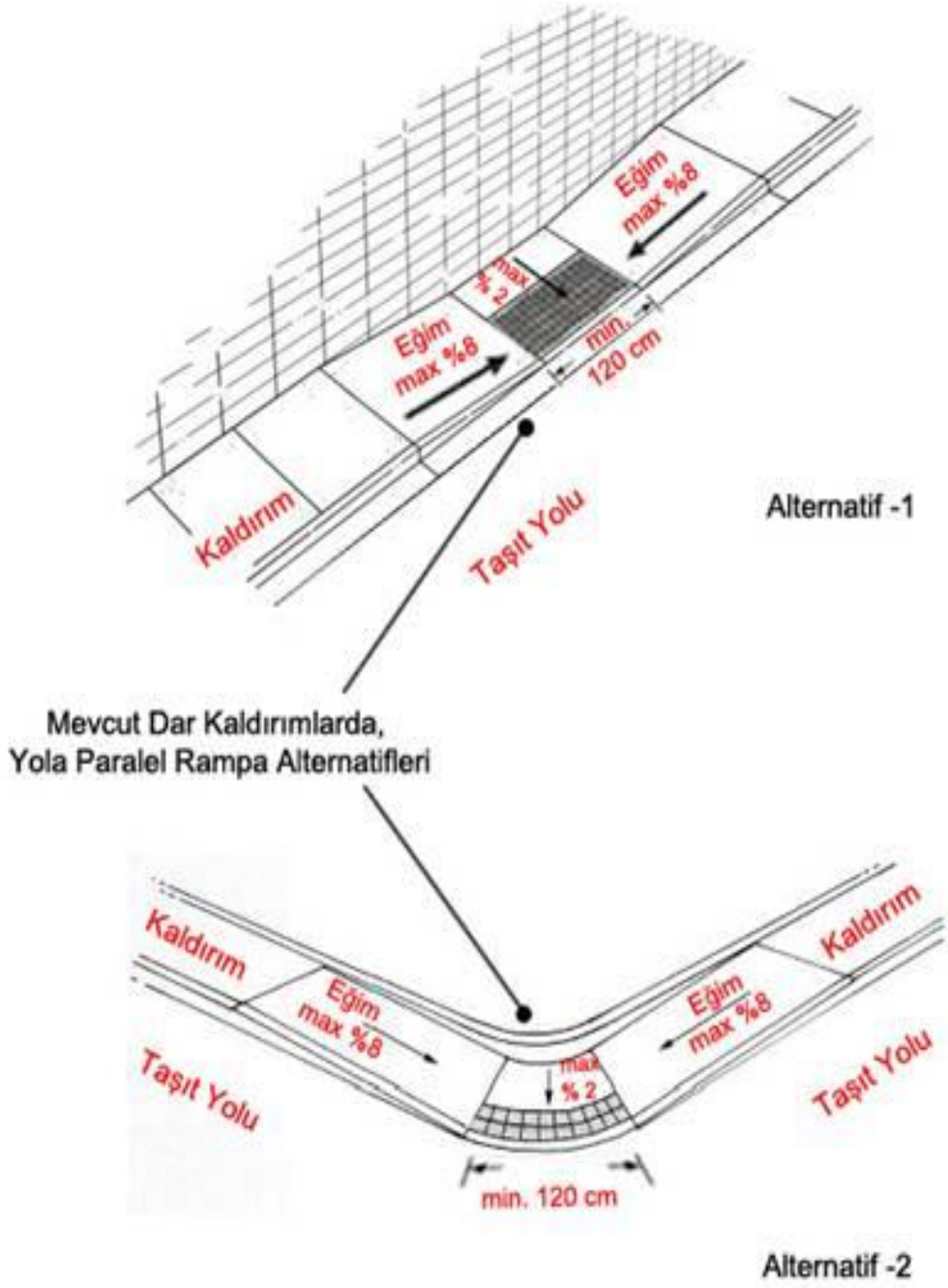
Şekil 2.15. Yaya kaldırım rampalarında bitkilendirme örneği ve eğim ölçüleri (Anonim 2004).

-Üç yöne eğimli rampalarda yan eğim en fazla %10 olmalıdır (Şekil 2.16). (Anonim 2014a).

Şekil 2.16. Yaya kaldırımında üç yöne eğimli rampa örneği (Anonim 2014a)

-Kaldırım genişliğinin %8 eğimli rampa için uygun olmadığı durumlarda yola paralel rampa düzenlemesi bulunmalı ve mevcut dar kaldırımlarda uygulanan yola paralel rampa çözümlerinde yanal eğimler (kanat) en fazla %8 olmalıdır (Anonim 2014a). (Şekil 2.17).

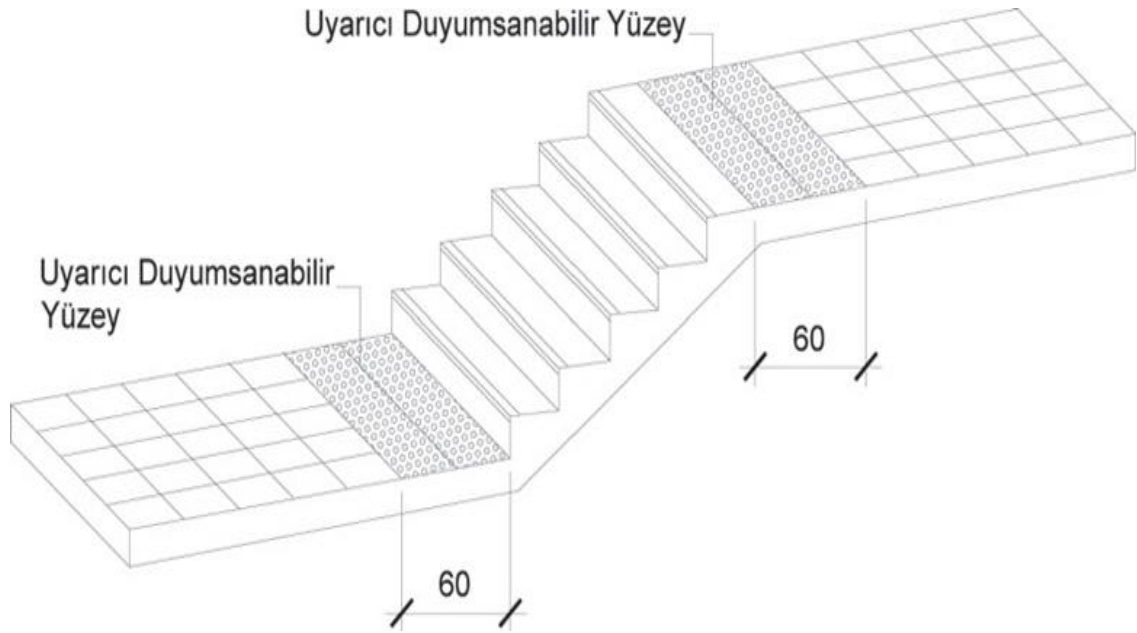
Şekil 2.17. Kaldırım genişliğinin yeterli olmadığı durumlarda yola paralel rampa düzenlemesi örneği (Anonim 2014a).

Çizelge 2.3. Açık alanlardan merdivenler, korkuluklar ve küpeşelerde engellilere yönelik standartlar (Anonim 2014a'dan özetlenerek)

▪ Merdivenler, Korkuluklar ve Küpeşeler
Rampa, lift veya asansörle çözüm getirilemeyen merdivenler varsa, ulaşılabilir alternatif bir güzergah bulunmalıdır.
Merdiven basamakları düz, sabit, dayanıklı ve kaygan olmayan (ıslak/kuru) malzeme ile kaplanmış olmalıdır.
Kapalı ya da yarı kapalı bir alana girişi sağlayan merdivenlerin (alt ve üst geçitler, istasyon girişi vb.) üzeri hava etkilerine karşı kapatılmış olması gerekir.
Merdivenin yanında uygun rampanın veya asansörün yapılması gerekir.
Basamak genişliği en az 30 cm olmalıdır.
Basamak yüksekliği (rıht) en fazla 15 cm olmalıdır.
Bir merdivende yer alan tüm basamaklar aynı derinlikte ve aynı yükseklikte olmalıdır.
Rıhtlar kapalı durumda olmalıdır.
Basamak uçları çıkıntısız olmalıdır.
Merdiven basamaklarının ön kenarında algılamayı kolaylaştırıcı farklı renkte ve çıkıntı yapmayacak şekilde 4-5 cm eninde kaymaz şeritler kullanılmalıdır.
Görme engellileri korumak amacıyla merdiven altı 220 cm yüksekliğe kadar kapatılmalıdır.
İlk basamaktan hemen önce ve merdiven bitiminde basamak genişliği kadar bir boşluktan sonra 60 cm genişliğinde ve kontrast renkte uyarıcı hissedilebilir yüzey kullanılmalıdır.
Aynı yönde devam eden merdivenlerde en fazla 180 cm yükseklikten sonra 200 cm genişliğinde sahanlık yapılmalıdır.
Döner merdivenlerden kaçınılmalıdır.
Merdivenler basamaklarda gölge meydana gelmeyecek şekilde karşıdan ve iyi (mümkünse yol aydınlatmasından daha yüksek seviyede) aydınlatılmalıdır.
Tek basamaklık yükseklikler merdiven yerine rampayla çözülmelidir.
Merdivenin/rampanın her iki yanında kesintisiz küpeşte (tutamak) bulunmalıdır.
Küpeşte, merdivenler/rampalarda döşeme kaplaması üzerinden 90 cm yükseklikte olmalıdır.
Merdivenler/rampalarda döşeme kaplaması üzerinden 70 cm yükseklikte engelliler ve çocuklar için ikinci bir küpeşte bulunmalıdır.
Küpeşte, merdiven/rampanın başlangıcından 30 cm önce başlamalı ve bitiminden 30 cm sonra bitmelidir.
Küpeşelerin uçları yarım ay şeklinde yuvarlatılmış olmalıdır.

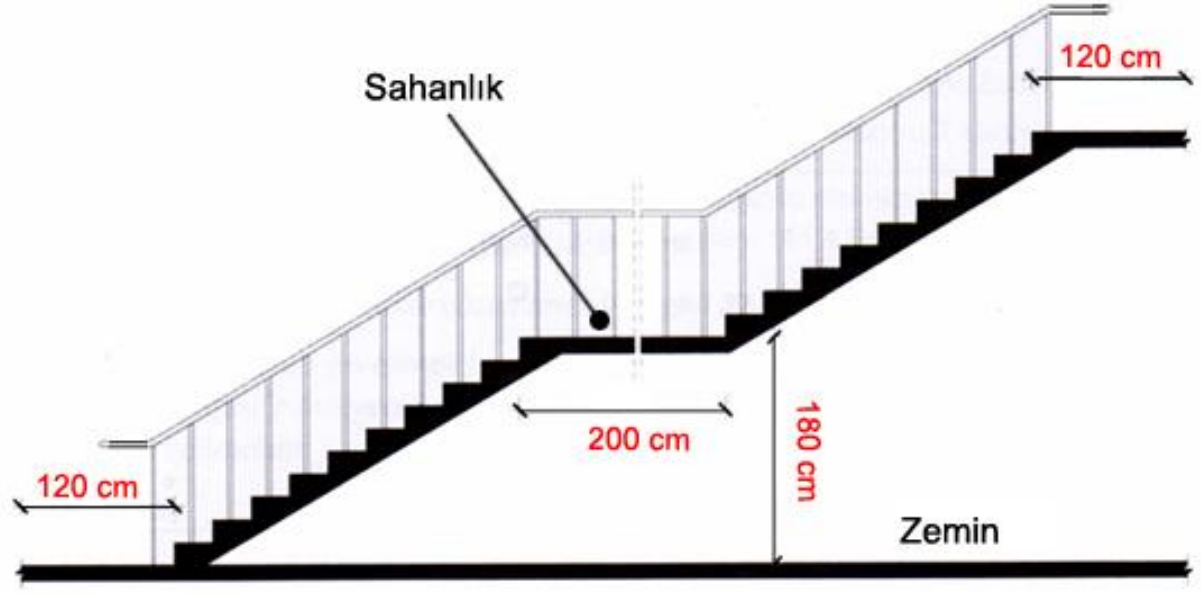
Merdiven/rampanın bir veya iki tarafında duvar varsa, duvar ile küpeşte arasındaki mesafe yaklaşık 4-6 cm olmalıdır.
Küpeşte kolayca kavranabilecek özellikte olmalıdır. (Çap veya genişlik 32 mm-40 mm)
Küpeşte ile yan duvarlar zıt renkte olmalıdır.
Trabzanlar ve küpeşteler dayanan bir kişinin vücut kütlesini çekebilecek şekilde emniyetle tutturulmuş olmalıdır.
Küpeşteler soğuğa ve sığağa karşı dayanıklı, kaymayı önleyen bir malzemeden yapılmalıdır.

-Görme engelli kişilerin merdivenleri bulabilmeleri ve algılayabilmeleri için duyumsanabilir (hissedilebilir) yüzeylerden faydalanılmalıdır. Duyumsanabilir yüzey, ilk basamaktan hemen önce başlamalı, merdiven bitiminde ise merdiven genişliği kadar boşluktan sonra yer almalıdır. Duyumsanabilir yüzey en az 60 cm genişliğinde renk ve doku bakımından farklı, algılanabilir olmalıdır (Şekil 2.18). (Anonim 2010b).

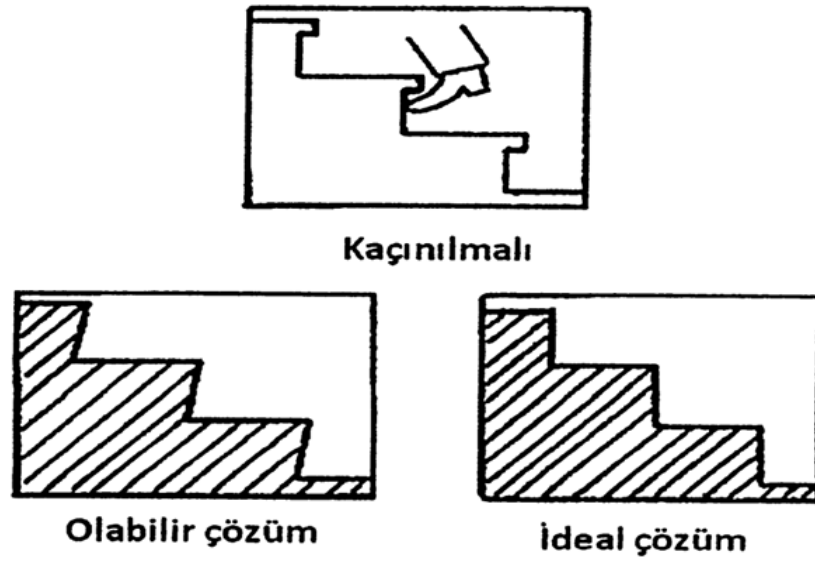
Şekil 2.18. Merdivenlerde duyumsanabilir (hissedilebilir) yüzeyler (Anonim 2010b).

-Aynı yönde devam eden merdivenlerde en fazla 180 cm yükseklikten sonra 200 cm genişliğinde sahanlık yapılmalıdır (Şekil 2.19). (Anonim 2014a).

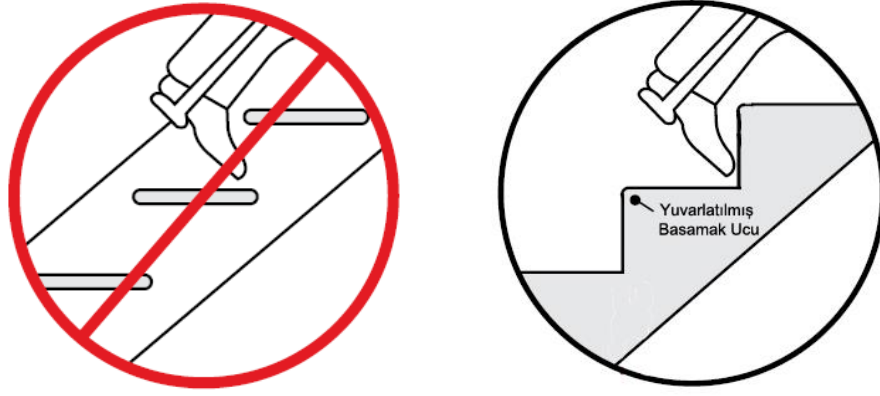
Şekil 2.19. Aynı yönde devam eden merdivende sahanlık ölçüsü (Anonim 2014a).

-Merdivenlerde basamak uçları çıkıntısız olmalıdır (Şekil 2.20). (Anonim 2004).

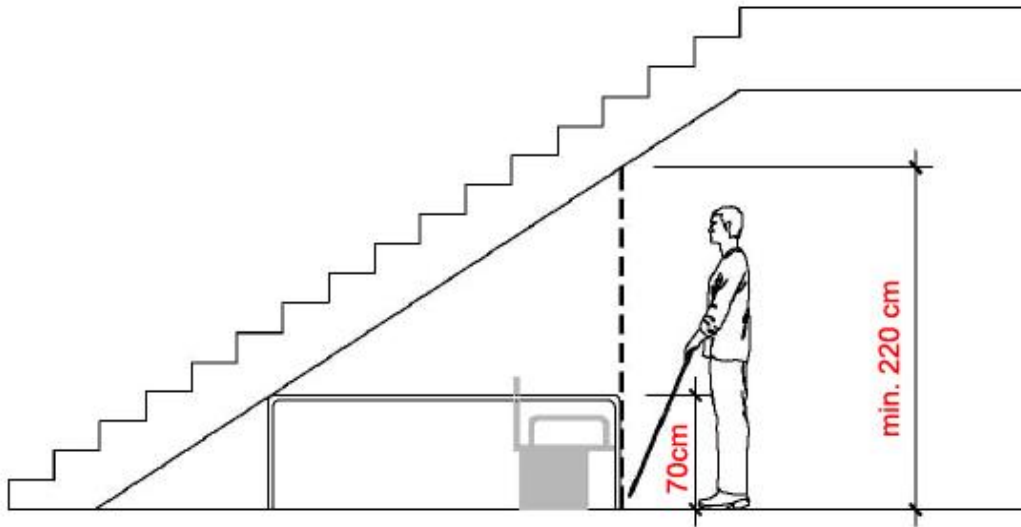
Şekil 2.20. Merdivenlerde basamak uçları (Anonim 2004).

-Merdivenlerde, Şekil 2.21'da görüldüğü gibi rıhtlar kapalı durumda olmalıdır (Anonim 2014a).

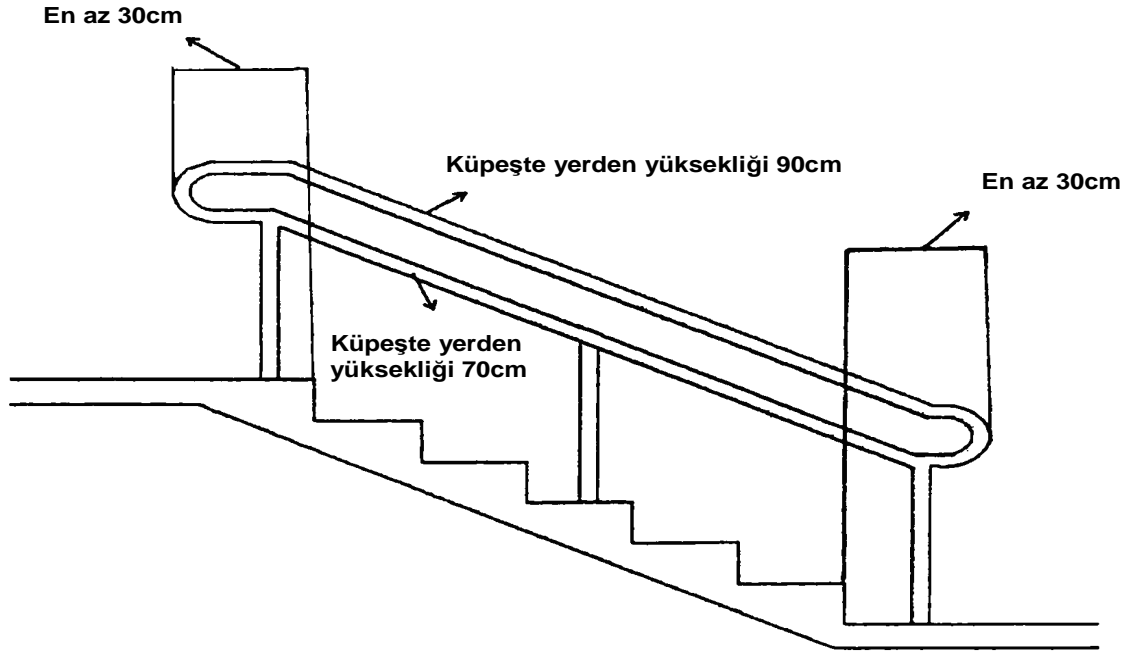
Şekil 2.21. Merdivenlerde rıht durumu (Anonim 2014a).

-Merdivenlerde görme engellileri korumak amacıyla merdiven altı 220cm yüksekliğe kadar kapatılmış durumda olmalıdır (Şekil 2.22). (Anonim 2010b).

Şekil 2.22. Merdiven altı yükseklikleri (Anonim 2010b).

-Merdivenin ve rampanın her iki yanında kesintisiz küpeşte (tutamak) bulunmalıdır. Küpeşte, merdivenler ve rampalarda döşeme kaplaması üzerinden 90 cm yükseklikte olmalıdır. Merdivenler ve rampalarda döşeme kaplaması üzerinden 70 cm yükseklikte engelliler ve çocuklar için ikinci bir küpeşte bulunmalıdır. Küpeşte, merdiven veya rampanın başlangıcından 30 cm önce başlamalı ve bitiminden 30 cm sonra bitmelidir. Küpeşterin uçları yarım ay şeklinde veya şekildeki gibi yuvarlatılmış olmalıdır (Şekil 2.23). (Anonim 2014a).

Şekil 2.23. Merdiven ve rampalarda küpeşte ölçüleri (Anonim 2014a).

Çizelge 2.4. Açık alanlardan otoparklarda engellilere yönelik standartlar (Anonim 2014a'dan özetlenerek)

▪ Açık Otoparklar
Otopark alanlarında, engelliler için en az bir olmak üzere toplam park yeri sayısının % 5'i kadar yer ayrılmalıdır.
Engelli otoparkları park ettikten sonra gideceği güzergahlar arasında ulaşım mesafeleri en fazla 25 m tercihen 10 m olmalıdır.
Üzeri kapalı engelli otoparkı yüksekliği en az 250 cm olmalıdır.
Engelli otopark yerleri işaretlerle belirtilmiş olmalıdır. (Yatay ve düşey)
Girişten itibaren engelli otopark alanına yönlendiren işaretlemeler yapılmalıdır. (Yatay ve düşey olarak)
Engelli otoparkının yanında en az 150 cm genişliğinde, park yeri boyunca boş bir manevra alanı bulunmalıdır.
Kaldırıma paralel ve sürücünün iniş yönünün kaldırım tarafında olduğu park yerinde kaldırımlar taşıt yolu kotuna göre 0 cm-3 cm olacak şekilde alçaltılmış olmalıdır.
Engelli otopark alanı ile yaya kaldırımı arasında kot farkı bulunuyorsa yaya kaldırım rampası yapılmalıdır.

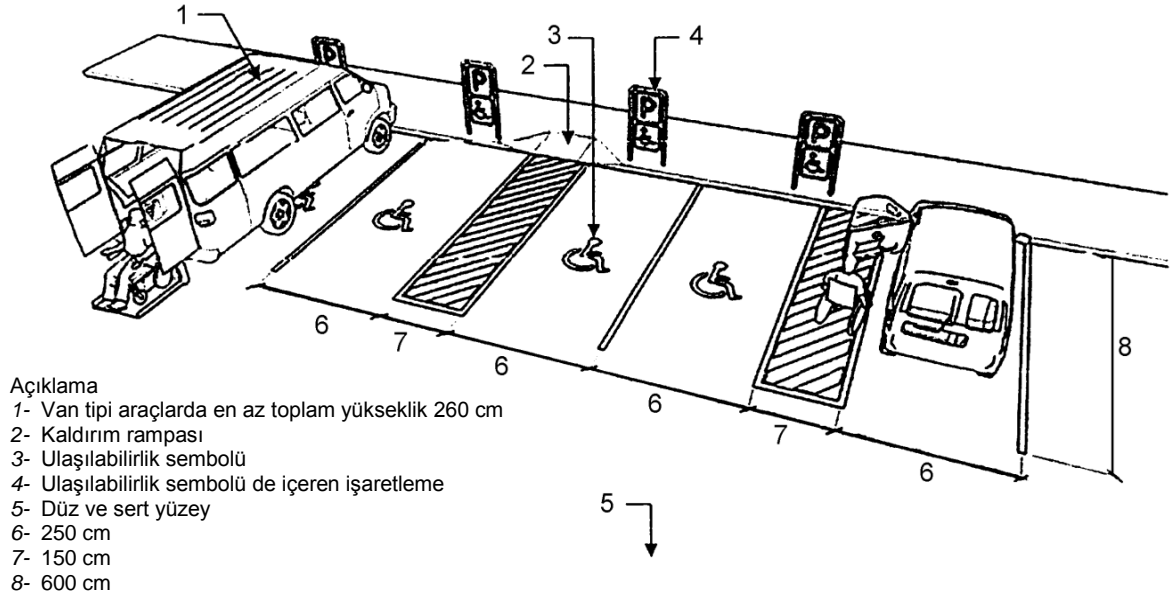
Engelli otoparkına ait manevra alanının zemininde kullanılan kaplama malzemeleri düz, sabit, kaymaz (ıslak/kuru) ve dayanıklı olmalıdır.

Otoparkta kullanılan işaretlemeler geceleri ışıklandırılmalıdır.

Açık otoparkların giriş/çıkış alanlarında araç trafiğini aksatmayacağı ve görülebilir yerlere engellilerin de algılayacağı yönlendirme (şehir, mahâl gibi) levhaları/panoları yerleştirilmelidir.

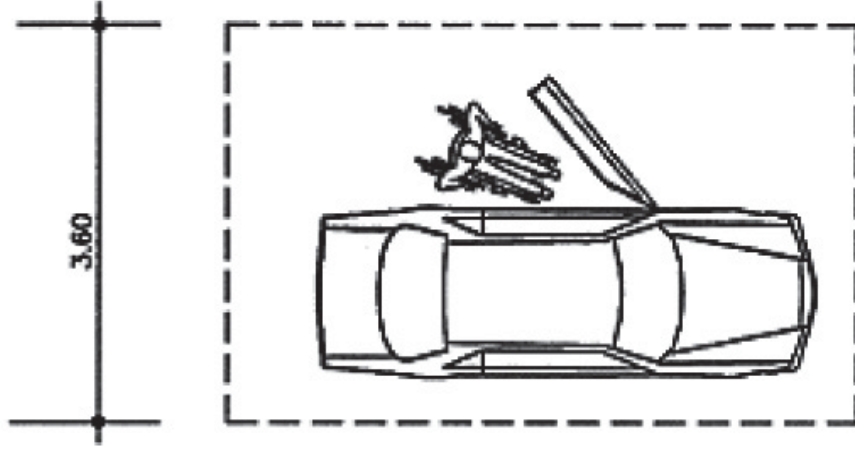
Park yeri bilet makinası ve parkmetrelerin yüksekliği 90 cm ile 120 cm arasında olmalıdır.

-Engelli otopark yerleri işaretlerle yatay ve düşey olarak belirtilmiş olmalıdır (Şekil 2.24). (Anonim 2014a).

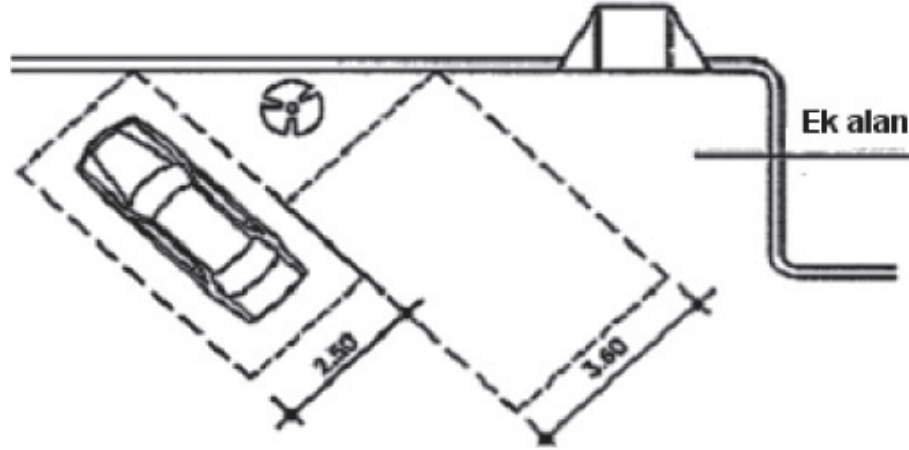
Şekil 2.24. Otopark yerleri ile ilgili özellikler (Anonim 2014a).

-Engelliler için düzenlenmiş bir park yerinin genişliği en az 3.60 m, tavsiye edilen genişlik ise 390 cm'dir (Şekil 2.25). (Anonim 2004)

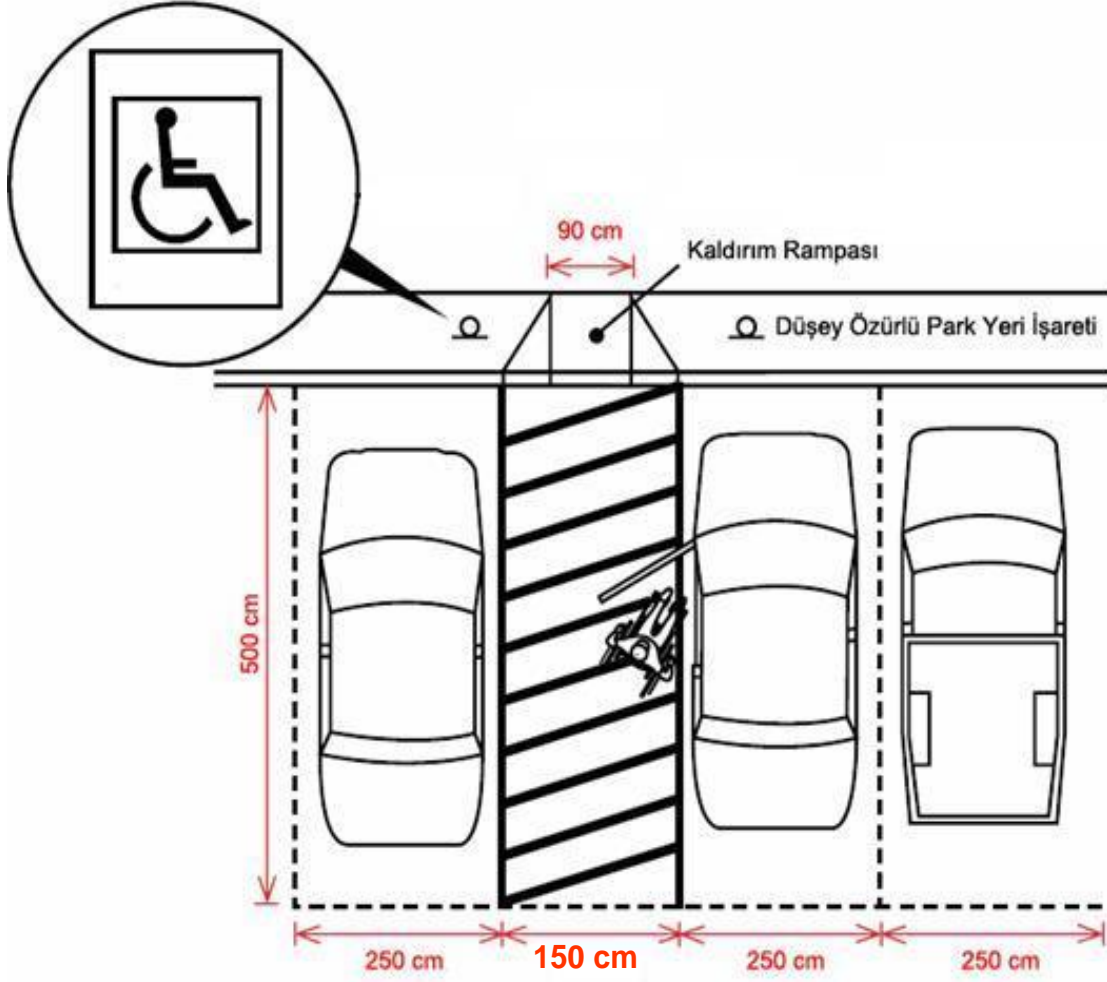
Şekil 2.25. Park yeri genişliği (Anonim 2004).

-Açılı park yerleri kullanıldığında, park yeri sonundaki alan tekerlekli sandalyeli engelliler için erişim koridoru olarak kullanılabilir (Şekil 2.26). (Anonim 2010b).

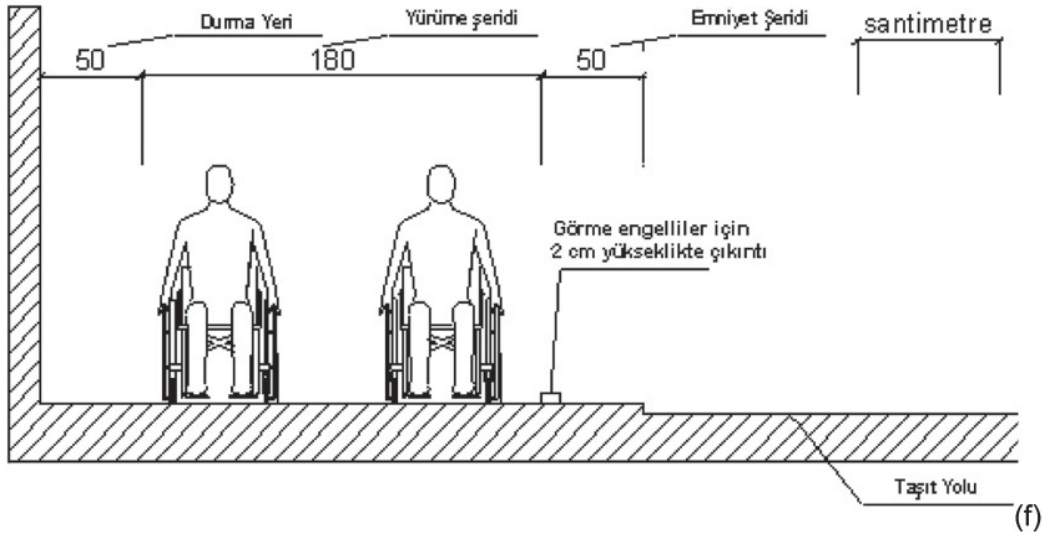
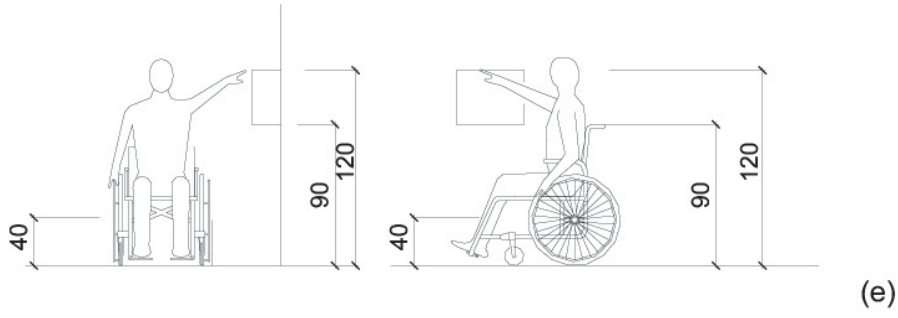
Şekil 2.26. Açılı park yerleri (Anonim 2010b).

-Engelli otoparkına ait manevra alanının zemininde kullanılan kaplama malzemeleri düz, sabit, kaymaz (ıslak/kuru), dayanıklı ve ölçülerine uygun olmalıdır (Şekil 2.27). (Anonim 2014a).

Şekil 2.27. Engelli otoparklarına ait ölçüler (Anonim 2014a).

-Park yeri bilet makinesi ve parkmetreler engellinin kullanacağı yükseklikte 90 cm ile 120 cm arasında olmalıdır. Taşıt yolu kenarındaki yürüme şeritleri ve durma şeritleri emniyet şeritleri ölçülerine uygun düzenlenmelidir (Şekil 2.28). (Anonim 2010b).

Şekil 2.28. Taşıt yolu kenarındaki park yerleri ile ilgili özellikler. Ölçüler cm'dir (Anonim 2010b).

Çizelge 2.5. Açık alanlarda kullanılan kent mobilyalarında engellilere yönelik standartlar (Anonim 2014a'dan özetlenerek)

▪ Kent Mobilyaları
Şehir mobilyalarının keskin ve çıkıntılı kenarlı olmaması sağlanmalıdır.
Halka açık telefon kulübeleri
Engelliler için tesis edilen açık veya kapalı telefon kulübeleri ve telefonlar yaya trafiğini aksatmayacak şekilde kolayca görülebilir ve ulaşılabilecek yerde olmalıdır.
Telefon kulübeleri uluslar arası ulaşılabilirlik sembolü ile işaretlenmiş olmalıdır.
Halka açık telefon makinalarından en az bir tanesinin yüksekliği en fazla 120 cm olmalıdır.
Ankesörlü telefon kulübelerinden altında raf varsa, raf en az 75 cm yüksekliğinde ve en fazla 49 cm derinliğinde olmalıdır.

Halka açık telefon makinalarından en az bir tanesi tekerlekli sandalye kullanıcısına uygun olarak düzenlenmiş olmalıdır.
Telefon kulübeleri önünde yaklaşım için en az 150 cm x 150 cm engelsiz manevra alanı bulunmalıdır.
Telefon kulübesinde görme özürlülerin kullanabileceği özellikte kabartma harf veya rakamlı telefon aparatı olmalıdır.
Ağır işitenler için frekans yükseltici ses düğmesi olmalıdır.
Telefon kulübesinin kapı genişliği en az 90 cm olmalıdır.
Telefon kulübesinde açılır kapanır oturma yeri bulunmalıdır.
Telefon kulübesinde bilgilendirmeler 110 cm-130 cm okuma seviyesinde yerleştirilmiş olmalıdır.
Telefon kulübelerinde baş kurtarma yüksekliği en az 220 cm olmalıdır.
Telefon kulübesinin ölçüleri en az 120 cm x 140 cm olmalıdır.
Telefon aparatı kablosu en az 75 cm uzunluğunda olmalıdır.
Telefon makinesinin ses frekansı işitme cihazı kullanıcılarına uygun olmalıdır.

Halka açık tuvaletler
Halka açık tuvaletlerde ulaşılabilir kadın ve erkek olmak üzere en az 2 (iki) adet engelli tuvaleti bulunmalıdır.
Engelli tuvaletlerinin ulaşılabilirliği sağlanmış olmalıdır. (Rampa, asansör)
Engellilere ait tuvaletlerin kapısında özürlü işareti bulunmalıdır.
Acil durumlarda kapı kilidi dışarıdan açılacak şekilde olmalıdır.

Çöp kutuları
Yerden yüksekliği en az 90 cm en fazla 120 cm olmalıdır.
Yürüyüş güzergahından ulaşılacak mesafede yerleştirilmiş olmalıdır.
Tek elle kullanılacak şekilde olmalıdır.

Çeşmeler
Kamu kullanımına açık yerlerde ulaşılabilir çeşme bulunmalıdır.
Ulaşılabilir çeşmelere yönlendirme yapılmalıdır.
Çeşmeye tekerlekli sandalyenin yaklaşabilmesi için en az 90 cm x 130 cm ölçülerinde net

zemin alanı bulunmalıdır.
Çeşme altları tekerlekli sandalye girebilecek şekilde en az 75 cm yüksekliğinde, 49 cm derinliğinde olmalıdır.
Çeşmenin su içilecek bölümlerinin yükseklikleri 85 cm ile 90 cm aralığında olmalıdır.
El veya ayak kumandasıyla kolay açılabilir özellikte olmalıdır.
Çeşmelerin 30 cm öncesinde, 40 cm genişliğinde uyarıcı yüzey bulunmalıdır.

Banklar
Dinlenme bankları yaya kaldırımlarında yaya dolaşımına mani olmayacak şekilde yerleştirilmiş olmalıdır.
Dinlenme bankının sırt ve kol dayanağı bulunmalıdır.
Dinlenme bankının oturma bölümü yerden 45 cm ve kol dayanağı yerden 70 cm yükseklikte bulunmalıdır.
Dinlenme bankları yaya kaldırımlarında en fazla 30 m aralıklarla yerleştirilmiş olmalıdır.
Yaya kaldırımındaki dinlenme banklarının yanında tekerlekli sandalyenin yanaşabilmesi için en az 120 cm düz alan bırakılmalıdır.

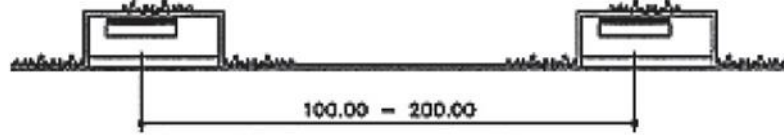
Piknik masaları
Piknik ünitelerinin arasındaki yaya yollarının genişliği en az 150 cm olmalıdır.
Piknik ünitelerinin (masa ve oturma yerleri birbirine monteli) oturma yerlerine herkes için engelsiz geçiş sağlanmış olmalıdır.
Tekerlekli sandalye kullanıcıları için piknik üniteleri bulunmalıdır.
Tekerlekli sandalye kullanıcıları için masalar 75 cm-86 cm arasında yükseklikte olmalıdır.
Masa altında tekerlekli sandalye kullanıcısı için 90 cm genişliğinde ve 49 cm derinliğinde diz boşlukları bulunmalıdır.

Oturma elemanları:

BM (2004)'de oturma bankları ile düzenlenmiş dinlenme alanları tüm yayalar için özellikle hareket konusunda yetersizlikleri olanlar için çok önemlidir. Bu alanlar tasarlanırken:

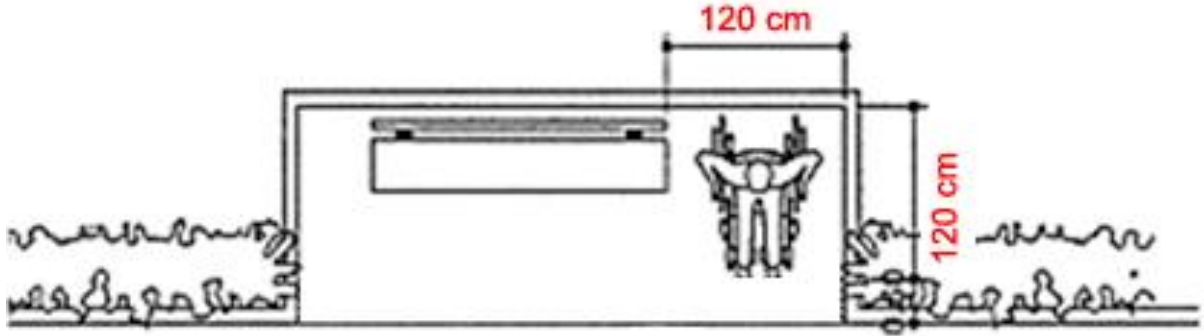
-Parklarda, rekreasyon alanlarında, yaya geçişlerinde binaların giriş ve çıkışlarında,

dinlenme alanları ana yaya yolunun dışına yerleştirilmelidir. Genel tuvaletlerin, telefonların yakınında dinlenme-oturma alanları konumlandırılmalıdır. Oturma bankları 100.00 m-200.00 m gibi düzenli aralıklarla yerleştirilmelidir (Şekil 2.29). (Anonim 2010b).

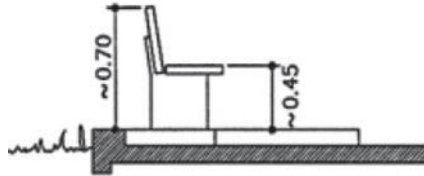
Şekil 2.29. Dinlenme alanlarının konumlandırılması (Anonim 2010b).

-Yaya kaldırımındaki dinlenme banklarının yanında tekerlekli sandalyenin yanaşabilmesi için en az 120 cm düz alan bırakılmalıdır (Şekil 2.30). (Anonim 2004).

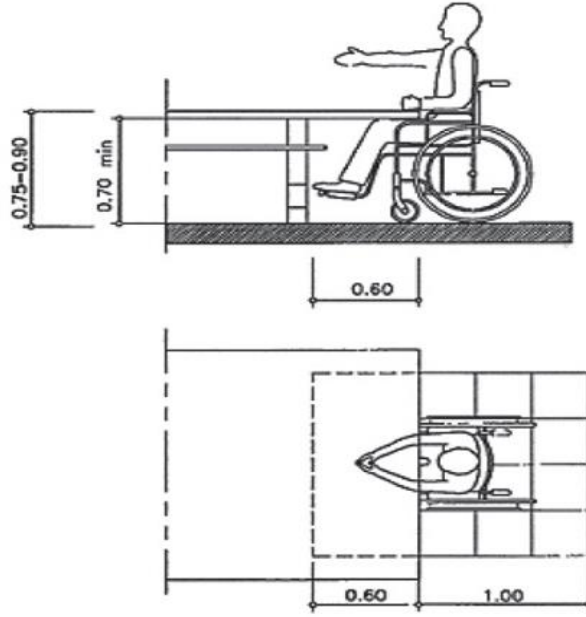
Şekil 2.30. Oturma ceplerinin tasarımı (Anonim 2004).

-Bankın zeminden yüksekliği 0.45 m, sırt yaslama yerinin yüksekliği 0.70 m olmalıdır (Şekil 2.31). (Anonim 2010b).

Şekil 2.31. Dinlenme bankının yüksekliği (Anonim 2010b).

-Dinlenme alanlarındaki masaların yüksekliği 0.75 m ile 0.90 m arasında olmalı, bütün yönlerden tekerlekli sandalyenin yaklaşabilmesi için masanın altındaki minimum derinlik ise 0.60 m olmalıdır (Şekil 2.32). (Anonim 2004).

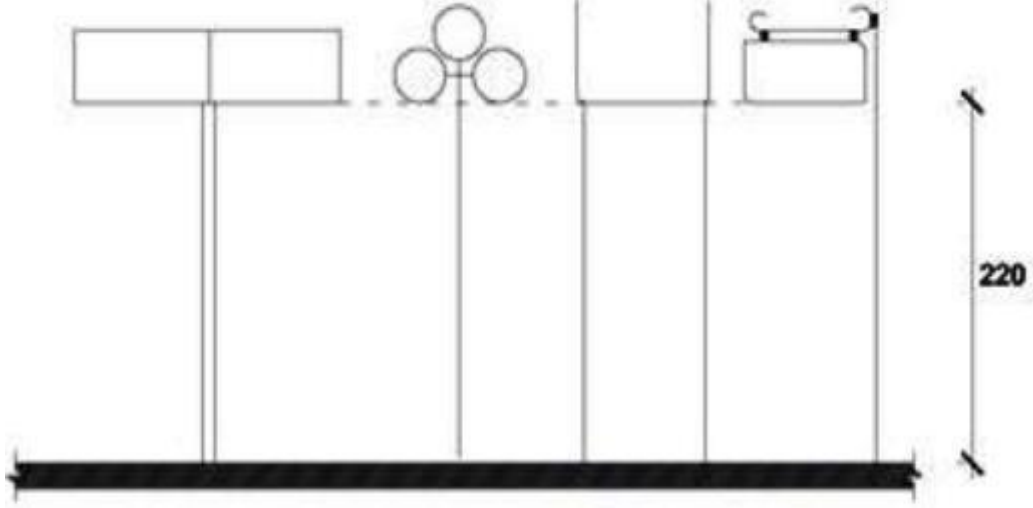

Şekil 2.32. Dinlenme banklarının boyutları (Anonim 2004).

Aydınlatma elemanları:

Aydınlatma özellikle rampa ve merdiven girişleri gibi potansiyel tehlike taşıyan alanlarda engelli kişiler için güvenlik açısından çok önemlidir. Aydınlatma engellilerin ihtiyaçları göz önünde bulundurularak, sabit elemanlar kullanılarak planlanmalıdır. Aydınlatmanın yüksekliği ve konumu o alanı kullanan kişi sayısına, tehlikenin varlığına ve güvenliğe göre değişir. Bir çok aydınlatma standardı yetişkin bir insanın ayakta göz hizasının yüksekliği ön görülerek belirlenmiştir. Tekerlekli sandalye kullanıcılarının göz hizası yüksekliği yaklaşık 119 cm'dir (Eyüboğlu 2008).

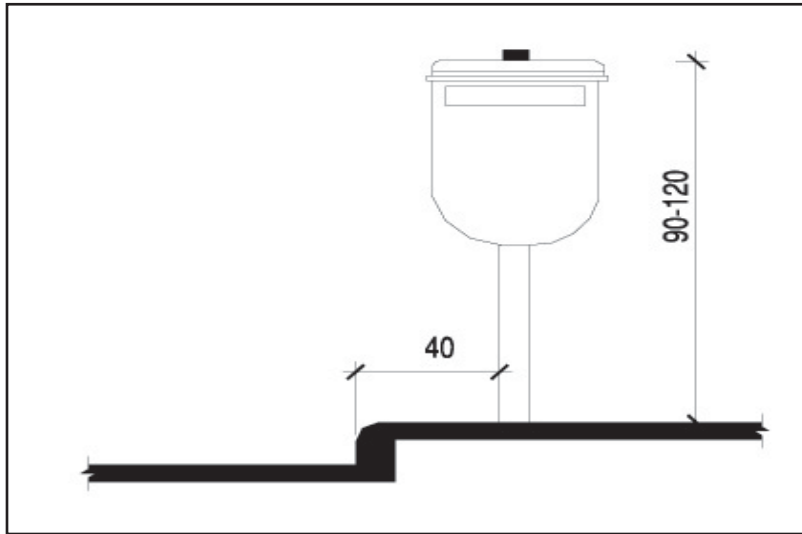
-Engelsiz aydınlatma elemanlarının üzerlerindeki donatı ve butonların yükseklikleri 140 - 160 cm olmalı, yayaların ve özellikle görme engellilerin güvenli bir şekilde geçmesine izin verecek şekilde 220 cm yükseklikte konumlandırılmalıdır. (Şekil 2.33). Aydınlatma elemanları görsel erişimi sağlayacak uygun konum ve aydınlık düzeyinde olmalıdır (Taş 2015).

Şekil 2.33. Yaya yolunda baş kurtarma yüksekliği (Taş 2015).

Çöp kutuları:

-TS 12576'ya göre; çöp kutuları yaya hareketine mani olmayacak şekilde yaya kaldırım kenarında bordür taşına en az 40 cm uzaklığında ve en az 90 cm, en çok 120 cm yüksekliğe monte edilmelidir. (Şekil 2.34). (Anonim 2010b).

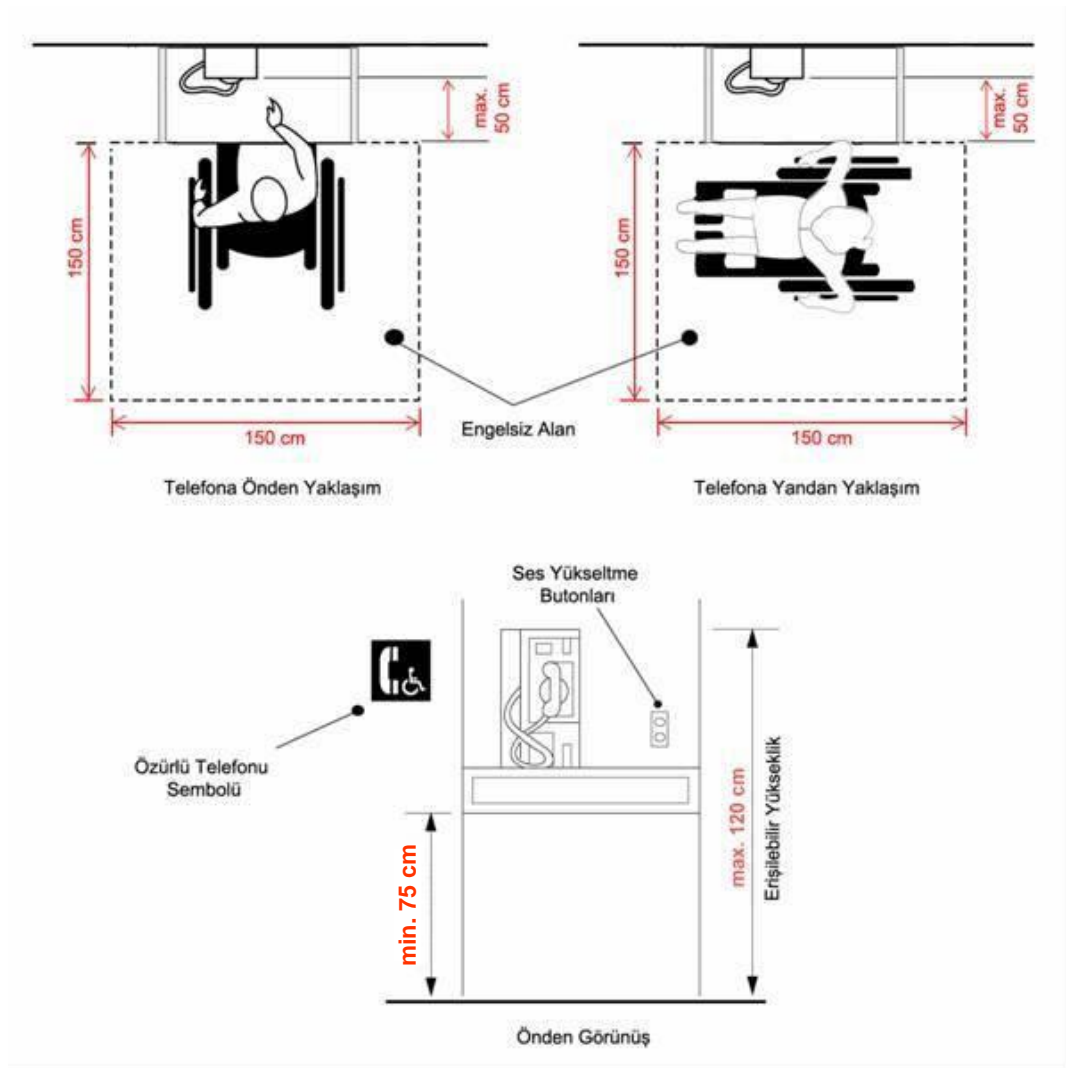
Şekil 2.34. Çöp kutusu ve ölçüleri (Anonim 2010b).

Halka açık telefon kulübeleri:

Halka açık olarak yapılmış olan açık veya kapalı telefon kabinlerinden en az biri engellilere uygun olarak düzenlenmelidir. Şehir merkezinde halka açık telefon kulübelerinin bulunduğu yerlerde yer imkanı müsait ve yaya trafiğine mâni olmayacak

yerlere engelli ve yaşlılar için dinlenme bankları konmalıdır. Engelliler için tesis edilen açık veya kapalı telefon kabini veya trafğini aksatmayacak şekilde kolayca görülebilir ve ulaşılabilecek yerde olmalıdır (Anonim 2010b).

-Telefon kulübeleri uluslar arası ulaşılabilirlik sembolü ile işaretlenmiş olmalıdır. Halka açık telefon kulübelerinden en az bir tanesinin yüksekliği en fazla 120 cm olmalıdır. Ankesörlü telefon makinasının altında raf varsa, raf en az 75 cm yüksekliğinde ve en fazla 49 cm derinliğinde olmalıdır (Şekil 2.35). (Anonim 2010b).

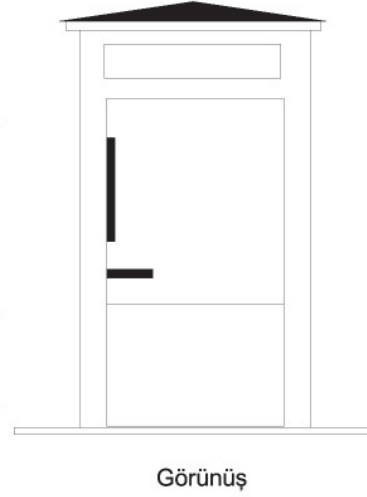
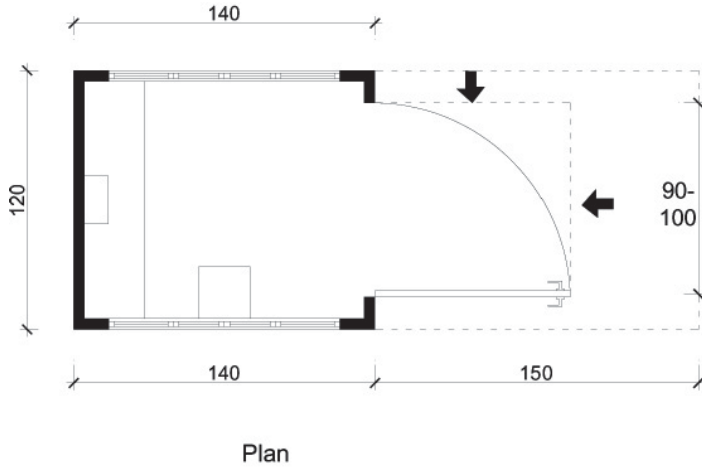
Şekil 2.35. Telefon kulübesi ölçüleri (Anonim 2010b).

-Telefon kulübesinin ölçüleri en az 120 cmx140 cm olmalıdır (Şekil 2.36). (Anonim 2010b)

a) Telefona yaklaşım

b) Açık Telefon

c) Kapalı telefon makinesi

Şekil 2.36. Açık ve kapalı telefonlara ait ölçüler (Anonim 2010b).

Halka açık tuvaletler:

Şehirde, engelliler için imar yönetmelikleri ile TS 8357'ye göre; yer üstünde uygun yerlere, rahat ve kolay girişli düz ayak kadın ve erkek en az 2 (iki) adet engelli tuvaleti olmalıdır. Engellilere ait tuvaletlerin kapısında engelli işareti bulunmalı ve gerektiğinde dışarıdan yardım istenebilmesi için içeride yardım butonu bulunmalıdır (Anonim 2010b).

-Klozet ve tuvalet tezgahlarının düzeni ve büyüklüğü asgari gereksinimleri karşılamalıdır (Şekil 2.37). (Şekil 2.38). (Anonim 2004).

-Tuvalet koltuk yüksekliği bitmiş zemin seviyesinden 0,45 m ile 0,50 m arası yükseklikte olması gerekir (Şekil 2.38). (Anonim 2004).

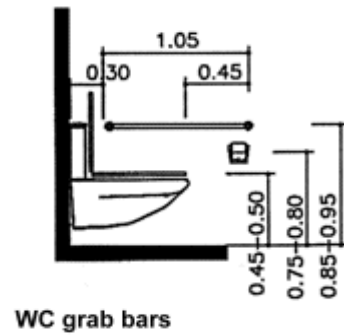
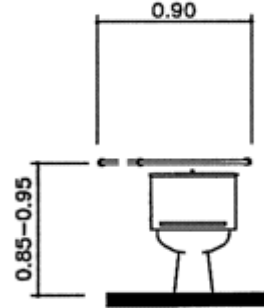
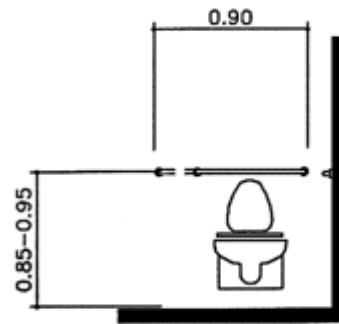
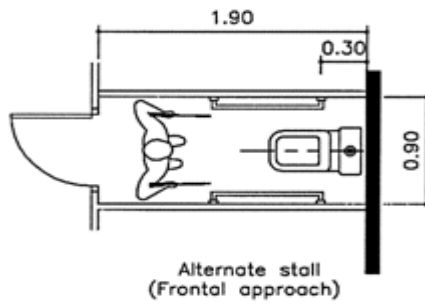
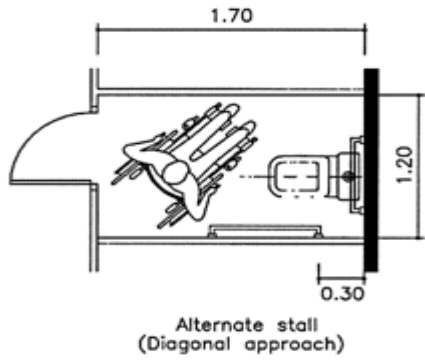
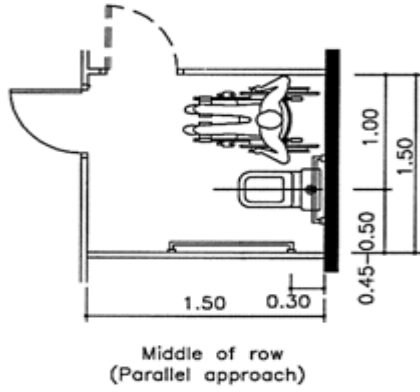
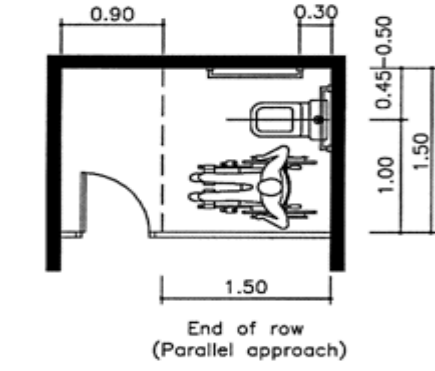
-Tutamaklar yerden 0.85 m ve 0.95 m arası yüksekliğe monte edilmelidir (Şekil 2.37). (Anonim 2004).

-Klozet ve bitişik duvar merkez hattı arasındaki mesafe, bir tutma çubuğu ile donatılmış ise, 0,45 m ve 0,50 m arasında olması gerekir (Şekil 2.37). (Anonim 2004).

-Tutamaklar klozet arkasındaki duvara ve yan duvara, ya da koltuk kenarlarındaki yere monte edilmelidir (Şekil 2.37). (Anonim 2004).

-Yıkama elemanları ve tuvalet kağıdı 0,50 m ile 1,20 m arasında ulaşılabilir bir yüksekliğe konulmalıdır (Şekil 2.38). (Anonim 2004).

-Duvara monteli dolaplar ve erişilebilir konumda elle çalışan sifonlar olmalıdır. (Anonim 2004).

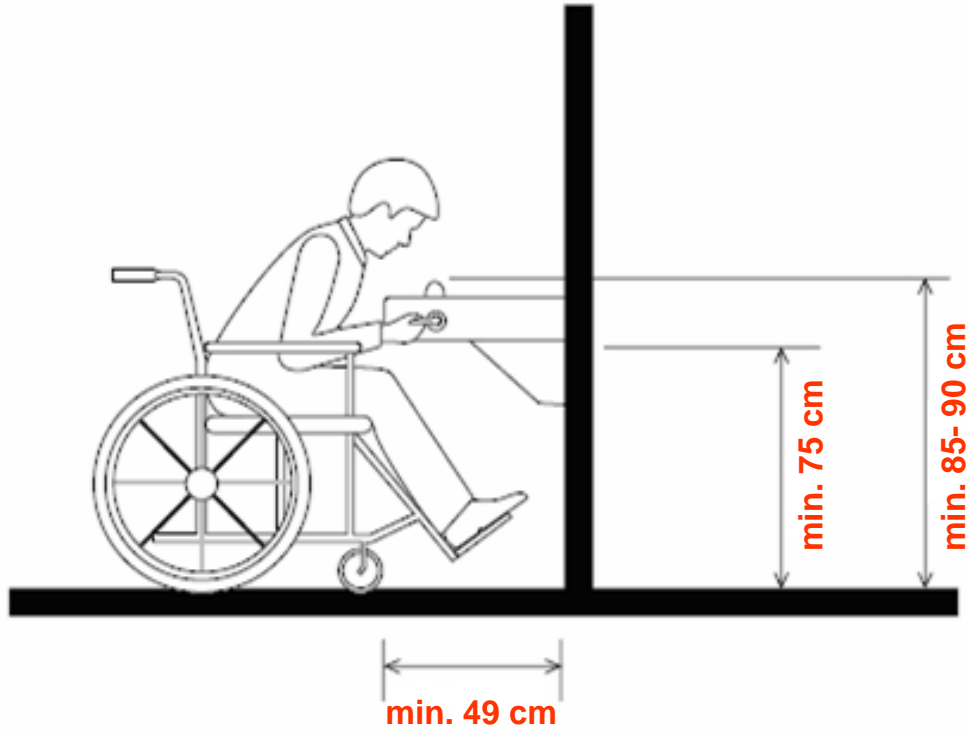
Şekil 2.37. Tuvalet planı (Anonim 2004).

Şekil 2.38. Tuvalet kesiti (Anonim

Çesmeler:

-Çeşme altları tekerlekli sandalye girebilecek şekilde en az 75 cm yüksekliğinde, 49

cm derinliğinde olmalıdır. Çeşmenin su içilecek bölümlerinin yükseklikleri 85 cm ile 90 cm aralığında olmalıdır (Şekil 2.39). (Anonim 2014a).

Şekil 2.39. Çeşme ölçüleri (Anonim 2014a).

ÖZİ (Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı) ve TSE (Türk Standartları Enstitüsü)'nün kaynaklarından yararlanılarak Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi'nin yapmış olduğu çalışmadan, bina girişlerinde engellilere yönelik standartlar Çizelge 2.6'da verilmiştir.

Çizelge 2.6. Bina girişlerinde engellilere yönelik standartlar (Anonim 2014a'dan özetlenerek)

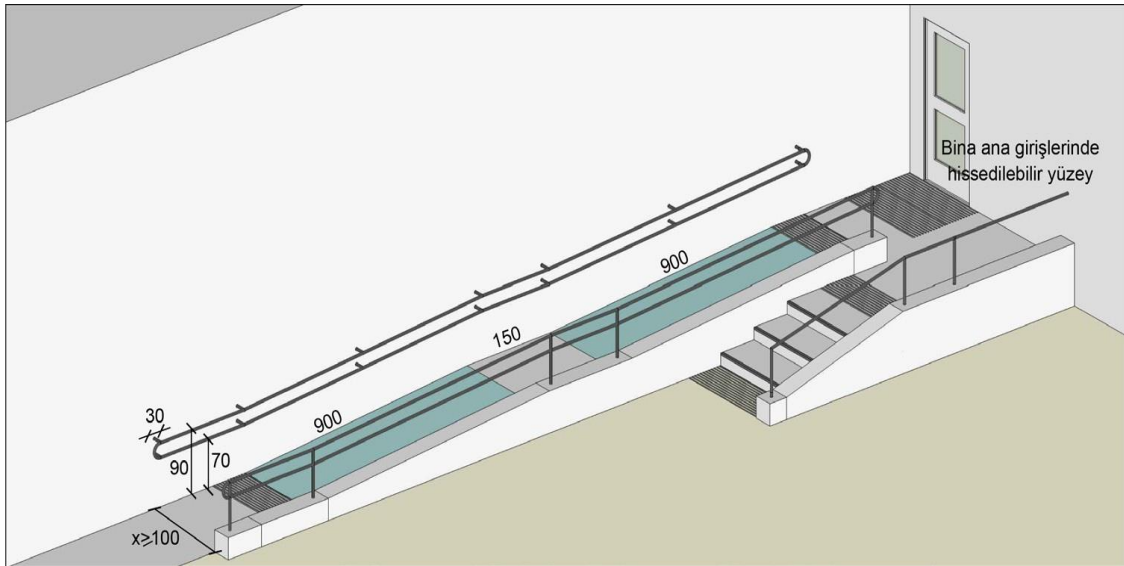
▪ Bina Girişleri
Bina girişleri düzayak olmalıdır.
Bina girişlerindeki paspasların üst yüzeyleri zeminle aynı seviyede olmalıdır.
Bina girişleri iyi aydınlatılmış olmalıdır.
Ana girişte ulaşılabilirlik sağlanamıyorsa, alternatif ulaşılabilir giriş bulunmalıdır.
Alternatif ulaşılabilir güzergah ve girişler işaretlerle gösterilmelidir.
Ana giriş kapısının veya alternatif ulaşılabilir girişi sağlayan kapının temiz geçiş genişliği en az 100 cm olmalıdır.

Ana girişte ya da alternatif ulaşılabilir girişte döner kapı kullanılıyorsa yanında temiz geçiş genişliği en az 100 cm olan ulaşılabilir ikinci bir kapı bulunmalıdır.
Bina giriş kapılarında büyük cam yüzeyler varsa yerden 130-140 cm yükseklikte olmalı ve 7,5 cm genişliğinde uyarıcı renkli bir bant bulunmalıdır.
Giriş kapıları fazla kuvvet gerektirmeden kolay açılabilir.(En fazla 37,8 N'luk kuvvet)
Bina girişlerindeki çiçeklik, tabela, çöp kutusu vb. nesnelere geçişe engel oluşturmayacak şekilde yerleştirilmelidir.
Kapı açık durumdayken bina girişi önünde en az 150x150 cm'lik temiz manevra alanı bulunmalıdır.
Girişte banko varsa en az bir adedi veya bir bölümü, en az 90 cm uzunluğunda, alt kotu yerden en az 70 cm, üst kotu yerden en fazla 86 cm yükseklikte ve en az 49 cm derinliğinde diz boşluğuna sahip olmalı ya da bu ölçülere göre ayarlanabilmelidir.

Rampalar
Bina girişinde rampa bulunmalıdır.
Rampa eğimi % 8'den az olmalıdır.
Rampanın temiz geçiş genişliği en az 90 cm olmalıdır.
Rampa ve sahanlıkların duvar bulunmayan tarafında en az 5 cm yüksekliğinde koruma bordürü bulunmalıdır.
Rampa uzunluğu 9 m'den fazla ise veya rampa yön değiştiriyorsa en az 150 cm derinliğinde ara sahanlık bulunmalıdır.
Bina ana giriş zemin döşemesinde ve rampa yüzeyinde ıslak ve kuru durumda kaygan olmayan malzeme kullanılmalıdır.
Bina ana giriş zemin döşemesinde ve rampa yüzeyinde düz, sert, sabit malzeme kullanılmalıdır.
Rampanın her iki yanında 90 cm yükseklikte kesintisiz küpeşte (tutamak) bulunmalıdır.
Küpeşte, rampanın başlangıcından 30 cm önce başlamalı ve bitiminden 30 cm sonra bitmelidir.
Rampanın bir veya iki tarafında duvar varsa, duvar ile küpeşte arasındaki mesafe 4-6 cm olmalıdır.
Küpeşte kolayca kavranabilecek özellikte olmalıdır.(Çap veya genişlik 32-40 mm)

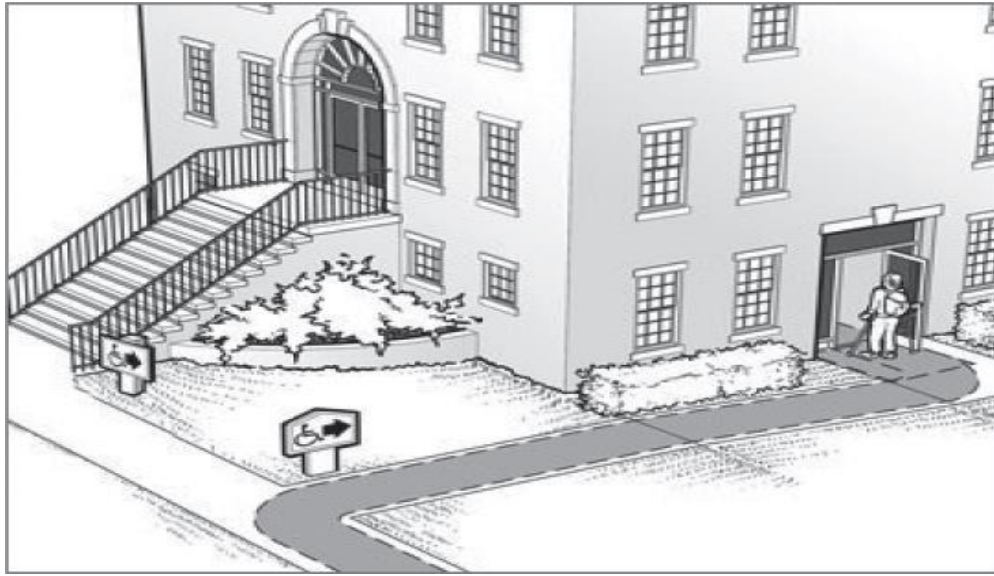
İç kapılar
Kapıların geçiş genişliği en az 100 cm olmalıdır.
Kapı kasaları bulunduğu duvar ile zıt renkte olmalıdır.
Kapılarda büyük cam yüzeyler varsa, yerden 130-140 cm yükseklikte olmalı ve en az 7,5 cm genişliğinde uyarıcı renkli bir bant bulunmalıdır.
Kapı kollarının zeminden yüksekliği 90-110 cm arasında olmalıdır.
Kapı kolları el ile kavrama gerektirmeden de açılacak nitelikte olmalıdır.
Kapılar fazla kuvvet gerektirmeden kolay açılmalıdır. (En fazla 22,2 N'luk kuvvet)
Kapılar eşiksiz olmalıdır.
Kapı önlerinde yeterli manevra alanı olmalıdır.

-Tüm ticari, idari, kamu binaları ile mesken binaları ana girişleri yaya kaldırımından itibaren engelsiz olmalıdır. Bina giriş önünde geniş giriş sahanlığı bulunmalıdır. Bina girişi kaygan olmayan sert malzemeden yapılmalı ve iyi aydınlatılmalıdır. En az bir ana giriş engelliler için kullanılabilir olmalıdır. Kamu ve ticarî bina girişleri merdivenli olması halinde engellilerin kullanabileceği eğimde rampa yapılmalıdır. Rampaların başında ve sonunda ayrı dokuda sahanlık bulunmalıdır. Kamu binalarıyla ticari bina girişlerinde engellilerin kullanacağı giriş ve çıkışlar uygun işaret veya sembolle belirtilmelidir (Şekil 2.40). (Anonim 2015b).

Şekil 2.40. Bina girişi (Anonim 2015b).

-Binaların ana girişlerinin ulaşılabilir olarak düzenlenmesine dikkat edilmelidir. Engellilerin de herkesin kullandığı bu girişleri kullanması tercih edilmelidir. Buna karşın eğer mecburen alternatif ulaşılabilir girişler kullanılacak ise, bu girişlerin tabelalar ile ulaşılabilir güzergâh üzerinde işaretlenerek yönlendirilmeleri sağlanmalıdır. Bu ulaşılabilir giriş kapısı önünde yeterli manevra alanının olması, kapının ulaşılabilirlik düzenlemelerine uygun olması gerekmektedir. Ulaşılabilir olmayan girişlerden bu alternatif girişe yönlendirici tabelalar düzenlenmeli ve bu girişlerin her zaman açık olması sağlanmalıdır (Şekil 2.41). (Anonim 2010b).

(Şekil 2.41). Ulaşılabilir giriş alternatifleri (Anonim 2010b).

2.3.Araştırma Konusu ile İlgili Önceki Çalışmalar

Bu bölümde konuyla ilgili kaynak özetlerine yer verilmiştir. Çivici ve Gönen (2015), Kaya (2015), Taş (2015), Alp (2014), Bahadır (2014), Kurşun (2014), Spahiu (2014), True ve Türel (2013), Bekci (2012), Gökçe (2012), Eşkil (2011), Dikmen (2010), Eyüboğlu (2008) ve Atıcı (2007)' nin fiziksel engelli bireylerin erişebilirliğiyle ilgili yapmış olduğu bu çalışmaların ortak sonuçları; kentsel mekanların, engellilere yönelik ulaşılabilir yapı çevre standartlarına göre düzenlenmemesi ve bu doğrultuda fiziksel engelli bireylerin sorun yaşamasıdır.

Çivici ve Gönen (2015), tarafından yapılan "*Balıkesir Üniversitesi Çağış Yerleşkesinin Bedensel Engelli Öğrencilerin Sosyal Alanlara Ulaşabilirliğinin Değerlendirilmesi*" adlı

çalışmada; Balıkesir Üniversitesi Çağış Yerleşkesi içerisinde ulaşılabilirliğin bedensel engelliler açısından değerlendirilmesi ve ne ölçüde sağlandığı, varsa eksikliklerin belirlenerek bu eksiklikleri giderecek önlemlerin alınması amaçlanmıştır. Mühendislik Mimarlık Fakültesi, öğrenci yemekhanesi, kapalı spor salonu ve yüzme havuzu aksı çalışma alanı olarak belirlenmiştir. Çalışmada referans noktaları kaldırımlar ve rampalar, yaya yolları, bina girişleri, toplu taşıma durakları, otoparklar, işaret ve işaretlemeler, yaya geçitleri standartlara göre incelenip uygunluk düzeyleri saptanmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen bulgulara göre;

kaldırımlar olması gerektiği gibi 15 cm yüksekliktedir. Kaldırım rampaları her yerde bulunmamaktadır, mevcut rampalar kaplama malzemeleri bakımından rahat ulaşımı sağlayabilecek nitelikte değildir. Kaldırım üzerindeki elektrik direği, çöp kovası ve rögar kapakları standarda uygun yerleştirilmemiştir. Rampası bulunmayan bina girişleri mevcuttur, bazı yerlerde kullanıma kapatılmıştır ve rampalarda kaygan malzemeler kullanılmıştır. Otoparklarda engelli bireyler için özel işaretlenmiş park alanları bulunmamaktadır.

Kaya (2015), tarafından yapılan *“Düzce Kent Merkezi Yaya Yollarında Engelli Erişilebilirliği”* adlı çalışmada; Düzce kent merkezinde engelli bireylerin kentsel mekânlara erişilebilirliğini engelleyen kısıtlayıcıların belirlenmesi ve belirlenen bu kısıtlayıcılar doğrultusunda engelli kişilere yapılan anketler ile birlikte yaya mekânlarının mevcut fiziksel durumlarının ortaya konması amaçlanmıştır. Çalışma sonunda elde edilen bulgulara göre; bazı alanlarda kentsel donatılar ve otobüs durakları yaya yolu genişliklerini daraltmaktadır. Kaldırımlar döşeme bozuklukları sebebiyle üzerinde hareket etmeye elverişli değildir. Yaya yolu rampalarının şekil, eğim ve kaplama malzemeleri standartlara uygun değildir. Aydınlatma elemanları yetersizdir. Oturma elemanları yetersiz ve yanlış mesafelerde konumlandırılmıştır. Hissedilebilir yüzeyler kullanılmamıştır. Yönlendirme levhası ve bilgilendirme panoları yetersizdir. Yaya yolu ile araç yolu arasında ayırıcı bir etken olan yeşil alanlar çoğunlukla yetersiz kalmıştır. İncelenen alanlarda saptanan bu sorunlar nedeniyle engelli bireyler için bu mekânların kullanıma uygun olmadığı ortaya konulmuştur.

Taş (2015), tarafından yapılan *“Namık Kemal Üniversitesi Kampüsü Örneğinde Kampüslerin Engelli Bireyler Tarafından Kullanım Olanakları”* adlı çalışmada; üniversite kampüslerini kullanan engelli bireylerin, kampüs içindeki kullanımlara erişimlerdeki problemleri ve kampüslerdeki mevcut kullanımlardaki eksikliklerin engelliler açısından

irdelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda arazide yapılan çalışmalarla kampüste bulunan tasarım unsurlarının, ulusal ve uluslararası standartlar göz önünde tutularak her engel türünde, engelli bireylerin kullanımını açısından uygunluğunun sorgulanması hedeflenmiştir. Engelli öğrencilerin iç mekandan dış mekana adım atmasından itibaren kampüse ulaşana kadar karşılaştığı engeller, kampüsün bütününde de aynen devam etmektedir. Çalışma sonunda elde edilen bulgulara göre; kampüs ana giriş ve çıkışlarında araçların girmesini engellemek amacıyla yerleştirilmiş olan demirler tekerlekli sandalyenin geçişi için gerekli genişliği kısıtlamaktadır. Kampüste bulunan otopark alanları yeterli sayıdadır. Otopark genişlikleri uygun ölçüdedir, ancak otopark yerlerinde engelliler için özel otopark alanı ayrılmamış ve zeminde uluslar arası engelli işareti ile belirtilmemiştir. Engelli bireyi yönlendirecek işaret ve yönlendirme levhaları konumlandırılmamıştır. Yürüyüş yollarının ve kaldırımların genişlikleri uygundur fakat döşeme malzemelerinde bozulmalar ve farklı kot yükseklikleri vardır. Yolların yeşil alanlarla ayrılan kısmında görme engellileri uyaran hissedilebilir yönlendiricilerde kontrast ve fosforlu renkte şeritler yoktur. Kampüste bina girişlerinde bulunan merdivenlerin basamak yükseklikleri ve genişlikleri uygundur, ayrıca alan bütününde merdivenler tırabzan ve rampa ile birlikte düzenlenmiştir. Basamakların ucunda görme engelliler için olması gereken farklı doku ve renkte hissedilebilir şeritler yoktur. Bina girişleri ve alanda farklı bölgelerde bulunan rampalar standartlara göre olması gereken eğim ölçüsünden çok fazla ve genişlik ölçüleri yetersizdir. Oturma elemanları yeterli sayıdadır, çoğunluğu yeterli yükseklik ölçülerindedir, ancak tekerlekli sandalye için bankların yanında yeterli alan bulunmamaktadır. Farklı çeşit ve ebatlarda olan aydınlatmalar uygundur, fakat alanı aydınlatmak için yeterli değildir. Çöp kutuları yürüme yolları ve kaldırımlarda olması gerektiği gibi yolu daraltmadan konumlandırılmıştır. Yeterli yükseklik ölçülerinde olmasına rağmen görme engelliler için yerinin belirtilmesinde bir doku ve renk farkına sahip değildir.

Alp (2014), tarafından yapılan, "*Engelliler İçin Dış Mekan Kullanım Olanaklarının Araştırılması: İstanbul Üniversitesi Beyazıt Yerleşkesi Örneği*" adlı çalışmada; İstanbul Üniversitesi Beyazıt Yerleşkesi için engellilerin dış mekan kullanımındaki sorunlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma alanındaki başlıca sorun; her geçen gün kullanıcı sayısı artan bu yerleşkenin dış mekanında pek çok kullanım aktivitesi olmasına karşın, engellilerin bunlara erişiminde sıkıntılar yaşanmasıdır. Bu amaç ve sorunlar doğrultusunda, engellilerin daha rahat hareket edebilecekleri, daha rahat davranabilecekleri mekanlar yaratmak ve var

olan sorunların çözümlerine yönelik çeşitli önerilerde bulunularak yerleşkenin kullanılabilirliğini artırmak hedeflenmiştir. Çalışma sonunda elde edilen bulgulara göre; kaldırımlardaki mevcut genişlikler yeterli değildir ve donatı elemanları kaldırımları işgal etmektedir. Kaldırım rampalarına yer yer rastlanmıştır ve bu çözümlemenin yapılmadığı noktalarda ulaşım aksamaktadır. Mevcut yer döşemelerinde tümsek, çukur, yanlış malzeme seçimi gibi sorunlar vardır. Yerleşkede gerekli noktalarda özellikle merdiven ve rampa çözümlerinde korkuluk ve küpeştelere bulunmamaktadır. Merdiven ve rampalarda engelli kullanıcılara uygun malzemeler kullanılmamıştır. Yerleşkedeki telefon kulübeleri ve sıkça kullanılmak durumunda olan bankamatikler konumları itibari ile erişilebilir noktalarda değildir. Ayrıca bankamatikler engelli kullanıcılara uygun olarak tasarlanmamıştır. Açık otoparklar hem sayı olarak hem de genişlik ölçüleri bakımından standartlara uygun değildir. Konumu itibari ile yerleşkenin birimlere uzak bir noktasına yerleştirilmiştir. Yerleşkenin hiçbir noktasında kılavuz şeritler ve uyarıcı işaretler bulunmamaktadır. Yerleşke giriş noktaları engelli bireylerin kullanımına uygun değildir. Mevcut kapı genişlikleri yetersizdir. Girişlerdeki kot farkları merdivenlerle çözülmüştür. Yerleşke alanı içinde bulunan yönlendirme tabelaları yetersizdir ve doğru noktalarda konumlandırılmamıştır.

Bahadır (2014), tarafından yapılan "*Parklarda Erişilebilirliğin Engelliler Açısından İrdelenmesi: İstanbul-Göztepe 60.Yıl Parkı Örneği*" adlı çalışmada; Göztepe 60. Yıl Parkı örneğinde tüm insanlara hizmet vermek amacıyla yapılan parkın engelli bireyler tarafından erişilebilirliğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma sonucundaki elde edilen bulgulara göre; parka ait özel bir otopark yoktur. Parkın ara yollarında kılavuz döşeme bulunmaması fonksiyon alanları arasındaki geçişi zorlaştırmaktadır. Rampa eğimleri standartlar açısından uygun değildir. Çocuk oyun alanındaki ekipmanlar ile fitness aletleri engelli bireylere uygun değildir. Biyolojik gölet çevresinde ve iskelede trabzan bulunmaması engelli bireyler için tehlike oluşturmaktadır. Oturma birimleri yol üzerinde konumlandırılmıştır ancak banklar arasında bırakılan mesafeler engelli bireylerin tekerlekli sandalye ile yanaşabileceği yeterlilikte değildir. Kılavuz döşemelerin bazı yerlerde kesilmesi ve devam etmemesi engelli bireyler için tehlike oluşturmaktadır. Parkta bulunan çeşme, tekerlekli sandalyesi olan engelli bireyin kullanabileceği şekilde konumlandırılmamıştır. Gece kullanımı açısından bilgilendirme levhalarının yetersiz olması alan içerisinde sorun oluşturmaktadır.

Kurşun (2014), tarafından yapılan "*Tekerlekli Sandalye Kullanan Engellilerin Kentsel Mekânları Kullanım Olanaklarının İrdelenmesi; Özgürlük Parkı Örneği, Kadıköy-İstanbul*" adlı çalışmada; tekerlekli sandalye kullanan fiziksel engelli bireylerin rekreasyon ihtiyacının karşılandığı bir kentsel mekân olan kent parklarından İstanbul Kenti Özgürlük Parkı ele alınarak uluslararası standartlar doğrultusunda karşılaştıkları sorunların saptanması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda parkın fiziksel engellilerin kullanımına uygunluğu irdelenmiştir. Çalışma sonucunda elde edilen bulgulara göre; park içerisindeki rampaların başlangıç ve bitiminde tekerlekli sandalyenin manevra yapabileceği gerekli mesafe bulunmaktadır ve rampa genişlikleri uygundur. Yaya kaldırımında engellerden arındırılmış net geçiş genişliği standartlara uygun değildir. Elektrik direkleri, reklam/ilan panolarının yaya güzergâhı dışında yerleştirilmemiştir. Yaya kaldırımı kaplaması düz, sabit, dayanıklıdır, fakat bazı yerlerde bozuk ve düzeltilmesi gereken satırlar bulunmaktadır. Yaya kaldırımında ani seviye değişiklikleri mevcuttur. Yaya kaldırımında yeterli drenaj sağlanmamıştır. Park içerisinde ve yaya kaldırımında 15 cm' den fazla kot farkını geçen rampalarda korkuluk ve küpeşte yoktur. Rampaların her iki tarafında en az 5 cm yüksekliğinde koruma bordürü ya da demiri bulunmamaktadır. Tekerlekli sandalye kullanan engelliler otobüs duraklarına engelsiz ve bağımsız ulaşamamakta, duraklarda tekerlekli sandalyeli engelliler için yeterli mesafede genişlik bulunmamaktadır. Otobüs duraklarında toplu taşıma vasıtaları haricindeki taşıtların durma ve park etmelerini önlemek için gerekli işaretlemeler yapılmamıştır. Özgürlük Parkı'nın fiziksel engellilerin kullanımına kısmen uygun olduğu saptanmıştır.

Spahiu (2014), tarafından yapılan "*Engelliler İçin Kent Fiziki Mekânının Değerlendirilmesi: Kosova Örneği*" adlı çalışmada; engellilerin toplumla bütünleşmesini sağlamak gerekçesiyle hiçbir engelle karşılaşmadan, kamusal bir alan olan kent fiziki mekanının düzenlenmesi için gerekli standartların araştırılması ve bu standartların uygulama örnekleri ile test edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda engellilerin (refakatçi olmadan) bağımsız olarak kentsel mekânları ve binaları kullanması hedeflenmiştir. Çalışma kapsamında öncelikle kent fiziki mekânında engellilerin karşılaştıkları sorunlar irdelenmiş ve bu standart ve sorunlar uygulama örneği olarak seçilen Kosova'da İbrahim Rugova, Zahir Payazit ve Şadırvan Meydanlarında değerlendirilerek, olumlu ve olumsuz yönleri belirlenmiş ve öneriler getirilmiştir. Araştırma sonucunda; Kosova'daki üç meydan ve yakın çevreleri (İbrahim Rugova, Zahir Payazit ve Şadırvan Meydan) incelenmiş ve herkes için özellikle de engelliler için erişebilirlik kısmen sağlanmış ama genel olarak Kosova meydanlarına

bakıldığında engelliler için erişilebilirliğin çok kısıtlı olduğu belirlenmiştir. İncelenen meydanlarda yürüyüş yolunun üzerinde çok büyük veya çıkıntı yapan engeller yoktur ancak hissedilebilir yüzey veya yönlendirici şerit kullanılmamıştır. İçlerinde en eski meydan olan Şadırvan Meydanında sadece Arasta Köprüsünde 2013 yılında hissedilebilir yüzey monte edilmiştir. Diğer iki meydan düzenlemesi daha yeni olmasına rağmen engellilerin erişimi için hiçbir eleman göz önünde bulundurulmamıştır. Kent mobilyalarının konumu uygundur, oturma elemanlarının sayısı yeterlidir ve standartlara uygundur. Üç meydandaki çöp kutuları da yanmaz malzemeden oluşmaktadır ve erişilebilirdir. Kamu kullanımına ait telefon kulübeleri incelenen meydanlarda erişilebilir özelliklere sahip değildir ve kabartmalı harf kullanılmaması görme engelliler için negatif bir etkidir. Kaldırım rampaları ve merdiven rampalarının genişlikleri ve eğimleri uygundur. Sadece Şadırvan Meydanının bir bölümünde merdiven rampası kullanılmaması engelliler için erişilebilirliği kısıtlamaktadır. İncelenen üç meydan da yaya geçitlerinde ve kaldırım rampalarının önünde park edilen araçlar vardır veya ticari faaliyetler yaya yolunda geçişi engelleyecek biçimde konumlanmıştır.

True ve Türel (2013), tarafından yapılan "*Yapılı Çevrelerin Fiziksel Engelliler Yönüyle Kullanılabilirliği: İzmir Kenti Örneği*" adlı çalışmada; İzmir ili merkez ilçelerde yer alan insan eliyle üretilmiş ve kamunun kullanımına açılmış tüm yapıları mekânlar ve bu mekânlarla ilişki halinde olan fiziksel engelli kullanıcıların bu mekanları ne derece kullanabildiğini ortaya koymak ve bu mekanlarda iyileştirme yapabilmek için öneriler getirmek amaçlanmıştır. Değerlendirmede anket yöntemi kullanılmış ve ankete katılanlara; kullanıcı profilini tanımlamaya ilişkin genel sorular ile kullanıcının yapıları çevreyle olan ilişkilerini belirlemeye ilişkin sorular yöneltilerek, engelli kullanıcıların yapıları çevreye ilişkin görüşlerinin alınması ve elde edilen verilerin yardımıyla engelli kullanımına yönelik yapıcı önerilerin getirilmesi hedeflenmiştir. Çalışma sonunda elde edilen bulgulara göre; toplu taşıma araçları fiziksel engelli kullanıcıların hareket özgürlüğünü kısıtlamaktadır. Kaldırım yüksekliklerinin uygun olmaması vb. özellikler belediye hizmetlerinde çözüm bekleyen sorunlar olduğunu göstermektedir. Engelli bireylerin cinsiyetleri, eğitim durumları ya da engel tipleri her ne olursa olsun en çok tercih ettikleri dış mekânlar parklardır. Bu mekânlardaki mekân girişinin ve mekân içi dolaşım sisteminin engelli kullanımına uygun olmaması vb. durumlar en önemli sorunlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Engelli bireylerin evlerinde dış mekânlara rahatlıkla erişebilmeleri için gerekli olan bina giriş çıkışları, merdiven, rampa ve asansör düzenlemeleri yetersizdir, bunun yanı sıra mekân içerisinde bulunan donatı elemanları (wc, oturma

elemanları, çöp kutusu vb.) engellilerin kullanabileceği şekilde tasarlanmamıştır. Özetle gerek İzmir kenti genelinde gerekse de ilçeler bazında engelli kullanımı açısından erişim/ulaşımdan mekânın tasarım ve uygulamasına kadar her yönüyle örnek olabilecek nitelikte bir dış mekân bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Bekci (2012), tarafından yapılan "*Fiziksel Engelli Kullanıcılar İçin En Uygun Ulaşım Akıllarının Erişebilirlik Açısından İrdelenmesi: Bartın Kenti Örneği*" adlı çalışmada; Bartın kent merkezinden fiziksel engelli kullanımı için uygun bulunan Yalı Boyu park alanına en kolay ulaşım alternatifleri araştırılmıştır. Kullanıcı için şehir merkezinden Yalı Boyu park alanına sekiz adet alternatif yol önerilerek, önerilen her bir yolun yaya kaldırımları, merdivenleri, zemin kaplamaları, işaret ve aydınlatma levhaları, kavşak noktaları ile ilişkisi, zeminin eğimi ve konutlara yakınlığı incelenerek, bu güzergâhlar içerisinde fiziksel engelli kullanıcılar için en uygun olanı belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen bulgulara göre; yaya kaldırımları dardır ve kaldırımlar yüksektir. İşaret ve aydınlatma elemanlarının kaldırımları işgal etmektedir. Bordürler yüksektir, zemin kaplamaları zarar görmüştür ve bakımsız kalmıştır. Merdivenler dik ve tehlikelidir, rampaların eğimleri çok fazladır, rampalar korkuluk ve küpeştelerle desteklenmemiştir. Kent donatı elemanları, rekreasyon alanları yetersizdir. Çalışmada ele alınan yol güzergâhlarından fiziksel engellilerin kullanımları için en uygun bulunan yollar Yalı Boyu park alanına ulaşım sürecini artırmaktadır, kısa sürede ulaşımı sağlayan yollar ise merdivenleri, eğimleri ve kullanışsız kaldırımları fiziksel engellinin tek başına kullanımını imkansız hale getirmektedir.

Gökçe (2012), tarafından yapılan "*Antalya Atatürk Kültür Parkı Örneğinde Parkların Engelli Bireyler Tarafından Kullanım Olanakları*" adlı çalışmada; Antalya Atatürk Kültür Parkı örneğinde tüm insanlar için ortak kullanım alanı olan park alanlarının engelli bireyler tarafından rahat kullanılabilirliğinin ortaya konması amaçlanmıştır. Çalışma sonunda elde edilen bulgular şu şekildedir:

Otopark alanları yeterli sayıdadır. Yürüyüş yolları ve kaldırımlar genişlikleri olması gereken ölçüler aralığındadır, fakat alanın bütününde kullanılan zemin malzemesinin uygun olmayışı, kot farklarının olduğu malzeme kullanılması ve döşeme birleşimlerinde bozulmalar olması engellilerin hareketlerini kısıtlamaktadır. Alanda farklı bölgelerde ve bina girişlerinde yer alan merdivenlerin basamak yükseklikleri ve genişlikleri fazladır. Bina girişleri ve alanda

farklı bölgelerde bulunan rampalar standartlara göre olması gereken eğim ölçüsünden çok fazla ve uygun genişlik ölçüsü bakımından da yetersizdir. Alanda kullanılan donatı elemanları doğru ve yeterli sayıda yerleştirilmiştir, bu elemanlardan oturma birimlerinin çoğunluğu yeterli yükseklik ölçülerindedir, ancak tekerlekli sandalye için bankın yanında yeterli alan bulunmamaktadır. Çeşmeler yetersiz sayıdadır. Alanın farklı kesimlerinde bulunan binaların, kafelerin ve tuvalet binalarının girişleri yerden yüksektir. Bina girişlerinde merdiven ve rampa düzenlemesi yapılmış ama kafeler ve tuvaletlerin girişi için aynı düzenleme yapılmamıştır.

Eşkil (2011), tarafından yapılan "*Engelliler İçin Dış Mekan Tasarım Özellikleri Bağlamında Ankara Kent Parklarının İrdelenmesi*" adlı çalışmada; engelliler için dış mekan tasarım ilkelerinin ve standartlarının belirlenerek, kamusal alanların ve parkların engelsizleştirilmesine katkıda bulunmak amaçlanmıştır. Bu amaç ile Ankara'daki kent parklarından bazıları araştırma alanı olarak seçilmiş ve engellilerin kullanımına uygunluğunun irdelenmesi hedeflenmiştir. Araştırma sonunda ise Ankara kentindeki kent parkları incelendiğinde en önemli sorun kent parklarına erişimin kısmen uygun olduğudur. Engellilerin konutlarından dışarı çıktıktan sonra en fazla sorunla karşılaştıkları alanlar yaya yolları ve kaldırımlardır. Yaya yolu ve kaldırımların yüksekliklerinin, genişliklerinin, yüzey kaplama malzemelerinin engellilerin kullanımına uygun olmaması, yaya yollarına erişimi sağlayan rampaların şekil, eğim ve kaplama malzemelerinin standartlara uygun olmaması, rampalarda trabzan bulunmaması ve yaya yollarına gelişi güzel yerleştirilen mantarlar, levhalar, ağaçlar engellilerin yaya yolundaki ve kaldırımlardaki hareketliliğini kısıtlamaktadır. Toplu taşıma duraklarının kent parklarına uzaktır. Oturma elemanlarının şekilleri ile sırt ve yerden yüksekliklerinin engellilerin kullanımına uygun değildir. Yeterli sayıda oturma elemanı bulunmamaktadır ve oturma elemanlarının yanında tekerlekli sandalyeli engelliler için gerekli genişlik yoktur. Aydınlatma elemanlarının sayısı yetersizdir.

Dikmen (2010), tarafından yapılan "*Avrupa Kentsel Şartı Ulaşım ve Dolaşım İlkeleri Kapsamında Engellilerin Kentsel Alan ve Yapılara Erişebilirliklerinin Sorgulanması: Yozgat Örneği*" adlı çalışmada; engelli kullanıcıların kentsel alanda ulaşım, dolaşım ve yapılarla erişimde karşılaştıkları güçlükler ve bu güçlüklerin ortadan kaldırılmasına yönelik olarak yerel yönetimlerin yapması gereken kentsel ve mimari düzenlemelerin tartışılması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda engellilere yönelik düzenlemelerin Yozgat kenti özelinde gerçekleşme düzeyi sorgulanmış, getirilen önerilerle engellilerin toplum ve kent yaşamına

katılımları ve yaşam kalitelerinin yükseltilmesi hedeflenmiştir. Çalışma sonunda; engellilere uygun olarak tasarlanmış toplu taşıma araçlarının olmadığı, kaldırımların engellilerin çıkabileceği yükseklikten fazla olduğu, uygun eğimlerde kaldırım rampalarının ve kaldırım döşeme kaplamasının düzgün yüzeyli olmadığı, kaldırım genişliğinin veya yüksekliğinin değişken olduğu, kaldırım araçların park ettiği, kaldırımlarda erişimi engelleyecek elemanların bulunmadığı (durak, aydınlatma elemanı, teşhire konulmuş ürünler, disiplinsiz konumlandırılmış kentsel mobilyalar vb.) belirlenmiştir. Kent merkezinde bazı kamu kurum ve kuruluşlarının yapı girişlerinde rampa uygulanmamıştır ve engellilerin kullanımına uygun asansörler bulunmamaktadır. Dolayısıyla Yozgat kentinin engellilere yönelik uygun düzenlemeler içermeyen kentler arasında olduğu sonucuna varılmıştır.

Eyüboğlu (2008), tarafından yapılan "*Kentsel Mekanların Fiziksel Engelliler Tarafından Kullanılması*" adlı çalışmada; Kabataş, Karaköy ve Eminönü meydanları genişlik, alan, yükseklik, yüzey özellikleri, yönlendirme ve uyarma unsurları göz önünde bulundurularak incelenmiştir. Bedensel engellilerin bu alanlarda standart yaşamlarını sürdürürken araç ve yollarında, yaya kaldırımlarında, alt ve üst geçitlerde, kavşaklarda, kamu kurum binalarının giriş ve çıkışlarında kentsel mobilyaların ve toplu ulaşım araçlarının kullanımlarında, ikamet ettikleri binaların girişlerinde yapılacak yapısal önlemler ve işaretlemelerle, sağlıklı bireyler gibi serbestçe, güvenli, erişilebilir mekanlarda toplum hayatına katılımlarını sağlamak amaçlanmıştır. Araştırma alanı incelendiğinde engelliler için telefon kulübeleri, tuvalet oturma alanları, trafik lambaları ve çöp kutularına yer verilmediği belirlenmiştir. Rampa eğimleri standartlara uygun değildir, yaya yolları ve kaldırımlar tekerlekli sandalyenin manevra yapabilmesine olanak sağlamamaktadır. Yüzey elemanları bozulmuştur, döşeme taşları zamanla yerinden oynayarak yükselti farkı oluşturmuştur. Düzensiz park etmiş araçlar da ulaşılabilirliği kısıtlamaktadır.

Atıcı (2007), tarafından yapılan "*Fiziksel Engelliler ve Kentsel Mekânın Kullanımı*" adlı çalışmada; engelli bireylerin kentsel mekânda karşılaştıkları fiziki ve sosyal problemlerin saptanması amaçlanmıştır. Yöntem olarak anket çalışması yapılmış, Ankara'da kullanılabilirliğinin değerlendirilmesi için engelli bireylere konuyla ilgili sorular yöneltilmiştir. Bu doğrultuda Ankara'da kentsel mekânın engelliler tarafından kullanılabilirliğinin ortaya konması hedeflenmiştir. Yapılan çalışma sonrasında elde edilen bulgulara göre; görüşme yapılan engelli bireylerin % 54'ü birinin yardımı olmadan kentsel

mekânda günlük ihtiyaçlarını karşılayamamaktadır. Engelli bireylerin % 81'i kamuya ait binalardan ve açık alanlardan yararlanamamaktadır. Tekerlekli sandalye kullanan engelli bireyler, bazı kamu kurumlarında asansör bulunmamasından dolayı problemlerle karşılaşmaktadır. Görme engellilerin en büyük sorunu ise, kamu kurumlarında görme engellinin binayı rahatça tanınmasına imkan veren kabartmalı krokilerin bulunmamasıdır. Engelli bireylerin % 81'i kent içi toplu taşıma araçlarından faydalanamamaktadır. Ortopedik engelli bireyler özellikle otobüslerde problem yaşamaktadır. Engelli bireylerin % 89'u sportif etkinliklere katılmamaktadır. Görüşme yapılan kişilerin % 85'i TSE'nin kentsel tasarım kuralları hakkında bilgi sahibi değildir. Bilgi sahibi olanların % 100'ü ise bu kuralların Ankara İli genelinde yeterli düzeyde uygulanmadığını belirtmiştir. Yapılan anket sonuçlarına göre, birey kentte yalnızca mimari sorunlar yaşamamakta sosyal açıdan da problemler yaşamaktadır.

3.MATERYAL VE YÖNTEM

3.1.Materyal

Tekirdağ İli Süleymanpaşa İlçesinde yer alan Hürriyet Mahallesi, 100. Yıl Mahallesi ve Ertuğrul Mahallesi çalışmanın ana materyalini oluşturmaktadır. Çalışma konusu ile ilgili literatür taramaları (kitaplar, tezler, raporlar, makaleler, internet siteleri, bildirimler vb.), engelli bireyler ve engellilerle ilişkili kurum ve kuruluşlarla yapılan görüşmeler, bu kurumlardan temin edilen engelli bireyler için düzenlenmiş ulusal ve uluslar arası standartlar, çalışmanın diğer materyallerini oluşturmaktadır. Engellilere yönelik ulaşılabilir yapı çevre standartları olarak T.C. Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi'nin, ÖZİ tarafından yayınlanan "Yerel Yönetimler İçin Ulaşılabilirlik Temel El Kitabı" ve Türk Standartları Enstitüsü tarafından hazırlanan "TS 12576- Şehir İçi Yollar- Kaldırım ve Yaya Geçitlerinde Ulaşılabilirlik İçin Yapısal Önlemler ve İşaretlemelerin Tasarım Kuralları, TS 9111-Özürlüler ve Hareket kısıtlılığı Bulunan Bireyler İçin Binalarda Ulaşılabilirlik Gereklere, TS 10551-Şehir İçi Yollar-Otolar İçin Otopark Tasarım Kuralları" kaynaklarından yararlanarak hazırladığı standartlar kullanılmıştır.

Araştırma ortopedik engelli ve görme engelli bireyler dikkate alınarak yapılmıştır. Araştırma alanı olarak Süleymanpaşa İlçesinde yer alan Hürriyet Mahallesi, 100. Yıl Mahallesi ve Ertuğrul Mahallesi seçilmiştir ve araştırma alanlarıyla ilgili kısa bilgiler ve planı aşağıda (Şekil 3.1) mevcuttur.

Hürriyet Mahallesi:

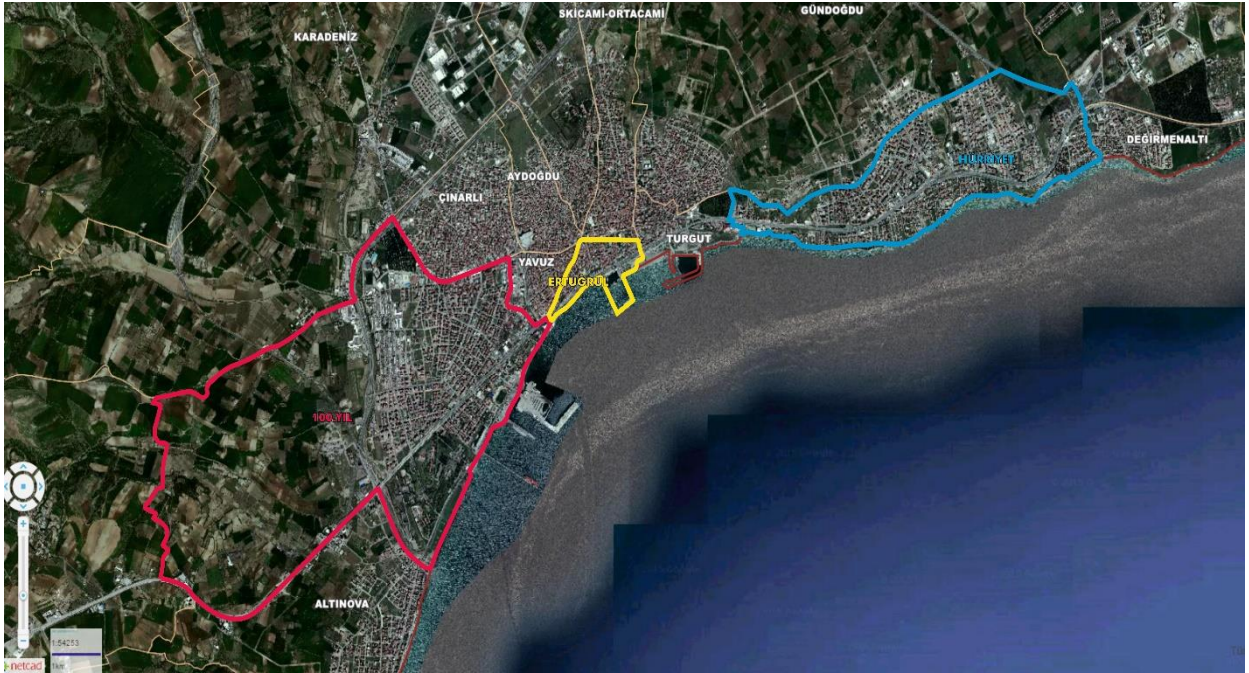
Mahallenin yüzölçümü 3 051 169 m²'dir. Nüfusu 22 737'dir (Anonim 2015a). Kuzeyinde Gündoğdu Mahallesi, doğusunda Değirmenaltı Mahallesi, batısında Turgut Mahallesi vardır. Yeni yerleşim olmasından dolayı yeni binalardan oluşmakta ve bir çok sayıda okul ve resmi daire bulunmaktadır. Genellikle geliri yüksek kesimin ikamet ettiği mahalledir.

100. Yıl Mahallesi:

Süleymanpaşa'nın merkez mahallelerindenidir. Yüzölçümü 8 325 700 m²'dir. Nüfusu 31 108'dir (Anonim 2015a). Güneyinde Marmara Denizi, doğusu Şarap yolu Fabrikası ile Yavuz Mahallesinden ayrılmış, güneybatısında Altınova Mahallesi ve kuzeybatısında Nusratlı Köyü sınırlarına kadar olan bölgeye konumlanmış olup, mahallenin ortasından İstanbul-Çanakkale yolu geçmektedir. Mahallede genellikle memur, işçi, ve emekliler oturmaktadır.

Ertuğrul Mahallesi:

Yüzölçümü 313 892 m²'dir. Nüfusu 3354'tür (Anonim 2015a). Batısında Turgut Mahallesi, doğusunda Yavuz Mahallesi, kuzeyinde ESKİCAMI Mahallesi vardır. Rüstem Paşanın Mimar Sinan'a yaptırdığı Rüstem Paşa Külliyesi ve eski dönemlerde yapılan ve Cumhuriyet Döneminde yenilenen Eski Cami burada bulunmaktadır. Macar Prensinin içinde oturduğu Osmanlı Devrinin mimari özelliklerini taşıyan Rakoczi Müzesi de burada yer almaktadır.

Şekil 3.1. 100. Yıl Mah. Hürriyet Mah. Ertuğrul Mah. planı

3.2.Yöntem

Araştırma alanı olarak, Süleymanpaşa İlçesinin merkezi yerleşimi olması nedeniyle Ertuğrul Mahallesi, eski yerleşimi olması nedeniyle 100. Yıl Mahallesi, yeni yerleşimi olması nedeniyle Hürriyet Mahallesi seçilmiştir. Seçilen mahallelerde kamunun yoğun olarak

kullandığı cadde ve sokaklar üzerinde durulmuştur. 100. Yıl Mahallesi; Uğur Mumcu Caddesi, Ekrem Tantin Caddesi, Şaraphane Caddesi, Mumcu Çeşme Caddesi, Atatürk Bulvarı, Şehit Hüseyin Dursun Sokak, Şehit İbrahim Eti Sokak, Hürriyet Mahallesi; Çandarlızade İbrahimpaşa Caddesi, Öğretmenler Caddesi, Necip Fazıl Kısakürek Caddesi, Rüştü Ökeler Caddesi, Yahya Kemal Beyatlı Caddesi, Müjgan Kalelioğlu Sokak, Şehit Şaban Öztürk Sokak, Sezer Sokak, Ertuğrul Mahallesi; Hükümet Caddesi, İskele Caddesi, Hüseyin Pehlivan Caddesi, Muratlı Caddesi, Rakoczi Caddesi, Taş Merdivenler Sokak, Hasan Şekerözü Sok. ve Avni Akıl Sokakta çalışmalar yapılmıştır.

Araştırma üç aşamada yürütülmüştür. Birinci aşamada çalışma alanı ve çalışma konusuyla ilgili yayınlanmış kitap, tez, rapor, makale, bildiri, internet siteleri gibi yazılı kaynaklar araştırılıp, konuyla ilgili ulusal ve uluslar arası standartlara yönelik kaynak taramaları yapılmıştır. Bu kaynaklara ulaşmak için yetkili kurum ve kişilerce yapılan görüşmelerden de yararlanılmıştır.

İkinci aşamada ise arazi çalışmalarında yapılacak ölçümleri kolaylaştırmak amacıyla gözlem formu oluşturulmuştur. Çizelge 3.1’de verilen gözlem formuna göre araştırma alanı incelenmiştir. Açık alanlardaki ölçümler; yaya kaldırımları, rampalar, merdivenler, korkuluklar-küpeşteler, açık otoparklar, kent mobilyalarında yapılmıştır. Bina girişlerinde yapılan ölçümlerde ise; rampalar ve iç kapılar dikkate alınmıştır. Bu fiziksel mekan ve elemanlar Çivici, Gönen (2015), Taş (2015), Alp (2014), Kurşun (2014), Spahiu (2014), Bekci (2012), Gökçe (2012), Eşkil (2011) ve Eyüboğlu (2008)’nun çalışmaları incelenerek seçilmiştir.

Çalışmanın üçüncü aşamasında yapılan ölçümlerin standartlara uygunluğu analiz edilerek, daha önce yapılmış çalışmalar ile tartışılmıştır. Gözlem formu üzerine alınan notlar yorumlanıp fotoğraf ve ölçümlerle desteklenerek ayrıntılı olarak bulgular kısmında belirtilmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda mevcut durumun iyileştirilmesi ve engelsiz mekanların yaratılabilmesi için, çözüm önerileri sunulmuştur. Araştırma yöntem akış şeması Şekil 3.2’te verilmiştir:

Çizelge 3.1. Araştırma alanında kullanılan gözlem formu (Orijinal).

YÜRÜYÜŞ YOLLARI VE YAY KALDIRIMLARI	EVET	HAYIR
Yürüyüş yolları ve kaldırımların engellerden arındırılmış mesafesi en az 150 cm' midir?		
Yaya kaldırımı kenarındaki bordür taşı taşı yolundan 15 cm yüksekte midir ve bordür taşları yaya kaldırım kaplamasından farklı renk ve dokuda mıdır?		
Yaya kaldırımı düz, sabit, dayanıklı ve kaygan olmayan (ıslak/kuru) malzeme ile kaplanmış mıdır?		
Yaya kaldırımı yüzeyinde beklenmedik seviye farklılıkları giderilmiş midir?		
Yaya kaldırımının gereklikçe bakım ve onarımı gerçekleştiriliyor mudur?		
Görme özürülerin, gidecekleri yere güvenli bir şekilde ulaşmalarını sağlamak için kılavuz iz ve uyarıcı yüzey kullanılmış mıdır?		
Elektrik direkleri, trafik işaretleri ile süs bitkileri, çiçeklik/saksılar, reklam/ ilan panoları, tezgah, masa, sandalye gibi nesnelere yaya güzergahı dışında yerleştirilmiş midir?		
Yaya kaldırımları tehlike oluşturacak zemin düzenlemelerinden arındırılmış mıdır?		
Yaya kaldırımı üzerinde sarkan dal veya kent mobilyaları gibi engeller en az 220 cm baş kurtarma mesafesini oluşturacak yükseklikte midir?		
Yaya kaldırımında ani seviye değişikliklerinden kaçınılmış mıdır?		
Kaldırımlarda gece güvenliği ve konforu için yeterli aydınlatma yapılmış mıdır?		
İnşaat, onarım ve alt yapı çalışmaları mevcutsa gerekli işaretlemeler yapılmış mıdır?		
RAMPALAR		
Yaya kaldırımlarında gerekli ve uygun yerlerde rampa var mıdır?		
Rampalar düz, sabit, dayanıklı ve kaygan olmayan (ıslak/kuru) malzeme ile kaplanmış mıdır?		
Rampaların genişliği en az 90 cm midir?		
Rampa eğimi en fazla % 8 midir?		
Rampa yapılmasının mümkün olmadığı durumlarda alternatif ulaşım yöntemi var mıdır? (Platform asansörü, hidrolik asansör vb.)		
Görme özürüler için rampaların başında ve sonunda 60 cm uzunluğunda uyarıcı yüzey bulunmakta mıdır?		
Rampaların her iki tarafında en az 5 cm yüksekliğinde koruma bordürü ya da demiri var mıdır?		
MERDİVENLER, KORKULUKLAR, KÜPEŞTELER		
Merdiven basamakları düz, sabit, dayanıklı ve kaygan olmayan (ıslak/kuru) malzeme ile kaplanmış mıdır?		
Merdivenin yanında uygun rampa yapılmış mıdır?		
Basamak genişliği en az 30 cm midir?		
Basamak yüksekliği en fazla 15 cm midir?		
Bir merdivende yer alan tüm basamaklar aynı derinlikte ve aynı yükseklikte midir?		
Rihtlar kapalı mıdır?		
Basamak uçları çıkıntısız mıdır?		
Merdiven basamaklarının ön kenarında algılamayı kolaylaştırıcı farklı		

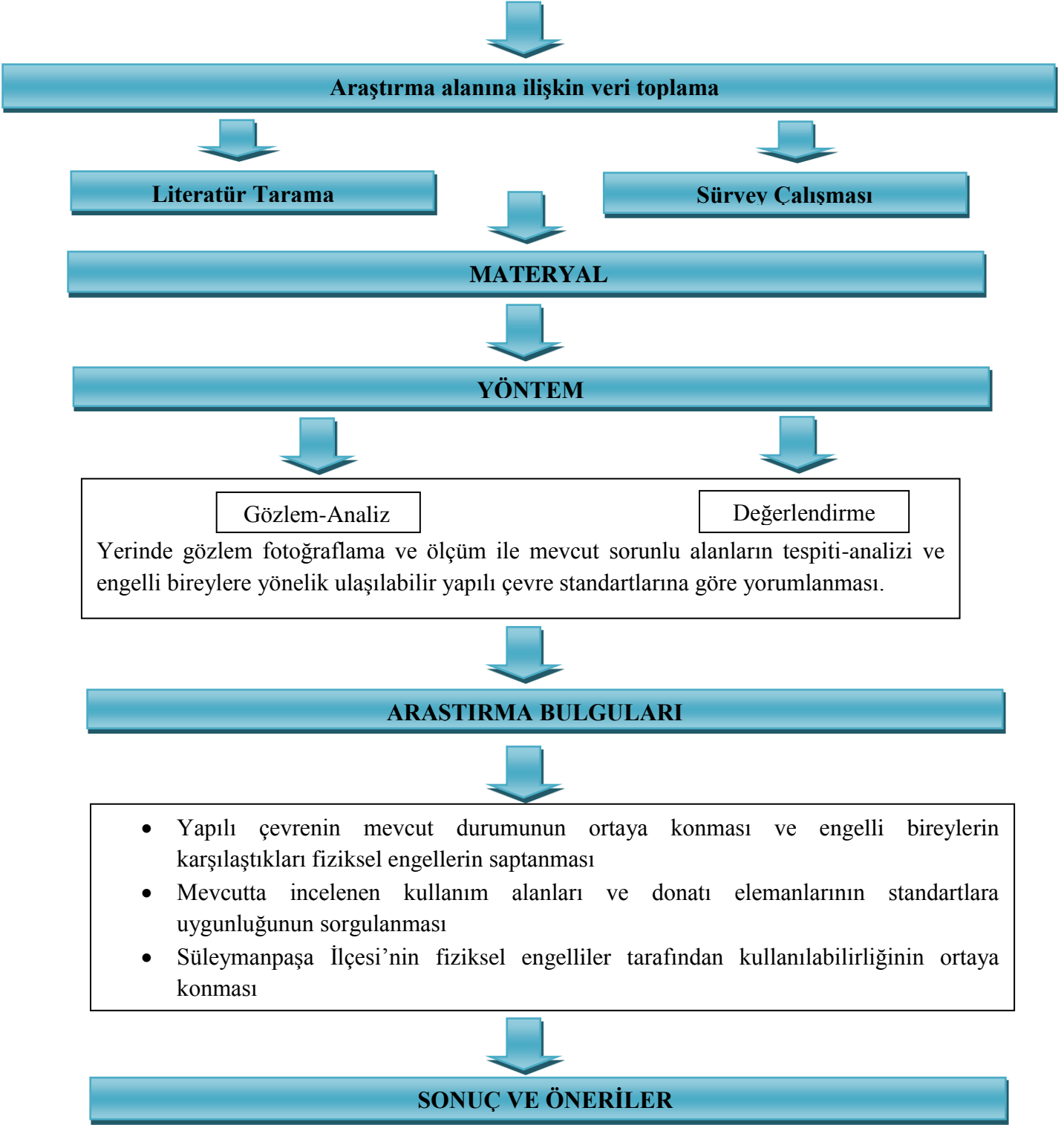
renkte ve çıkıntı yapmayacak şekilde 4-5 cm eninde kaymaz şeritler kullanılmış mıdır?		
İlk basamaktan hemen önce ve merdiven bitiminde basamak genişliği kadar bir boşluktan sonra 60 cm genişliğinde ve kontrast renkte uyarıcı hissedilebilir yüzey kullanılmış mıdır?		
Merdivenler yeterince aydınlatılmış mıdır?		
Tek basamaklık yükseklikler merdiven yerine rampayla çözülmüş müdür?		
Merdivenin ve rampanın her iki yanında kesintisiz küpeşte (tutamak) var mıdır?		
Korkuluk ya da küpeşterler 90 cm yükseklikte midir?		
Merdivenler ve rampalarda döşeme kaplaması üzerinden 70 cm yükseklikte özürllü ve çocuklar için ikinci bir küpeşte var mıdır?		
Küpeşte ile yan duvarlar zıt renkte midir?		
Trabzanlar ve küpeşterler dayanan bir kişinin vücut kütleini çekebilecek şekilde emniyetle tutturulmuş mudur?		
AÇIK OTO PARKLAR		
Otopark alanlarında engelliler için en az bir olmak üzere park alanı ayrılmış mıdır?		
Özürllü otopark yerleri işaretlerle belirtilmiş midir?		
Girişten itibaren özürllü otopark alanına yönlendiren işaretlemeler yapılmış mıdır?		
Engelli otoparkına ait manevra alanının zemininde kullanılan kaplama malzemeleri düz, sabit, kaymaz (ıslak/kuru) ve dayanıklı mıdır?		
Otoparkta aydınlatma yeterli midir?		
Engelliler için park genişliği en az 360 cm midir?		
Park yeri bilet makinası ve parkmetrelerin yüksekliği 90 cm ile 120 cm arasında mıdır?		
KENT MOBİLYALARI		
Dinlenme bankları yaya kaldırımlarında yaya dolaşımına mani olmayacak şekilde yerleştirilmiş midir?		
Dinlenme bankının oturma bölümü yerden en fazla 45 cm yükseklikte midir?		
Dinlenme bankının sırt ve kol dayanağı var mıdır?		
Yaya kaldırımındaki dinlenme banklarının yanında tekerlekli sandalyenin yanaşabilmesi için en az 120cm düz alan bırakılmış mıdır?		
Tekerlekli sandalye kullanıcıları için piknik üniteleri var mıdır?		
Tekerlekli sandalye kullanıcıları için piknik masaları 75 cm-86 cm arasında yükseklikte midir?		
Aydınlatma elemanları baş kurtarma mesafesi olan 220 cm'nin üzerinde midir?		
Aydınlatma elemanının kendisi ya da çevresi görme engelli bireyler için farklı renkteki veya dokudaki malzemeyle üretilmiş midir?		
Çöp kutularının yerden yüksekliği en az 90 cm en fazla 120 cm midir?		
Çöp kutuları yürüyüş güzergahından ulaşılabilir mesafede yerleştirilmiş midir?		
Çöp kutuları tek elle kullanılabilir nitelikte midir?		
Özürllü için tesis edilen açık veya kapalı telefon kulübeleri ve telefonlar yaya trafiğini aksatmayacak şekilde kolayca görülebilir ve		

ulaşılabilir yerde midir?		
Halka açık telefon kulübelerinden en az bir tanesinin yüksekliği en fazla 120 cm midir?		
Halka açık telefon kulübelerinden en az bir tanesi tekerlekli sandalye kullanıcısına uygun olarak düzenlenmiş midir?		
Telefon kulübelerinin yakınında yaşlı ve engelliler için dinlenme alanları var mıdır?		
Halka açık tuvaletlerde ulaşılabilir kadın ve erkek olmak üzere en az iki adet özürlü tuvaleti var mıdır?		
Özürlü tuvaletlerinin ulaşılabilirliği sağlanmış mıdır?(rampa,asansör)		
Özürlülere ait tuvaletlerin kapısında özürlü işareti bulunmakta mıdır?		
BİNA GİRİŞLERİ		
Bina girişleri düzayak mıdır?		
Bina girişlerindeki paspasların üst yüzeyleri zeminle aynı seviyede midir?		
Bina girişleri iyi aydınlatılmış mıdır?		
Ana girişte ulaşılabilirlik sağlanamıyorsa, alternatif ulaşılabilir giriş var mıdır?		
Alternatif ulaşılabilir güzergah ve girişler işaretlerle gösterilmiş midir?		
Ana giriş kapısının veya alternatif ulaşılabilir girişi sağlayan kapının temiz geçiş genişliği en az 100 cm midir?		
Bina girişlerindeki çiçeklik, tabela, çöp kutusu vb. nesnelere engel oluşturmayacak şekilde yerleştirilmiş midir?		
Bina girişinde rampa var mıdır?		
Rampa eğimi %8 'den az mıdır?		
Rampanın temiz geçiş genişliği en az 100 cm midir?		
Rampa ve sahanlıkların duvar bulunmayan tarafında en az 5 cm yüksekliğinde koruma bordürü var mıdır?		
Bina ana giriş zemin döşemesinde ve rampa yüzeyinde ıslak ve kuru durumda kaygan olmayan malzeme kullanılmış mıdır?		
Bina ana giriş zemin döşemesinde ve rampa yüzeyinde düz, sert, sabit malzeme kullanılmış mıdır?		
Rampanın her iki yanında 90 cm yükseklikte kesintisiz küpeşte (tutamak) var mıdır?		
Kapılar eşiksiz midir?		
Kapı kolları el ile kavrama gerektirmeden açılabilir nitelikte midir?		
Kapı kasaları bulunduğu duvar ile zıt renkte midir?		

Araştırma amacının saptanması

Araştırma alanının sınırlarının belirlenmesi

Şekil 3.2. Araştırma yöntem akış şeması (Orijinal).

4.BULGULAR ve TARTIŞMA

Bu bölümde Süleymanpaşa İlçesinde bulunan Hürriyet, 100. Yıl ve Ertuğrul Mahallelerinin yaya kaldırımları, rampalar, merdivenler, korkuluklar-küpeşteler, açık otoparklar, kent mobilyaları (halka açık telefon kulübeleri, halka açık tuvaletler, çöp kutuları, çeşmeler, banklar, piknik masaları) ve bina girişlerinin ulaşılabilir çevre standartları bakımından mevcut durumları ve engelli bireylerin kentsel mekanı kullanım sorunlarını belirlemeye yönelik olarak yapılan çalışmalar verilmiştir.

4.1.Süleymanpaşa İlçesinin Ulaşılabilir Çevre Standartları Bakımından Durumu

Ulaşılabilirlik içinde yaşadığımız çevrenin temel bir özelliği olup, engelli bireylerin başkalarına muhtaç olmadan evlerinden çıkabilmeleri, sosyal, kültürel, ekonomik, eğitim, sağlık, dini faaliyetler gibi aktivitelere ulaşılabilirliğinin sağlanması çok önemlidir. Araştırma kapsamında Süleymanpaşa İlçesinde yer alan Hürriyet Mahallesi, 100. Yıl Mahallesi ve Ertuğrul Mahallesinin ulaşılabilir çevre standartları bakımından mevcut durumu belirlenmiştir.

4.1.1.Açık Alanlar

Açık alan unsurlarından yaya kaldırımları, rampalar, merdivenler, korkuluklar-küpeşteler, açık otoparklar, kent mobilyaları (halka açık telefon kulübeleri, halka açık tuvaletler, çöp kutuları, çeşmeler, banklar, piknik masaları) ele alınmıştır.

4.1.1.1. Yaya kaldırımları

Süleymanpaşa İlçesi 100. Yıl Mahallesinde yer alan Uğur Mumcu Caddesi, Şehit Hüseyin Dursun Sokak, Şehit İbrahim Eti Sokak, Ekrem Tantin Caddesi, Şaraphane Caddesi, Mumcu Çeşme Caddesine ait yürüyüş yolları ve kaldırımların genişlik ölçüleri cm biriminden, Çizelge 4.1 ve Şekil 4.1'de verilmiştir. Standartlara uygun ölçüler çizelgede ‘*’ işaretiyle belirtilmiştir.

Çizelge 4.1. Süleymanpaşa İlçesi 100. Yıl Mahallesiine ait yürüyüş yolları ve kaldırımların ölçümleri (Orijinal).

Cadde veya Sokak	100. Yıl Mahallesiinde yer alan yürüyüş yolları veya kaldırımların cm biriminden genişlik ölçüleri
a)Uğur Mumcu Caddesi kaldırımı	90
b) Uğur Mumcu Caddesi kaldırımı	120
c)Şehit Hüseyin Dursun Sokak kaldırımı	*155
d)Şehit Hüseyin Dursun Sokak kaldırımı	120
e)Şehit İbrahim Eti Sokak kaldırımı	Kaldırım yok
f)Şehit İbrahim Eti Sokak kaldırımı	Kaldırım yok
g) Şehit İbrahim Eti Sokak kaldırımı	150 , tek taraflı kaldırım var.
h)Ekrem Tantin Caddesi kaldırımı	70
ı)Ekrem Tantin Caddesi kaldırımı	*160
j)Ekrem Tantin Caddesi kaldırımı	110
k)Şaraphane Caddesi kaldırımı	Kaldırım yok
l) Şaraphane Caddesi kaldırımı	Kaldırım yok
m)Mumcu Çeşme Caddesi kaldırımı	60
n) Mumcu Çeşme Caddesi kaldırımı	*160
o) Mumcu Çeşme Caddesi kaldırımı	65
p)Atatürk Bulvarı yürüyüş yolu	*270
r)Atatürk Bulvarı, Süleymanpaşa Parkı	*400

Şekillerde görüldüğü üzere yürüyüş yollarının Şekil 4.1.a.b.c.d.e.f genişlik ölçüleri değişken olup Şekil 4.1.a.b.d 'deki yürüyüş yolları en az 150 cm olması gereken (Anonim 2014a) ölçünün altındadır. Bu doğrultuda tekerlekli sandalyeli engelli bireylerin hareketleri 90°, 180° ve 360° dönüşleri için yeterli durumda değildir ve standartlara uygun değildir. Bu sorun aynı zamanda Bekci (2012), Eşkil (2011) ve Eyüboğlu (2008) tarafından yapılan çalışmalarda da vurgulanmıştır.

Şekil 4.1.e.f 'de görülen Uğur Mumcu Caddesinin paralelinde bulunan Şehit İbrahim Eti Sokakta kaldırım bulunmamaktadır. Araçlar ve yayalar aynı güzergahı kullanmaktadır.

Şekil 4.1.c'de yaya kaldırımının bakım ve onarımı gerçekleştirilmemiş, bordürler ve kilit taşlar dağılmıştır bu durum tehlike arz etmektedir.

Kaldırımlar düz, sabit, dayanıklı ve kaygan olmayan malzemeye kaplıdır. Bordür taşı üst seviye standartlara uygun olarak 15 cm yüksekliktedir ve yaya kaldırım kaplamasından farklı dokuda değildir. Kaldırımların hiçbirinde görme engellilerin gidecekleri yere güvenli bir şekilde ulaşmaları için gerekli hissedilebilir yüzeylerden oluşan kılavuz çizgiler bulunmamaktadır.

Şekil 4.1.h.j 'de görülen yürüyüş yolları 150 cm ölçüsünün altında kalmıştır be nedenle tekerlekli sandalyeli engelli bireylerin bu alanlarda 90°, 180° ve 360° dönüşlerini gerçekleştirmelerine olanak yoktur. Yürüyüş yolları standartlara uygun değildir.

Şekil 4.1.k.l'de kaldırım bulunmamaktadır, yaya yolu ve araç yolu birbirinden ayrılmamıştır. Şekil 4.1.g'de ise tek taraflı kaldırım bulunmaktadır.

Şekil 4.1.g.h.1' da verilen yaya kaldırımında ani seviye değişikliği görülmektedir. Kilit taşlar hasar görmüştür, tehlike oluşturmaktadır.

Şekil 4.1.1'da kaldırım üzerinde yol yapım çalışmalarında kullanılan dubalar gözükmektedir. Yaya kaldırım üzerindeki ya da yaya kaldırımına taşan inşaat, onarım ve alt yapı çalışmaları sırasında yayanın güvenli geçişini sağlayacak 150 cm genişlikte alan, sesli uyarı, ışıklı uyarı, görme özürülülerin fark edebilmesi için engel çubukları bulunmamaktadır.

Şekil 4.1.m.o' da ki yürüyüş yolları tekerlekli sandalyeli bireylerin hareketlerinin dönüş açılarına uygun uzunlukta değildir, 150 cm 'in altında kalmıştır.

Şekil 4.1.m'de kilit taşlar ve bordürler dağılmış, geçiş uzunluğu 60 cm' e inmiştir. Engelsiz vatandaşların bile ulaşımını engeller durumdadır. Bu durum Kaya (2015), Taş (2015), Kurşun (2014), Gökçe (2012) ve Eşkil (2011) tarafından yapılan çalışmalardaki sorunlara benzerlik göstermektedir.

Şekil 4.1.n'de tek taraflı kaldırım bulunmaktadır.

Şekil 4.1.o' da yaya kaldırımının üzerinde trafo bulunmaktadır. Trafonun arkasında 65 cm uzunluğunda geçiş aralığı vardır ancak tekerlekli sandalyeli engelli bireyler için uygun

değildir. Bu tür nesnelere 150 cm genişliğinde engellerden arındırılmış yaya güzergahı dışında yerleştirilmiş olmalıdır. Kaldırımın yan kısmına doğru eğimi fazladır ve bittiği noktada bireylerin ulaşımını olumsuz etkileyecek biçimde konumlanmış elektrik direği bulunmaktadır. Çivici, Gönen (2015), Kurşun (2014), Bekci (2012) ve Dikmen (2010)'in çalışmasında da buna benzer bulgular elde edilmiştir.

Yürüyüş yolları üzerinde bulunan aydınlatma elemanları, çöp kutuları, bitkiler, gibi engellerin çevreleri uyarıcı öğelerle çevrenememiş ve farklı doku ile renk zıtlığına sahip değildir. Bu durum engelli bireyler için tehlike oluşturmaktadır.

Şekillerde görüldüğü gibi kilit taş, kare parke taş ve bordürler kullanılmıştır, ancak bunlarda bozulmalardan dolayı girintiler ve çıkıntılar olduğu için engelsiz bireyler dahil olmak üzere herkes için tehlike oluşturmaktadır bununla birlikte standartlara uygun değildir. Bordür taşları yaya kaldırım kaplamasından farklı renk ve dokuda değildir. İncelenen hiç bir yürüyüş yolunda görme engelliler için yol güzergahının bulunmasını sağlayacak hissedilebilir/duyumsanabilir yüzeylerden oluşan kılavuz çizgiler bulunmamaktadır. Çivici, Gönen (2015), Kurşun (2014), Bekci (2012) ve Dikmen (2010)'in çalışmaları da kentsel mekanlarda genel olarak kılavuz çizgilerin kullanılmadığını göstermektedir.

a.)100. Yıl Mah. Uğur Mumcu Cad. kaldırımı

b.)100. Yıl Mah. Uğur Mumcu Cad. kaldırımı

c.)100. Yıl Mah. Şehit Hüseyin Dursun Sok. kaldırımı

d.)100. Yıl Mah. Şehit Hüseyin Dursun Sok. kaldırımı

e.)100. Yıl Mah. Şehit İbrahim Eti Sok.

f.)100. Yıl Mah. Şehit İbrahim Eti Sok.

g.)100. Yıl Mah. Şehit İbrahim Eti Sok.

h.)100. Yıl Mah. Ekrem Tantin Cad. kaldırımı

ı.)100. Yıl Mah. Ekrem Tantin Cad. kaldırımı

j.)100. Yıl Mah. Ekrem Tantin Cad. kaldırımı

k.)100. Yıl Mah. Şaraphane Cad.

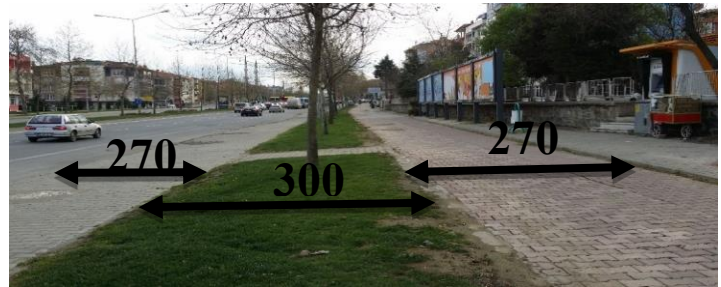
l.)100. Yıl Mah. Şaraphane Cad.

m.)100. Yıl Mah. Mumcu Çeşme Cad. kaldırım

n.)100. Yıl Mah. Mumcu Çeşme Cad. kaldırım

p.)100. Yıl Mah. Atatürk Bulvarı

o.)100. Yıl Mah. Mumcu Çeşme r.)100. Yıl Mah. Süleymanpaşa Parkı yürüyüş yolu
Cad. kaldırımı

Şekil 4.1. 100. Yıl Mahallesi kaldırım ve yürüyüş yolları (Orijinal).

Süleymanpaşa İlçesi Hürriyet Mahallesinde yer alan Çandalızade İbrahimpaşa Caddesi, Müjgan Kalelioğlu Sokak, Öğretmenler Caddesi, Necip Fazıl Kısakürek Caddesi, Rüştü Ökeler Caddesi, Şehit Şaban Öztürk Sokak, Yahya Kemal Beyatlı Caddesine ait yürüyüş yolları ve kaldırımların genişlik ölçüleri cm biriminden, Çizelge 4.2 ve Şekil 4.2’de verilmiştir.

Çizelge 4.2. Süleymanpaşa İlçesi Hürriyet Mahallesine ait yürüyüş yolları ve kaldırımların ölçümleri (Orijinal).

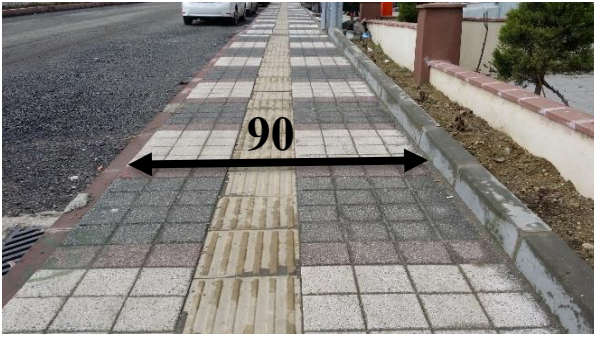
Cadde veya Sokak	Hürriyet Mahallesinde yer alan yürüyüş yolları veya kaldırımların cm biriminden genişlik ölçüleri
a)Çandarlızade İbrahimpaşa Caddesi kaldırımı	90
b)Müjgan Kalelioğlu Sokak kaldırımı	*285
c)Öğretmenler Caddesi kaldırımı	*150
d)Necip Fazıl Kısakürek Cad.kaldırımı	*280
e)Rüştü Ökeler Caddesi kaldırımı	130
f)Şehit Şaban Öztürk Sokak kaldırımı	145
g)Yahya Kemal Beyatlı Caddesi, Süleymanpaşa Parkı yürüyüş yolu	*180

Şekil 4.2’de görülen yürüyüş yolları farklı ölçülerde olup, Şekil 4.2. a.e.f ‘ deki yürüyüş yolları 150 cm olması gereken ölçünün altındadır. Bu doğrultuda tekerlekli sandalyeli engelli bireylerin hareketleri, 90°, 180° ve 360° dönüşleri için yeterli durumda değildir.

Yollarda kullanılan kare parke taş, kilit taş, kauçuk gibi döşeme malzemeleri genel olarak uygun hasar görmemiş ve yolu bitkilendirmeden ayıran bordürler farklı ve renk ve dokuda kullanılmıştır. Şekil 4.2.g’deki yürüyüş ve koşu yolu ölçü ve malzeme bakımından uygundur. Kaldırımlarda kullanılan bordürlerin üst seviyesi olması gerektiği gibi 15 cm’dir.

Şekil 4.2.a.b. dışında görme engelli bireylerin yol güzergahını bulmak için kullandıkları hissedilebilir/duyumsanabilir yüzeylerden oluşan kılavuz çizgiler kullanılmamıştır.

Süleymanpaşa İlçesi Ertuğrul Mahallesiine ait yürüyüş yolları ve kaldırımların genişlik ölçüleri cm biriminden, Çizelge 4.3 ve Şekil 4.3'te verilmiştir.

a.)Hürriyet Mah. Çandarlızade İbrahimpaşa Cad. kaldırımı

b.)Hürriyet Mah. Müjgan Kalelioğlu Sok. kaldırımı

c.)Hürriyet Mah. Öğretmenler Cad. kaldırımı

d.)Hürriyet Mah. Necip Fazıl Kısakürek Cad. kaldırımı

e.)Hürriyet Mah. Rüştü Ökeler Cad. kaldırımı

f.)Hürriyet Mah. cad. Şehit Şaban Öztürk Sok. kaldırımı

g.)Hürriyet Mah. Yahya Kemal Beyatlı Cad. Süleymanpaşa Parkı yürüyüş yolu

Şekil 4.2. Hürriyet Mahallesi kaldırım ve yürüyüş yolları (Orijinal).

Süleymanpaşa İlçesi Ertuğrul Mahallesinde yer alan İskele Caddesi , Hükümet Caddesi, Hüseyin Pehlivan Caddesi, Muratlı Caddesi, Rakoczi Caddesine ait yürüyüş yolları ve kaldırımların genişlik ölçüleri cm biriminden, Çizelge 4.3 ve Şekil 4.3'te verilmiştir.

Çizelge 4.3. Süleymanpaşa İlçesi Ertuğrul Mahallesine ait yürüyüş yolları ve kaldırımların ölçümleri (Orijinal).

Cadde veya Sokak	Ertuğrul Mahallesinde yer alan yürüyüş yolları veya kaldırımların cm biriminden genişlik ölçüleri
a)İskele Caddesi Mutlukent Parkı yürüyüş yolu	*180
b)Hükümet Caddesi kaldırımı	*200
c)Hükümet Caddesi kaldırımı	*180
d)Hüseyin Pehlivan Caddesi kaldırımı	*390
e)Muratlı Caddesi kaldırımı	*300
f)Rakoczi Caddesi kaldırımı	*170
g)Hüseyin Pehlivan Caddesi kaldırımı	80

Şekillerde görüldüğü gibi Şekil 4.3.g dışındaki yollar 150 cm ölçüsünün üzerindedir ve tekerlekli sandalyeli engelli bireylerin hareketlerinin 90°, 180° ve 360° dönüş açıları için uygun durumdadır.

Şekil 4.3.a'da kare parke taşlar ve bordürler sorunsuz gözükmekle birlikte kare parke taş üzerinden yükselen çöp kutusunun kullanımı standartlara uygun değildir. Çöp kutusunun görme engelli bireylerin kullanımı için 10 cm'lik bir platformun üzerine yerleştirilmiş ya da bordürle çevrili olması gerekmektedir. Yol kenarında engelli tuvaleti bulunmaktadır, önünde

rampası mevcuttur fakat yol üzerinde hissedilebilir/duyumsanabilir yüzeylere yer verilmemiştir.

Şekil 4.3.b’de çeşitli yüksekliklerde basamaklar mevcuttur, rampası bulunmamaktadır, tekerlekli sandalyeli bireylerin hareketleri için uygun değildir. Kaldırım üzerindeki levhanın 10 cm’lik bir platformla yükseltilmesi ya da bordürle çevrenmesi gerekmektedir. Kaldırım bordürünün yoldan 15 cm yüksekte olması gerekirken daha alçakta kalmıştır ve bordürlerin, döşeme taşlarının dağıldığı bakım-onarımının yapılmadığı gözlemlenmiştir.

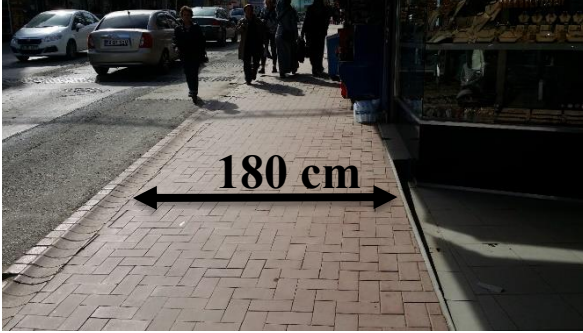
Şekil 4.3.d’de duyumsanabilir/hissedilebilir yüzey uygulaması gerçekleştirilmiştir. Bu yüzeylerin cadde kenarından en az 50 cm mesafe kalacak şekilde uygulanması gerekir fakat şekilde bu mesafenin bitki saksılarının ve oturma birimlerinin yerleştirilmesi ile motosiklet parkı gibi fonksiyonlarda kullanıldığı gözlemlenmiştir.

Şekil 4.3.e’de kaldırım üzerinden yükselen ağaçların etrafında görme engelli bireylerin baston yardımıyla algılaması için gerekli 10 cm yükseklikte bir platform ya da bordür kullanılmamıştır. Kaldırım üzerinde yazı tahtaları, kovalar gibi ulaşım kalitesini düşürecek nesnelere mevcuttur.

Şekil 4.3.g’de yol genişliği 80 cm ve standartların çok altındadır, tekerlekli sandalyeli engelli bireylerin dönüş açlarına uygun değildir. Kaldırım üzerinde genişliğinin daha da daralmasına sebep olan basamak mevcuttur. Hissedilebilir yüzeylerin cadde kenarından uzaklığı 50 cm’nin altındadır ve standartlara uygun değildir

a.)Ertuğrul Mah. İskele Cad.
Mutlukent Parkı yürüyüş yolu

b.)Ertuğrul Mah. Hükümet Cad.
kaldırımı

c.)Ertuğrul Mah. Hükümet Cad. kaldırımı

d.)Ertuğrul Mah. Hüseyin Pehlivan Cad.
kaldırımı

e.)Ertuğrul Mah. Muratlı Cad. kaldırımı

f.)Ertuğrul Mah. Rakoczi Cad. kaldırımı

g.)Ertuğrul Mahallesi Hüseyin Pehlivan Caddesi kaldırımı

Şekil 4.3. Ertuğrul Mahallesi kaldırımı ve yürüyüş yolları (Orijinal).

100. Yıl Mahallesi, Hürriyet Mahallesi ve Ertuğrul Mahallesinin, yürüyüş yolları ve kaldırımlarının, genişlik ölçüleri karşılaştırılınca; standartların altında kalan genişlik ölçüsünün en fazla 100. Yıl Mahallesinde bulunduğu belirlenmiştir. Mahallenin yollarının fiziksel durumu da Hürriyet ve Ertuğrul Mahallelerinden daha kötü durumdadır. Hürriyet Mahallesinin kaldırım ve yürüyüş yollarının mevcut durumunun diğer iki mahalleye göre nispeten daha iyi durumda olduğunu söylemek mümkündür. Hükümet Caddesindeki kaldırımlar yeni yapılmış olmasına rağmen hissedilebilir/duyumsanabilir yüzey uygulamasına uygun düzenlenmemiştir.

4.1.1.2. Rampalar

Süleymanpaşa İlçesi 100. Yıl Mahallesinde yer alan Uğur Mumcu Caddesi, Şehit Hüseyin Dursun Sokak, Ekrem Tantin Caddesi ve Hükümet Caddesine ait rampaların cm biriminden % eğimleri ve genişlik ölçüleri, Çizelge 4.4 ve Şekil 4.4'de verilmiştir. Standartlara uygun rampa eğimi ve genişlik ölçüleri çizelgede ‘**’ işaretiyle belirtilmiştir.

Çizelge 4.4. Süleymanpaşa İlçesi 100. Yıl Mahallesi ait rampaların % eğimleri ve genişlik ölçüleri (Orijinal).

Cadde veya Sokak	100. Yıl Mahallesinde yer alan rampaların cm biriminden % eğimleri ve genişlik ölçüleri
a)Uğur Mumcu Caddesi rampası	%20-120
b)Uğur Mumcu Caddesi rampası	%19-65
c)Şehit Hüseyin Dursun Sok. rampası	%16-85
d)Ekrem Tantin Caddesi rampası	Rampa yok
e)Ekrem Tantin Caddesi rampası	%20-270
f)Ekrem Tantin Caddesi rampası	%42-100
g)Hükümet Caddesi Tekirdağ Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Bahçesi rampası	%15-10m
h) Hükümet Caddesi Tekirdağ Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Bahçesi rampası	%14-85

Şekillerde görüldüğü gibi rampa örneklerinin hepsi % 8’lik eğimin üzerindedir, eğim çok diktir, standartlara uygun değildir, tekerlekli sandalyeli engelli bireyler için kullanıma uygun değildir. Bu değerlendirmedeki olumsuz durum Bahadır (2014), Bekci (2012), Gökçe (2012), Eşkil (2011) ve Eyüboğlu (2008) tarafından yapılan çalışmalarla paralellik göstermektedir.

Şekil 4.4.b.c.h’de görülen yaya kaldırım rampa genişliği olması gereken 90 cm ölçüsünün altındadır, tekerlekli sandalye kullanıcılarının kullanması mümkün değildir. Gökçe (2012) ve Eyüboğlu (2008) tarafından yapılan çalışmalarda da benzer sonuçlar elde edilmiştir.

Şekil 4.4.d’de görülen yaya kaldırımı tahrip olmuş, kilit taşlar ve bordürler sökülmüş, engelsiz vatandaşların dahi kullanması zor olan bir vaziyete bürünmüştür. Şekil 4.4.b’ de rampa çevresinde döşeme taşları bulunmaktadır ve Şekil 4.4.e’de asfaltla bordürün arasına mıcır birikerek ulaşım kalitesini düşürmektedir. Çivici, Gönen (2015), Kaya (2015), Alp (2014) ve Eşkil (2011)’in çalışmalarında da benzer bulgular mevcuttur.

Rampaların hiç birinde her iki tarafında bulunması gereken en az 5 cm’lik koruma bordürü ya da demiri bulunmamaktadır. Bu durum, Kurşun (2014), Alp (2014), Bekci (2012) ve Eşkil (2011)’in çalışmalarındaki mevcut sorunla benzerlik göstermektedir.

a.)100. Yıl Mah. Uğur Mumcu Cad. rampası

b.)100. Yıl Mah. Uğur Mumcu Cad. rampası

c.)100. Yıl Mahallesi Şehit Hüseyin Dursun Sok. rampası

d.)100. Yıl Mah. Ekrem Tantin Cad. rampası

e.)100. Yıl Mah. Ekrem Tantin Cad. rampası

f.)100. Yıl Mah. Ekrem Tantin Cad. rampası

g.)100. Yıl Mahallesi Hükümet Cad. Tekirdağ Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Bahçesi rampası

h.)100. Yıl Mahallesi Hükümet Cad. Tekirdağ Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Bahçesi rampası

Şekil 4.4. 100. Yıl Mahallesi rampa örnekleri (Orijinal).

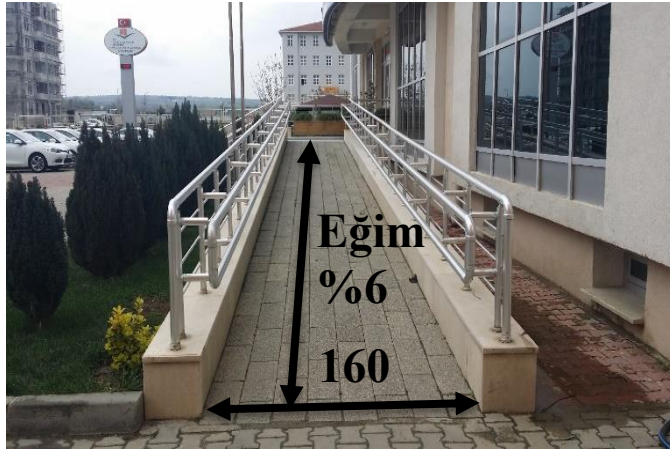
Süleymanpaşa İlçesi Hürriyet Mahallesinde yer alan Müjgan Kalelioğlu Sokak, Öğretmenler Caddesi, Necip Fazıl Kısakürek Caddesi ve Rüştü Ökeler Caddesine ait rampaların cm biriminden % eğimleri ve genişlik ölçüleri, Çizelge 4.5 ve Şekil 4.5’de verilmiştir.

Çizelge 4.5. Süleymanpaşa İlçesi Hürriyet Mahallesi'ne ait rampaların % eğimleri ve genişlik ölçüleri (Orijinal).

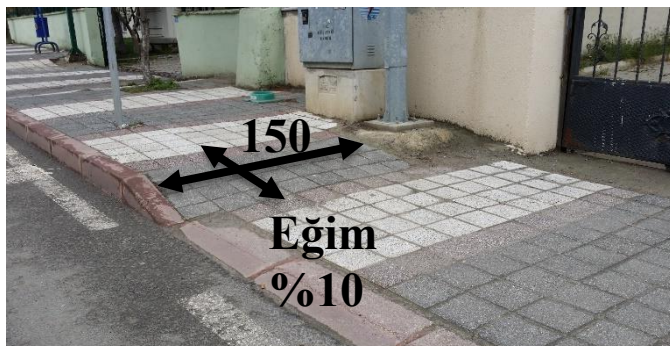
Cadde veya Sokak	Hürriyet Mahallesinde yer alan rampaların cm biriminden % eğimleri ve genişlik ölçüleri
a)Müjgan Kalelioğlu Sok. Tekirdağ Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü rampası	* %6-160
b)Müjgan Kalelioğlu Sok. rampası	%10-150
c)Müjgan Kalelioğlu Sok. Tapu Müdürlüğü rampası	%11-120
d)Müjgan Kalelioğlu Sok. rampası	%15-100
e)Öğretmenler Caddesi rampası	* %8-110
f)Rüştü Ökeler Caddesi rampası	%21-135
g)Rüştü Ökeler Caddesi rampası	%18-90
h)Rüştü Ökeler Caddesi rampası	%16-130
i)Necip Fazıl Kısakürek Cad. İki Kardeşler lokantası önü rampası	%25-100
j) Müjgan Kalelioğlu Sok. Migros önü rampası	%19-130

Hürriyet Mahallesindeki rampa örnekleri incelendiğinde Şekil 4.5.a.e dışında rampaların genelinin eğiminin fazla olduğu % 8'lik eğimi geçtiği görülmektedir. Bu durum standartlara uygun değildir. Rampa genişliklerine bakıldığında ölçülerin 90 cm' in üzerinde olduğu görülmüştür.

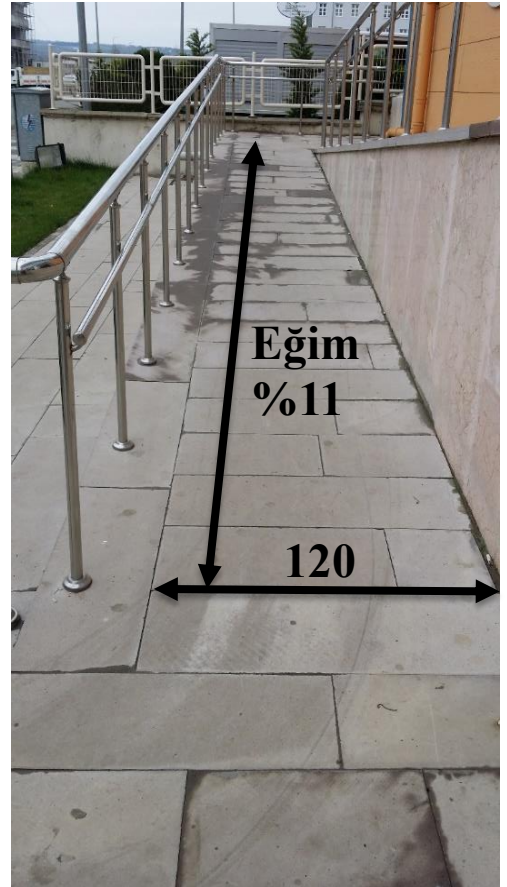
Rampaların kenarlarında koruma bordürleri düzenlenmemiştir fakat Şekil 4.5.a.c'deki korkuluklar güvenlik açısından uygundur.

a.)Hürriyet Mah. Tekirdağ Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü rampası

b.)Hürriyet Mah. Müjgan Kalelioğlu Sok. rampası

c.)Hürriyet Mah. Tapu Müdürlüğü rampası

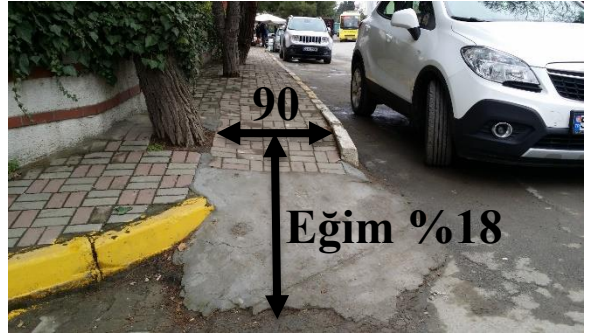
d.) Hürriyet Mah. Müjgan Kalelioğlu Sok. rampası

e.) Hürriyet Mah. Öğretmenler Cad. rampası

f.) Hürriyet Mah. Rüştü Ökeler Cad. rampası

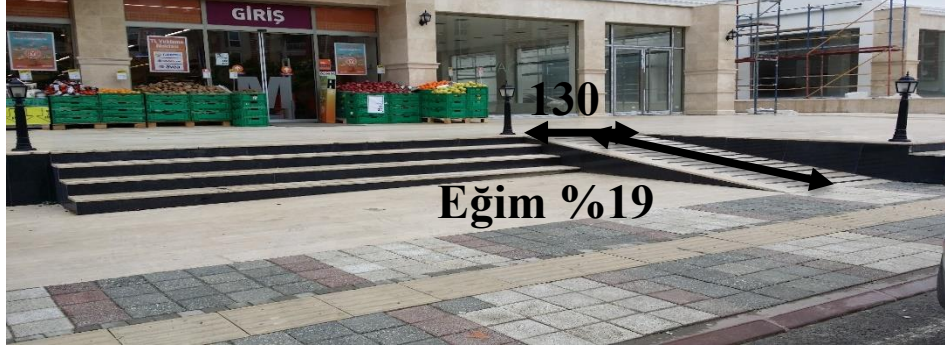
g.) Hürriyet Mah. Rüştü Ökeler Cad. rampası

h.) Hürriyet Mah. Rüştü Ökeler Cad. rampası

i.) Hürriyet Mah. Necip Fazıl Kısakürek Cad. İki Kardeşler lokantası önü rampası

j.)Hürriyet Mah. Müjgan Kalelioğlu Sok. Migros önü rampası

Şekil 4.5. Hürriyet Mah. rampa örnekleri (Orijinal).

Süleymanpaşa İlçesi Ertuğrul Mahallesinde yer alan Hasan Şekerözü Sokak, Taş Merdivenler Sokak, Muratlı Caddesi ve Hükümet Caddesi'ne ait rampaların cm biriminden % eğimleri ve genişlik ölçüleri, Çizelge 4.6 ve Şekil 4.6'da verilmiştir.

Çizelge 4.6. Süleymanpaşa İlçesi Ertuğrul Mahallesine ait rampaların % eğimleri ve genişlik ölçüleri (Orijinal).

Cadde veya Sokak	Ertuğrul Mahallesinde yer alan rampaların cm biriminden % eğimleri ve genişlik ölçüleri
a)Hasan Şekerözü Sok. Rüstempaşa Aile Sağlığı Merkezi girişi rampası	%21-90
b)Muratlı Caddesi rampası	* %8-100
c)Hükümet Caddesi rampası	%22-110
d)Taş merdivenler Sok. Rüstempaşa Çarşısı girişi rampası	%18-220

Şekil 4.6.b dışında eğimlerin oldukça dik olduğu standartlara uygun olmadığı görülmüştür ancak rampa genişlikleri uygun ölçülerdedir.

Şekil 4.6.a'da görülen rampadaki korkuluk güvenlik açısından uygun durumdadır.

Şekil 4.6.c.d'de koruma için en az 5 cm yüksekliğinde düzenlenmesi gereken koruma bordürü bulunmamaktadır.

Rampaların hiç birinde, görme engelliler için rampaların başında ve sonunda 60 cm uzunluğunda olması gereken uyarıcı yüzeyler bulunmamaktadır.

a.)Ertuğrul Mah. Hasan Şekerözü Sok. Rüstempaşa Aile Sağlığı Merkezi girişi rampası:

b.)Ertuğrul Mah. Muratlı Cad. rampası

c.)Ertuğrul Mah. Hükümet Cad. rampası

d.)Ertuğrul Mah. Rüstempaşa Çarşısı girişi rampası

Şekil 4.6. Ertuğrul Mah. rampa örnekleri (Orijinal).

100. Yıl Mahallesi, Hürriyet Mahallesi ve Ertuğrul Mahallesinin rampaları seçilen örneklerde karşılaştırıldığında, uygun olmayan rampaların en çok 100. Yıl Mahallesinde olduğu belirlenmiştir. Rampaların geneli değerlendirildiğinde ise standartlara uygun eğimde düzenlenmiş rampa neredeyse yoktur.

4.1.1.3. Merdivenler

Süleymanpaşa İlçesi 100. Yıl Mahallesinde yer alan Ekrem Tantin Caddesi, Hükümet Caddesi, Şaraphane Caddesi ve Mumcu Çeşme Caddesine ait merdivenlerin cm biriminden basamak genişlikleri ve rıht yükseklikleri ölçüleri Çizelge 4.7 ve Şekil 4.7’de verilmiştir. Standartlara uygun basamak genişliği ve rıht yüksekliği ölçüleri ‘*’ işaretiyle çizelgede belirtilmiştir.

Çizelge 4.7. Süleymanpaşa İlçesi 100. Yıl Mahallesine ait merdivenlerin basamak genişlikleri ve rıht yükseklikleri ölçümleri (Orijinal).

Cadde veya Sokak	100. Yıl Mahallesinde yer alan merdivenlerin cm biriminden basamak genişlik ölçüleri ve rıht yükseklikleri
a)Ekrem Tantin Caddesi merdiveni	*30-15
b)Ekrem Tantin Caddesi merdiveni	65-15
c) Hükümet Cad. Tekirdağ Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi bahçesi merdiveni	*35-15
d)Şaraphane Caddesi merdiveni	30-20
e)Mumcu Çeşme Caddesi merdiveni	55-15

Şekil 4.7.a’da basamak genişliği en az 30 cm, rıht yüksekliği en fazla 15 cm ile olması gereken ölçülere uygundur. Merdivenin yanında uygun rampa bulunmaktadır fakat korkuluk ve küpeşteler mevcut değildir. Malzeme uygundur. Merdiven çevresindeki aydınlatmalar kullanımı kolaylaştırmaktadır.

Şekil 4.7.b’de değişik rıht yükseklikleri ve basamak genişlikleri görülmektedir. Rampa bulunmamaktadır. Malzeme uygundur. Gökçe (2012)’ nin çalışmasında da benzer geniş basamaklı örnekler mevcuttur.

Şekil 4.7.c’de rıht yüksekliği ve basamak genişliği uygundur. Rampa, korkuluk ve küpeşteler mevcut değildir. Malzeme uygundur. Alp (2014), Spahiu (2014) ile True ve Türel (2013)’in çalışmalarında da buna benzer çözümlerinin yapılmadığı merdiven örnekleri mevcuttur.

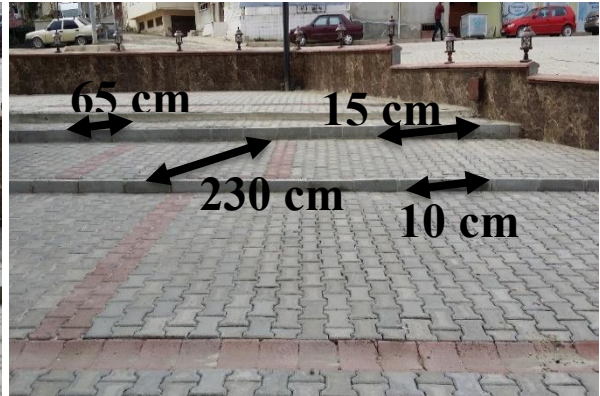
Şekil 4.7.d’ de basamak genişliği uygun fakat rıht yüksekliği fazladır. Küpeştelerin yüksekliği 90 cm ‘den fazladır, standartlara uygun değildir. Küpeşteler olması gerektiği gibi duvar renklerinden farklı renktedir. Merdivenin basamak uçlarında çıkıntı bulunmaktadır ve bu durum tüm bireyler için takılıp düşme riski oluşturmaktadır. Merdivende rampa mevcut

değildir ve malzeme kayma durumu oluşturabilir. Dik merdiven örnekleri Bekci (2012) ve Gökçe (2012)' nin çalışmalarında da vurgulanmıştır.

Şekil 4.7.e'de rıht yükseklikleri uygun, basamak genişlikleri birbirinden farklıdır. Kullanılan malzeme uygun fakat rampası bulunmamaktadır. Merdivenin ortasında bir ağaç engeli görülmektedir ve bu engeli fark edebilmek için hiçbir uyarıcı nesne mevcut değildir.

Merdivenlerde rıhtlar kapalı durumdadır. Taş (2015)'in çalışmasında kullanılmadığını belirttiği, merdiven basamaklarının ön kenarında algılamayı kolaylaştırıcı farklı renkte ve çıkıntı yapmayacak şekilde 4-5 cm eninde kaymaz şeritler burada da kullanılmamıştır.

Merdivenlerde ilk basamaktan hemen önce ve merdiven bitiminde basamak genişliği kadar bir boşluktan sonra 60 cm genişliğinde ve kontrast renkte uyarıcı hissedilebilir yüzey kullanılmamıştır.

a.)100. Yıl Mah. Ekrem Tantin Cad. merdiveni b.)100. Yıl Mah. Ekrem Tantin Cad. merdiveni

d.)100. Yıl Mah. Şaraphane Cad. merdiveni

c.) 100. Yıl Mahallesi Hükümet Cad. Tekirdağ Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi bahçesi merdiveni e.)100. Yıl Mah. Mumcu Çeşme Cad. merdiveni

Şekil 4.7. 100. Yıl Mahallesi merdiven örnekleri (Orijinal).

Süleymanpaşa İlçesi Hürriyet Mahallesinde yer alan ait Necip Fazıl Kısakürek Caddesi ve Müjgan Kalelioğlu Sokağa ait merdivenlerin cm biriminden basamak genişlikleri ve rıht yükseklikleri ölçüleri Çizelge 4.8 ve Şekil 4.8’de verilmiştir.

Çizelge 4.8. Süleymanpaşa İlçesi Hürriyet Mahallesine ait merdivenlerin basamak genişlikleri ve rıht yükseklikleri ölçümleri (Orijinal).

Cadde veya Sokak	100. Yıl Mahallesinde yer alan merdivenlerin cm biriminden basamak genişlik ölçüleri ve rıht yükseklikleri
a)Necip Fazıl Kısakürek Caddesi merdiveni	*33-15
b)Necip Fazıl Kısakürek Cad. İki Kardeşler lokantası önü merdiveni	*30-15
c)Müjgan Kalelioğlu Sok. Migros önü merdiveni	*33-15
d)Müjgan Kalelioğlu Sok. Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü merdiveni	*30-15

Şekil 4.8.a’da rıht yüksekliği ve basamak genişlikleri standartlara uygundur. Rampası bulunmaktadır. Malzeme uygundur. Rıhtlar kapalı fakat basamak uçlarında çıkıntı vardır bu da takılma riski oluşturmaktadır.

Şekil 4.8.b’de rıht yükseklikleri uygundur. Basamak genişlikleri değişik ölçülerdedir. Rampa mevcuttur, korkuluk ve küpeşte bulunmamaktadır. Malzeme kullanıma müsaittir.

Şekil 4.8.c'de basamak genişlikleri ve rıht yükseklikleri uygundur. Rampa bulunmaktadır, korkuluk ve küpeşte yoktur bu da tehlike yaratmaktadır. Merdiven etrafındaki aydınlatmalar kullanımı elverişli hale getirmektedir. Malzeme uygundur.

Şekil 4.8.d'de rıht yükseklikleri ve basamak genişlikleri uygundur. Rampa ile birlikte hem rampaya hem merdivene ait korkuluk ve küpeşter bulunmaktadır. Korkuluklar olması gerekenin altında 90 cm yüksekliğinde ve engelli bireylerin kullanabilmesi için ikinci ve üçüncü küpeştesi mevcuttur. Küpeşter olması gerektiği gibi kullanılan malzemeden farklı renktedir. Basamak uçlarında çıkıntılar bulunmaktadır, kullanılan malzeme uygundur.

a.)Hürriyet Mah. Necip Fazıl Kısakürek Cad. merdiveni

b.)Hürriyet Mah. Necip Fazıl Kısakürek Cad. İki Kardeşler lokantası önu merdiveni

c.)Hürriyet Mah. Müjgan Kalelioğlu Sok. Migros önu merdiveni

d.)Hürriyet Mah. Müjgan Kalelioğlu Sok. Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü merdiveni

Şekil 4.8. Hürriyet Mahallesi merdiven örnekleri (Orijinal).

Süleymanpaşa İlçesi Ertuğrul Mahallesinde yer alan Taş Merdivenler Sokak, Hasan Şekerözü Sokak, Hükümet Caddesine ait merdivenlerin cm biriminden basamak genişlikleri ve rıht yükseklik ölçüleri Çizelge 4.9 ve Şekil 4.9'de verilmiştir.

Çizelge 4.9. Süleymanpaşa İlçesi Ertuğrul Mahallesine ait merdivenlerin basamak genişlikleri ve rıht yükseklikleri ölçümleri (Orijinal).

Cadde veya Sokak	100. Yıl Mahallesinde yer alan merdivenlerin cm biriminden basamak genişlik ölçüleri ve rıht yükseklikleri
a)Taş Merdivenler Sokak merdiveni	40-15
b)Hükümet Cad. PTT binası girişi merdiveni	25-15
c)Hükümet Cad. merdiveni	40-20
d)Hasan Şekerözü Sok. Rüstempaşa Aile Sağlığı Merkezi merdiveni	*35-15
e) Taş Merdivenler Sokak Rüstempaşa Çarşısı girişi merdiveni	*30-15
f)Hasan Şekerözü Sok. Türk Kızılayı Tekirdağ Şube Başkanlığı merdiveni	30-20

Şekil 4.9.a'da basamak genişlikleri ve rıht yükseklikleri uygundur. Rampa bulunmamaktadır. 90 cm yükseklikte korkuluk ve küpeşte bulunmaktadır fakat engelli bireylerin ve çocukların kullanması için daha alçakta ikinci bir küpeşte yapılmamıştır. Rıhtlar kapalıdır fakat basamak uçları çıkıntılı olduğu için tehlike arz etmektedir. Kullanılan malzeme uygundur.

Şekil 4.9.b'de rıht yüksekliği uygundur fakat basamak genişliği standartların altındadır. Basamak uçlarında çıkıntılar görülmektedir. Engelli bireylerin kullanması için rampalı giriş binanın başka bir kısmındadır. Malzeme kullanıma elverişlidir.

Şekil 4.9.c'de basamak genişliği uygun ve rıht yüksekliği 30 cm'nin üzerindedir. Korkuluk yüksekliği 90 cm'nin altında kalmıştır. Rampa bulunmaktadır fakat birinci basamaktan sonra başlamaktadır ve inşaat malzemeleriyle işgal edilmesi fonksiyonunu yitirmesine sebep olmuştur.

Şekil 4.9.d'de basamak genişlikleri ve rıht yükseklikleri uygundur. Rampa mevcuttur, Korkuluk boyu olması gereken 90 cm'nin üzerindedir. Küpeştenin altında ikinci bir küpeşte bulunmaktadır ve renkleri farklı renktedir. Merdivenin bir kısmında basamak çıkıntıları bulunmaktadır.

Şekil 4.9.e'de basamak genişlikleri ve rıht yükseklikleri uygundur. Rampa bulunmaktadır. Basamak uçlarında çıkıntılar vardır. Merdivenin bitiminde bir ağaç engeli bulunmaktadır ve çevresi bordürle çevrelenmiştir.

Şekil 4.9.f'de rıht yüksekliği standartların üzerindedir ve basamak genişliği uygundur. Küpeşte bulunmaktadır fakat engelli bireyler ve çocuklar için alternatif ikinci küpeşte bulunmamaktadır. Basamak uçlarında çıkıntılar vardır.

Merdivenlerde genel olarak aydınlatma yeterli değildir. Basamakların ön kenarında algılamayı kolaylaştırıcı farklı renkte ve çıkıntı yapmayacak şekilde 4-5 cm eninde kaymaz şeritlere yer verilmemiştir.

Merdivenlerde ilk basamaktan önce ve merdiven bitiminde en az 60 cm genişliğinde olması gereken algılanabilirliği artıran hissedilebilir yüzeyler bulunmamaktadır.

a.)Ertuğrul Mah. Taş Merdivenler Sok. merdiveni

b.)Ertuğrul Mah. PTT binası girişi merdiveni

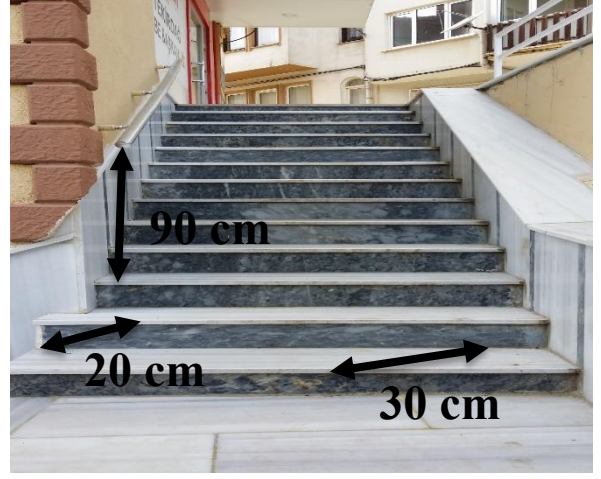

c.)Ertuğrul Mah. Hükümet Cad. merdiveni

d.)Ertuğrul Mah. Hasan Şekerözü Sok. Rüstempaşa Aile Sağlığı Merkezi merdiveni

e.)Ertuğrul Mah. Taş Merdivenler Sok. Rüstempaşa Çarşısı girişi merdiveni

f.)Ertuğrul Mah. Hasan Şekerözü Sok. Türk Kızılayı Tekirdağ Şube Başkanlığı merdiveni

Şekil. 4.9. Ertuğrul Mahallesi Merdiven Örnekleri (Oriijinal)

100. Yıl Mahallesi, Hürriyet Mahallesi ve Ertuğrul Mahallesinin merdivenleri seçilen örneklerde karşılaştırıldığında; standartlara en uygun basamak genişlikleri ve rıht yüksekliklerinin Hürriyet Mahallesinde ölçüldüğü belirlenmiştir. Üç mahalle genel olarak değerlendirildiğinde merdiven ölçüleri değişkenlik göstermektedir ve 30-15 cm standartları dışında bir çok merdiven mevcuttur.

4.1.1.4. Açık otoparklar

Süleymanpaşa İlçesi'ndeki otoparklar Şekil 4.10, Şekil 4.11 ve Şekil 4.12'de standartlar çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Şekil 4.10 incelendiğinde otopark alanlarında sadece Şekil 4.10.c’de engelliler için ayrılmış engelli otoparkı görülmektedir. Engelli otoparkının genişliği 360 cm'dir, tekerlekli sandalyeli engelli bireylerin yanaşabileceği yeterli ölçüye sahiptir ve standartlara uygundur. Otoparklar içinde engelli levhası, yön gösterici engelli levhası, Şekil 4.10.c dışındaki yerlerde engelli işareti bulunmamaktadır. Zeminler asfalt kaplıdır ve Şekil 4.10.a dışında sarı şeritlerle park yerleri ayrılmıştır. Otopark işareti belirten levhalar ve içersinde giriş çıkışı belirten yönlendirici levhalar bulunmamaktadır. Aydınlatmalar yeterli değildir.

a.)100. Yıl Mah. Şaraphane Cad. açık otopark alanı b.)100. Yıl Mah. Şaraphane Cad. açık otopark alanı

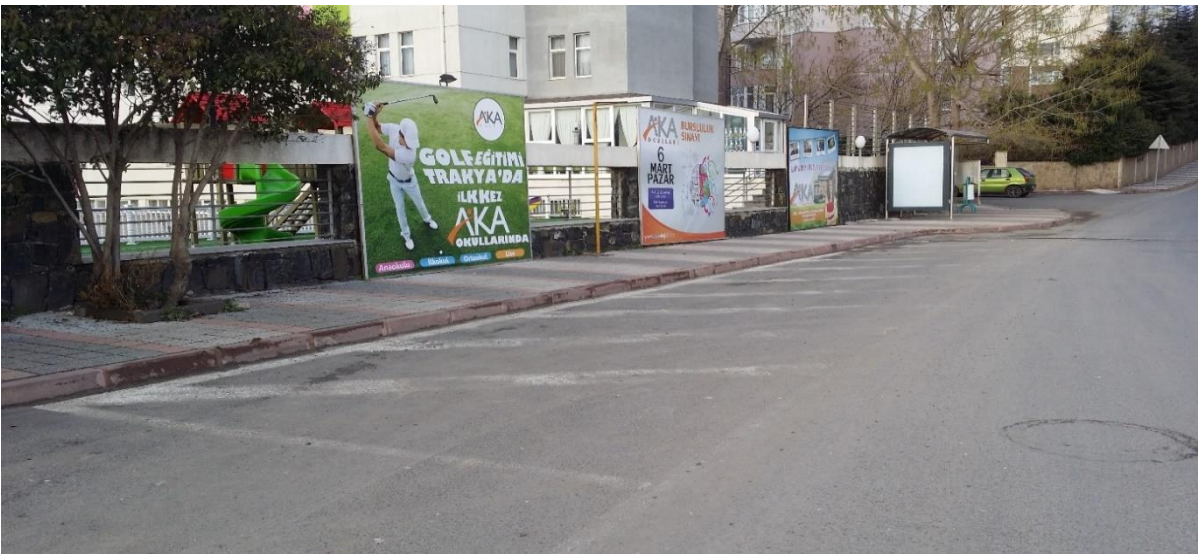

c.)100. Yıl Mah. T.B.B. Fen İşleri Daire Başkanlığı engelli otopark alanı

d.)100. Yıl Mah. T.B.B. Fen İşleri Daire Başkanlığı açık otopark alanı

Şekil 4.10. 100. Yıl Mahallesi Açık Otoparkları (Orijinal).

Otopark alanlarında Şekil 4.11.b’de engelli otoparkı görülmektedir. Yerde engelli işareti yoktur ve engelli park yeri tabelası bulunmaktadır. Zemin asfalt kaplıdır. Şekil 4.11.a’da otopark çizgileri kullanılmıştır fakat engelliler için ayrılmış park alanı yoktur.

a.)Hürriyet Mah. Öğretmenler Cad. açık otopark alanı

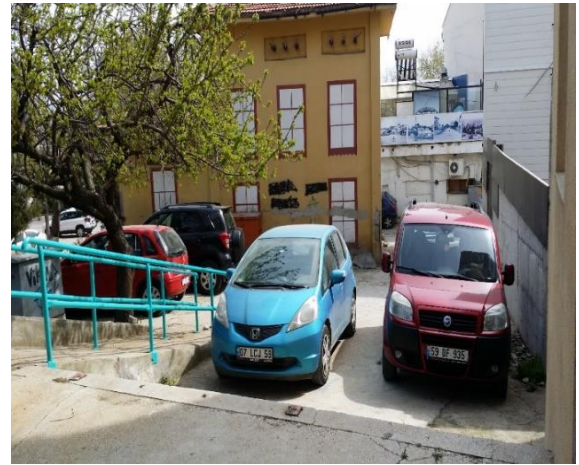

b.)Hürriyet Mah. Şehit Şaban Öztürk Sok. Sağlık Ocağı engelli otopark alanı
Şekil 4.11. Hürriyet Mahallesi Açık Otoparkları (Orijinal).

Şekil 4.12’de görüldüğü gibi otoparklarda engelliler için ayrılmış engelli otoparkı bulunmamaktadır. Otopark içerisinde ayırıcı şeritler de yoktur. Araçlar gelişigüzel park etmektedirler. Herhangi bir otopark işareti veya giriş çıkışı belirten yönlendirici levha bulunmamaktadır. Bu eksikler Çivici, Gönen (2015), Taş (2015) ve Eyüboğlu (2008) çalışmalarındaki otopark alanlarının eksikleriyle benzerlik göstermektedir. Zeminlerde genel olarak kilit parke taş kullanılmıştır. Aydınlatmalar yeterli değildir.

a.)Ertuğrul Mah. Taş Merdivenler Sok.
açık otopark alanı

b.)Ertuğrul Mah. Taş merdivenler Sok.
açık otopark alanı

c.)Ertuğrul Mah. Taş Merdivenler Sok.
açık otopark alanı

d.)Ertuğrul Mah. İskele Cad.
açık otopark alanı

Şekil 4.12. Ertuğrul Mahallesi açık otoparkları (Orijinal).

100. Yıl Mahallesi, Hürriyet Mahallesi ve Ertuğrul Mahallesine ait açık otopark alanları karşılaştırıldığında; üç mahallede de bir kaç yer dışında engelli otoparklarına yer ayrılmadığını söylemek mümkündür. Engelli otoparklarına daha çok kamu binalarının otopark alanlarında yer verilmiştir. Ertuğrul ve 100. Yıl Mahallelerinde otopark sayısı oldukça azdır.

4.1.1.5. Kent donatıları

Kentsel donatılar; yol aydınlatması, bilgilendirme, yön belirtme ve dinlenme gibi önemli işlevlere sahip olduğundan uygun yerlerde ve yeterli sayıda kullanılmalı ve yeterli işaretlemelerle engellilerin rahatlıkla ulaşabileceği yerleştirilmelidir.

-Oturma elemanları:

Süleymanpaşa İlçesi 100. Yıl Mahallesinde yer alan Uğur Mumcu Caddesi, Ekrem Tantin Caddesi, Şaraphane Caddesi, Mumcu Çeşme Caddesi, Hükümet Caddesi, ve Atatürk Bulvarına ait oturma elemanlarının genişlik ve yükseklik ölçüleri cm biriminden, Çizelge 4.10 ve Şekil 4.13'te verilmiştir. Standartlara uygun ölçüler çizelgede ‘*’ işaretiyle belirtilmiştir.

Çizelge 4.10. Süleymanpaşa İlçesi 100. Yıl Mahallesine ait oturma elemanlarının ölçümleri (Orijinal).

Cadde veya Sokak	100. Yıl Mahallesinde yer alan oturma elemanlarının cm biriminden genişlik ve yükseklik ölçüleri
a)Uğur Mumcu Caddesi Belediye Başk. Halis	28-37

Bey Parkı oturma bankı	
b)Atatürk Bulvarı Mutlukent Çay Bahçesi oturma bankı	*40-45
c)Ekrem Tantin Caddesi pergolası	*45-45
d)Hükümet Caddesi Tekirdağ Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi oturma bankı	30-35
e)Hükümet Caddesi Tekirdağ Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi piknik masası	15-50
f)Şaraphane Cad. oturma bankı	35-40
g)Mumcu Çeşme Caddesi oturma bankı	30-40
h)Atatürk Bulvarı Fen İşleri Daire Başk. Bahçesi oturma bankı	*45-45
i)Atatürk Bulvarı Mutlukent Çay Bahçesi oturma bankı	*40-45
j)Atatürk Bulvarı Mutlukent Çay Bahçesi oturma bankı	*45-45

Şekil 4.13.e dışındaki bankların oturma yükseklikleri 45 cm ve altında olduğundan standartlara uygundur. Bankların genelinin yanlarında tekerlekli sandalyenin yanaşabileceği yeterli miktarda alan bulunmaktadır. Şekil 4.13.a.c.e'deki toprak zeminler engelli bireylerin kullanımını kısıtlamaktadır. Şekil 4.13.e'de 75-90 cm arasında olması gereken masa yüksekliği 70 cm 'de kaldığı için masa şeklide engelliler için uygun değildir. Şekil 4.13.d.h.i.j'de sırt ve kol dayanağı bulunmamaktadır.

a.)100. Yıl Mah. Uğur Mumcu Cad. Belediye Başk. Halis Bey Parkı oturma bankı

b.)100. Yıl Mah. Mutlukent Çay Bahçesi oturma bankı

c.)100. Yıl Mah. Ekrem Tantin Cad. pergolası

d.)100. Yıl Mah. Tekirdağ Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi oturma bankı

e.)100. Yıl Mah. Tekirdağ Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi piknik masası

f.)100. Yıl Mah. Şaraphane Cad. oturma bankı

g.)100. Yıl Mah. Mumcu Çeşme Cad. oturma bankı

h.)100. Yıl Mah. Atatürk Bulvarı Fen İşleri Daire Başkanlığı bahçesi oturma bankı

i.)100. Yıl Mah. Atatürk Bulvarı Mutlukent Çay Bahçesi oturma bankı

j.)100. Yıl Mah. Mutlukent Çay Bahçesi oturma bankı

Şekil 4.13. 100. Yıl Mah. Oturma elemanları (Orijinal).

Süleymanpaşa İlçesi Hürriyet Mahallesinde yer alan Yahya Kemal Beyatlı Caddesi, Necip Fazıl Kısakürek Caddesi, Öğretmenler Caddesine ait oturma elemanlarının genişlik ve yükseklik ölçüleri cm biriminden, Çizelge 4.11 ve Şekil 4.14'te verilmiştir.

Çizelge 4.11. Süleymanpaşa İlçesi Hürriyet Mahallesine ait oturma elemanlarının ölçümleri (Orijinal).

Cadde veya Sokak	Hürriyet Mahallesinde yer alan oturma elemanlarının cm biriminden genişlik ve yükseklik ölçüleri
a)Yahya Kemal Beyatlı Caddesi Süleymanpaşa Parkı oturma bankı	30-40
b)Yahya Kemal Beyatlı Caddesi Süleymanpaşa Parkı oturma bankı	*50-45
c)Necip Fazıl Kısakürek Caddesi oturma bankı	*45-45
d)Öğretmenler Caddesi oturma bankı	40-40
e)Öğretmenler Cad. Belediye Başkanı Hüsnü Bey Parkı pergolası	40-40
f)Yahya Kemal Beyatlı Caddesi Süleymanpaşa Parkı oturma bankı	40-40

Hürriyet Mahallesi oturma elemanları incelendiğinde yüksekliklerinin 45 cm'yi geçmediği görülmüştür ve bu durum standartlara uygundur. Şekil 4.14.e.f'de tekerlekli

sandalyeli engelli bireylerin yanaşabilmesi için gerekli alan yoktur. Zeminler kullanıma uygundur. Şekil 4.14.c’de sırt ve kol dayanağı bulunmamaktadır.

a.)Hürriyet Mah. Yahya Kemal Beyatlı Caddesi Süleymanpaşa Parkı oturma bankı

b.)Hürriyet Mah. Yahya Kemal Beyatlı Caddesi Süleymanpaşa Parkı oturma bankı

c.)Hürriyet Mah. Necip Fazıl Kısakürek Cad. oturma bankı

d.)Hürriyet Mah. Öğretmenler Cad. oturma bankı

e.)Hürriyet Mah. Belediye Başkanı Hüsnü Bey Parkı pergolası

f.) Hürriyet Mah. Süleymanpaşa Parkı oturma bankı

Şekil 4.14. Hürriyet Mahallesi oturma elemanları (Orijinal).

Süleymanpaşa İlçesi Ertuğrul Mahallesinde yer alan Taş Merdivenler Sokak, İskele Caddesi, Avni Akıl Sokak, Muratlı Caddesi ve Rakoczi Caddesine ait oturma elemanlarının genişlik ve yükseklik ölçüleri cm biriminden, Çizelge 4.12 ve Şekil 4.15'te verilmiştir.

Çizelge 4.12. Süleymanpaşa İlçesi Ertuğrul Mahallesine ait oturma elemanlarının ölçümleri (Orijinal).

Cadde veya Sokak	Ertuğrul Mahallesinde yer alan oturma elemanlarının cm biriminden genişlik ve yükseklik ölçüleri
a)Taş Merdivenler Sokak Rüstempaşa Cami piknik masası	35-35
b)İskele Caddesi Mutlukent Parkı oturma bankı	30-40
c)Avni Akıl Sokak oturma bankı	30-50
d)Avni Akıl Sokak oturma bankı	35-40
e)Muratlı Caddesi oturma bankı	60-50
f)Rakoczi Caddesi İbrahim müteferrika parkı oturma bankı	35-40

Ertuğrul Mahallesindeki oturma elemanları incelendiğinde, Şekil 4.15.c.e'nin oturma yüksekliklerinin 45 cm'yi geçtiği gözlemlenmiştir. Zeminler kullanıma uygundur. Genel olarak tekerlekli sandalyeli engelli bireylerin yanaşabileceği alanlar bırakılmamıştır. Bu sorun Taş (2015), Bahadır (2014), True ve Türel (2013), Gökçe (2012) ve Eşkil (2011)'in çalışmalarında da vurgulanmıştır.

a.)Ertuğrul Mah. Taş Merdivenler Sokak
Rüstempaşa Cami piknik masası

b.)Ertuğrul Mah. İskele Caddesi Mutlukent
Parkı oturma bankı

c.)Ertuğrul Mah. Avni Akıl Sok. oturma
bankı

d.)Ertuğrul Mah. Avni Akıl Sok. oturma
bankı

e.)Ertuğrul Mah. Muratlı Cad. oturma bankı

f.)Ertuğrul Mah. Rakoczi Caddesi
İbrahim müteferrika parkı oturma

Şekil 4.15. Ertuğrul Mahallesi oturma elemanları (Orijinal).

100. Yıl Mahallesi, Hürriyet Mahallesi ve Ertuğrul Mahallesinde, bankların çoğunda 45 cm bank yüksekliği standardının dışında ölçümler elde edilmiştir. Bank yükseklikleri 35 cm ve 50 cm arasında ölçülmüştür.

-Aydınlatma elemanları:

Süleymanpaşa İlçesi 100. Yıl Mahallesinde yer alan Uğur Mumcu Caddesi, Ekrem Tantin Caddesi, Mumcu Çeşme Caddesi; Hürriyet Mahallesinde yer alan Rüştü Ökeler Caddesi, Yahya Kemal Beyatlı Caddesi, Öğretmenler Caddesi; Ertuğrul Mahallesinde yer alan Avni Akıl Sokak, Hükümet Caddesi, Muratlı Caddesi, Rakoczi Caddesi, ve Taş Merdivenler Sokağa ait aydınlatma elemanlarının yükseklik ölçüleri cm biriminden, Çizelge 4.13 ve Şekil 4.16’te verilmiştir. Standartlara uygun yükseklikte kullanılan aydınlatma elemanlarının ölçüleri çizelgede ‘‘*’’ işaretiyle belirtilmiştir.

Çizelge 4.13. Süleymanpaşa İlçesi; 100. Yıl Mahallesi, Hürriyet Mahallesi ve Ertuğrul Mahallesine ait aydınlatma elemanlarının ölçümleri (Orijinal).

Cadde veya Sokak	100. Yıl Mahallesi, Hürriyet Mahallesi ve Ertuğrul Mahallesinde yer alan aydınlatma elemanlarının m biriminden yükseklik ölçüleri
a)100. Yıl Mah. Uğur Mumcu Caddesi aydınlatma elemanı	*10
b)100. Yıl Mah. Ekrem Tantin Caddesi aydınlatma elemanı	*10
c)100. Yıl Mah. Ekrem Tantin Caddesi aydınlatma elemanı	*2,30
d)100. Yıl Mah. Mumcu Çeşme Cad. aydınlatma elemanı	*10

e)100. Yıl Mah. Mumcu Çeşme Cad. aydınlatma elemanı	*10
f)Hürriyet Mah. Rüştü Ökeler Caddesi aydınlatma elemanı	*10
g)Hürriyet Mah. Yahya Kemal Beyatlı Cad. Süleymanpaşa Parkı aydınlatma elemanı	*2,20
h)Hürriyet Mah. Yahya Kemal Beyatlı Cad. Mutlukent Parkı aydınlatma elemanı	*2,20
i)Hürriyet Mah. Öğretmenler Caddesi Belediye Başkanı Hüsnü Bey Parkı aydınlatma elemanı	*2,55
j)Ertuğrul Mah. Avni Akıl Sokak aydınlatma elemanı	*2,30
k)Ertuğrul Mah. Hükümet Caddesi tuğlalı park aydınlatma elemanı	*2,20
l)Ertuğrul Mah. Muratlı Caddesi aydınlatma elemanı	*2,80
m)Ertuğrul Mah. Hükümet Caddesi aydınlatma elemanı	*10
n)Ertuğrul Mah. Rakoczi Caddesi aydınlatma elemanı	*2,20
o)Ertuğrul Mah. Hükümet Caddesi aydınlatma elemanı	*2,20
p)Ertuğrul Mah. Taş Merdivenler Sokak Rüstempaşa Cami aydınlatma elemanı	*2,30
r) Ertuğrul Mah. Taş Merdivenler Sokak Rüstempaşa Çarşısı aydınlatma elemanı	*2,20

Süleymanpaşa İlçesinde bulunan aydınlatma elemanları farklı yüksekliklerde olup, baş kurtarma mesafesi olan 220 cm'nin üzerindedir. Bazen 10 m gibi yüksek ölçümler de yapılmıştır. Sadece Şekil 4.16.r baş kurtarma mesafesinin altındadır. Aydınlatma elemanlarını konumu yolun genişliğini daraltacak şekilde değildir.

Taş (2015)'in çalışmasında da vurgulandığı gibi alanda hiçbir aydınlatma elemanının ne kendisi ne de çevresi özellikle görme engelli bireylerin algılaması için farklı dokuda bir malzeme ile belirtilmemiştir.

a.)100. Yıl Mah. Uğur Mumcu Cad. aydınlatma elemanı

b.)100. Yıl Mah. Ekrem Tantin Cad. aydınlatma elemanı

c.)100. Yıl Mah. Ekrem Tantin Cad. aydınlatma elemanı

d.)100. Yıl Mah. Mumcu Çeşme Cad. aydınlatma elemanı

e.)100. Yıl Mah. Mumcu Çeşme Cad. aydınlatma elemanı

f.)Hürriyet Mah. Rüştü Ökeler Cad. aydınlatma elemanı

g.) Hürriyet Mah. Süleymanpaşa Parkı aydınlatma elemanı

h.) Hürriyet Mah. Mutlukent Parkı aydınlatma elemanı

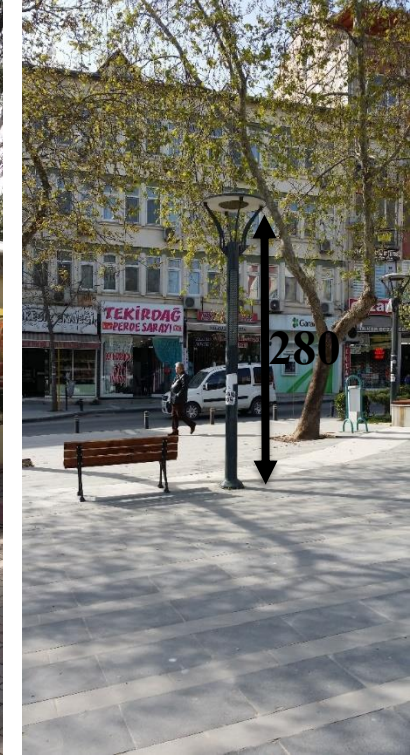
i.) Hürriyet Mah. Belediye Başkanı Hüsnü Bey Parkı aydınlatma elemanı

j.) Ertuğrul Mah. Avni Akıl Sok. aydınlatma elemanı

k.) Ertuğrul Mah. Tuğlalı Park aydınlatma elemanı

l.) Ertuğrul Mah. Muratlı Cad. aydınlatma elemanı

m.)Ertuğrul Mah. Hükümet Cad. aydınlatma elemanı

n.)Ertuğrul Mah. Rakoczi Cad. aydınlatma elemanı

o.)Ertuğrul Mah. Hükümet Cad. aydınlatma elemanı

p.)Ertuğrul Mah. Rüstempaşa Cami aydınlatma elemanı

r.)Ertuğrul Mah. Rüstempaşa Çarşısı aydınlatma elemanı

Şekil 4.16. Süleymanpaşa İlçesi aydınlatma elemanları (Orijinal).

Üç mahallede aydınlatma elemanları karşılaştırıldığında; 100. Yıl Mahallesiinde kullanılan aydınlatmaların daha eski, Hürriyet ve Ertuğrul Mahallesiinde kullanılan aydınlatmaların daha yeni ve modern görünümde olduğu belirlenmiştir.

-Çöp kutuları:

Süleymanpaşa İlçesi 100. Yıl Mahallesiinde yer alan Ekrem Tantin Caddesi Hükümet Caddesi Atatürk Bulvarı, Hürriyet Mahallesiinde yer alan Rüştü Ökeler Caddesi Yahya Kemal Beyatlı Caddesi Öğretmenler Caddesi, Ertuğrul Mahallesiinde yer alan Muratlı Caddesi ve Taş merdivenler Sokağına ait çöp kutularının yükseklik ölçüleri cm biriminden, Çizelge 4.14 ve Şekil 4.17’de verilmiştir. Standartlara uygun yükseklikteki çöp kutuları çizelgede ‘’*’’ işaretiyle belirtilmiştir.

Çizelge 4.14. Süleymanpaşa İlçesi; 100. Yıl Mahallesi, Hürriyet Mahallesi ve Ertuğrul Mahallesiine ait çöp kutularının ölçümleri (Orijinal).

Cadde veya Sokak	100. Yıl Mahallesi, Hürriyet Mahallesi ve Ertuğrul Mahallesiinde yer alan çöp kutularının cm biriminden yükseklik ölçüleri
a) 100. Yıl Mah. Ekrem Tantin Caddesi çöp kutusu	*120
b) 100. Yıl Mah. Hükümet Caddesi Tekirdağ Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi çöp kutusu	*100
c) 100. Yıl Mah. Hükümet Caddesi Tekirdağ Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi çöp kutusu	*125
d) 100. Yıl Mah. Atatürk Bulvarı Fen İşleri Daire Başkanlığı çöp kutusu	*100
e)100. Yıl Mah. Atatürk Bulvarı Mutlukent Çay Bahçesi çöp kutusu	*90
f) Hürriyet Mah. Yahya Kemal Beyatlı Caddesi Mutlukent parkı	*120
g)Hürriyet Mah. Öğretmenler Caddesi Belediye Başkanı Hüsnü Bey Parkı çöp kutusu	75
h) Ertuğrul Mah. Taş Merdivenler Sokak Rüstempaşa Cami çöp kutusu	50
i) Ertuğrul Mah. Muratlı Caddesi çöp kutusu	*110

Süleymanpaşa İlçesi'nde farklı malzemelerden yapılmış, farklı renklerde, farklı dokularda, farklı yüksekliklerde çöp kutuları mevcuttur. Çöp kutuları yürüyüş yolunun kenarında, bireylerin hareketini engellemeyecek şekilde sabitlenmiştir. Çöp kutuları yerden en az 90 cm en fazla 120 cm yüksekliğinde olmalıdır. Şekil 4.17.c'nin yüksekliği standartların üstünde, Şekil 4.17.g.h'nin yükseklikleri standartların altındadır. Şekil 4.17.a.f'deki çöp kutuları hasar görmüştür. Çöp kutuları tek elle kullanılabilir niteliktedir ve yürüyüş güzergahından ulaşılabilir mesafededir. Üç mahallede de, çöp kutularının yükseklikleri genel olarak standartlara uygun olsa da bakımsız kalmış ve eskimiş çöp kutularına sık rastlanmaktadır. Taş (2015)'in da çalışmasında belirttiği gibi, çöp kutuları genel olarak yeterli yükseklik ölçülerinde olmasına rağmen görme engelliler için yerinin belirtilmesinde bir doku farkına sahip değildir.

a.)100. Yıl Mah. Ekrem Tantin Cad. çöp kutusu

b.)100. Yıl Mah. Tekirdağ Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi çöp kutusu

c.)100. Yıl Mah. Tekirdağ Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi çöp kutusu

d.)100. Yıl Mah. Fen İşleri Daire Başkanlığı çöp kutusu

e.)100. Yıl Mah. Mutlukent Çay Bahçesi çöp kutusu

f.) Hürriyet Mah. Mutlukent Parkı çöp kutusu

g.)Hürriyet Mah. Belediye Başkanı Hüsnü Bey Parkı çöp kutusu

h.)Ertuğrul Mah. Rüstempaşa Cami çöp kutusu

i.)Ertuğrul Mah. Muratlı Cad. çöp kutusu

Şekil 4.17. Süleymanpaşa İlçesi çöp kutuları (Orijinal).

-Halka açık telefon kulübeleri:

Bu gün günümüzde telefon kulübelerinin eski görünümünden uzaklaştığı ve farklı modeller aldığı görülmektedir. Telefon kulübeleri yaya trafiğini aksatmayacak, görülebilir ve ulaşılabilir şekilde konumlanmıştır. İki kulübede de kart takma gibi bilgilendirme bölümleri 120 cm'yi geçmektedir, ve standartlara uygun değildir. Ayrıca tekerlekli sandalye kullanan engelli bireyler düşünülerek tasarlanmamıştır. Çevresinde yaşlı ve engelli bireyler için dinlenme alanı bulunmamaktadır. Şekil 4.18'te Süleymanpaşa İlçesi'ndeki telefon kulübeleri standartlar çerçevesinde incelenip değerlendirilmiştir.

a.)Ertuğrul Mah. Hükümet Cad. telefon kulübesi

b.)Ertuğrul Mah. Hükümet Cad. telefon kulübesi

Şekil 4.18. Süleymanpaşa İlçesi telefon kulübesi örnekleri (Orijinal).

-Halka açık tuvaletler:

Şekil 4.19'da Süleymanpaşa İlçesi'nden halka açık tuvalet örnekleri incelenip değerlendirilmiştir.

Şekil 4.19.a incelendiğinde engelli tuvaletinin bulunmadığı, bakımsız kaldığı, derme-çatma bir durumda olduğu görülmektedir. Tuvalete girişte basamaklar bulunmaktadır ve engel yaratmaktadır.

Şekil 4.19.b'de park içinde bir engelli tuvaleti mevcuttur ve herkes kullanmaktadır. Üzerinde engelli işareti vardır fakat bay-bayan olarak olması gereken en az iki tuvalet yoktur. Tuvaletin önünde ulaşılabilirliği sağlamak amaçlı rampası bulunmaktadır.

Şekil 4.19.c'de Rüstempaşa Çarşısı içinde bay ve bayanların ortak kullandığı bir tuvalet bulunmaktadır. Engelli tuvaleti yoktur ve bakımsız kalmıştır.

Şekil 4.19.d'de bakımlı bir tuvalet mevcuttur fakat engelli tuvaleti yoktur, bay-bayan olarak ayrı tuvaletler vardır. Olması gerektiği gibi üzeri çeşitli resimlerle süslenmiştir.

Şekil 4.19.e'de ayrıca bir engelli tuvaleti mevcuttur. Tuvalete ulaşılabilirliği sağlamak için engelli asansörü yapılmıştır ve tuvaletin bakımı yapılmaktadır.

Şekil 4.19.f'deki tuvalette bay-bayan olarak iki adet tuvalet vardır ama engelli tuvaleti yoktur. Yakınında aydınlatma elemanları kullanılarak görüşün kalitesi artırılmıştır. Eyüboğlu (2008) da çalışmasında benzer şekilde tuvaletlerde engelliler için ayrılmış özel alanlar bulunmadığını belirtmiştir.

Halka açık tuvaletlere merkezi konumu nedeniyle daha çok Ertuğrul Mahallesinde rastlanmıştır. Yeni yapılan tuvaletlerde engelli tuvaletleri için alan ayrılmaktadır.

a.)Ertuğrul Mah. Taş Merdivenler Sok. tuvaleti b.)Ertuğrul Mah. Mutlukent Parkı tuvaleti

c.)Ertuğrul Mah. Rüstempaşa Çarşısı tuvaleti d.)Ertuğrul Mah. Avni Akıl Sok. tuvaleti

e.)Ertuğrul Mah. Orta Cami engelli tuvaleti f.)Ertuğrul Mah. İbrahim Müteferrika parkı tuvaleti

Şekil 4.19. Süleymanpaşa İlçesi halka açık tuvalet örnekleri (Orijinal).

-Çeşmeler:

Süleymanpaşa İlçesi 100. Yıl Mahallesi'nde yer alan Mumcu Çeşme Caddesi; Ertuğrul Mahallesi'nde yer alan Muratlı Caddesi, Rakoczi Caddesi ve Hükümet Caddesine ait çeşmelerin yükseklik ölçüleri cm biriminden, Çizelge 4.14 ve Şekil 4.20'de verilmiştir. Standartlara uygun ölçülerde düzenlenen çeşme ölçüleri çizelgede “*” işaretiyle belirtilmiştir.

Çizelge 4.14. Süleymanpaşa İlçesine ait çeşme ölçümleri (Orijinal).

Cadde veya Sokak	Süleymanpaşa İlçesinde yer alan çeşmelerin cm biriminden yükseklik ölçüleri
a)Ertuğrul Mah. Muratlı Cad. çeşmesi	120
b)100. Yıl Mah. Mumcu Çeşme Cad. çeşmesi	Musluk yok
c)Ertuğrul Mah. Rakoczi Cad. İbrahim Müteferrika parkı çeşmesi	Musluk yok
d)Ertuğrul Mah. Hükümet Cad. Orta Cami çeşmesi	70
e)Ertuğrul Mah. Hükümet Cad. Rüstempaşa Cami çeşmesi	40

Şekil 4.20 incelendiğinde mevcut çeşmelerin genel hatlarıyla engelli kullanımına uygun olmadığı görülmektedir.

Şekil 4.20.a'daki çeşmede tekerlekli sandalyeli engelli bireylerin yanaşabilmesi için net zemin alanı vardır ama yüksekliği 120 cm'dir. Tekerlekli sandalyeli bireylerin bu çeşmeleri kullanabilmeleri için yüksekliği 85-90 cm arasında olmalıdır.

Şekil 4.20.b.c'deki çeşmeler eski tarihlerde yapılan çeşmelerdir ve fonksiyonlarını yitirmişlerdir.

Çeşme yükseklikleri Şekil 4.20.d'de 70 cm, Şekil 4.20.e'de 40 cm'dir ve standartların altındadır. Bahadır (2014) ve Gökçe (2012)'nin çalışmalarında benzer durumun vurgulandığı gibi çeşmelerde ulaşılabilirlik problemi vardır ve basamağın üzerindedir. Tekerlekli sandalyeli engelli bireylerin kullanması mümkün değildir.

Çeşmeler kamunun kullanımına açık yerlerdedir. Çeşmelere bir yönlendirme yapılmamıştır. Çeşmelerin hiç birinde 30 cm öncesinde başlayan, 40 cm genişliğinde uyarıcı yüzey bulunmamaktadır.

a.)Ertuğrul Mah. Muratlı Cad. çeşmesi

b.)100. Yıl Mah. Mumcu Çeşme Cad. çeşmesi

c.)Ertuğrul Mah. İbrahim Müteferrika parkı çeşmesi

d.) Ertuğrul Mah. Hükümet Cad. Orta Cami çeşmesi

e.)Ertuğrul Mah. Hükümet Cad. Rüstempaşa cami çeşmesi

Şekil 4.20. Süleymanpaşa İlçesi'nden çeşme örnekleri (Orijinal).

4.1.2. Bina Girişleri

Kamuya ait bina girişlerinde yapılan çalışmalarda rampalar ve iç kapılar dikkate alınmıştır. Şekil 4.21'de Süleymanpaşa İlçesi'ne ait bina girişlerinden örnekler verilmiştir.

Şekil 4.21.a incelendiğinde girişin düzayak olmadığı merdivenli-rampalı bir sistem kullanıldığı görülmektedir. Bina giriş kapısının temiz geçiş genişliği 180 cm'dir ve 100 cm'nin üzerinde olduğundan standartlara uygundur. Rampa genişliği ve eğimine bakıldığında, en az 90 cm olması gereken rampa genişliği 85 cm, en çok % 8 olması gereken eğim % 14 olarak ölçülmüştür. Rampa eğimi ve genişliği bakımından uygun değildir. Ayrıca korkuluk yoktur. Bina girişinde olması gereken rampa ve bina girişi için yönlendirme levhaları bulunmamaktadır. Giriş rampalarının eğimlerinin fazla oluşu ve genişliğinin dar olması Gökçe (2012)'nin çalışmasındaki bulgularla benzerlik göstermektedir.

Şekil 4.21.b'de giriş kapısı genişliği 180 cm'dir ve standartlara uygundur. Rampa eğimi %19, genişliği 100 cm'dir. Rampa eğimi fazla, genişliği uygundur. Rampa çevresinde korkuluklar mevcuttur. Küpeştelere yanındaki duvar renginden farklı bir renkte kullanılması doğru bir kullanımdır ancak 90 cm olması gereken korkuluk yüksekliği 75 cm ölçülmüştür ve standartların altındadır. Bina girişine yönlendirme yapan levhalar bulunmamaktadır.

Şekil 4.21.c'de giriş düzayak değildir, rampalı-merdivenli sistem kullanılmıştır. Giriş kapısı genişliği 190 cm'dir. Rampa genişliği 160 cm ve eğim de % 6 ölçülmüştür. Kapı genişliği, rampa genişliği ve eğimi standartlara uygundur. Kullanılan küpeştelere rengi, malzemesi ve yüksekliği 90 cm olarak kullanıma uygundur. Bina girişindeki paspasın üst seviyesi zeminle aynı değildir, engel yaratmaktadır. Bina girişlerine yönlendirme yapan levhalar bulunmamaktadır.

Şekil 4.21.d'de girişte merdivenli-rampalı sistem kullanılmıştır, düzayak değildir. Kapı giriş genişliği 170 cm ölçülmüştür, standartlara uygundur. 120 cm ölçülen rampa genişliği uygundur fakat % 11'lik eğim standartları aşmaktadır. Korkuluk rengi ve malzemesi uygundur ancak yüksekliği 85 cm ölçülmüş ve standartların altında kalmıştır. Bina girişinde girişi gösteren yönlendirme levhaları yoktur.

Şekil 4.21.e’de giriş kapısı genişliği 160 cm’dir ve standartlara uygundur. Rampa ve merdivenli sitem mevcuttur ve rampa genişliği 130 cm, rampa eğimi % 19’dur. Ancak rampa eğimi fazladır. Rampa ve merdivende korkuluk bulunmaması tehlike yaratmaktadır. Rampa üzerinde tekerlekli sandalyenin aşırı hızlanmasını önleyebilmek için şeritler kullanılmıştır, kullanıma elverişlidir.

Şekil 4.21.f.’de 165 cm ölçülen bina girişi ölçüleri uygundur ama rampa düzenlemesi yoktur. Bina girişlerinde girişi vurgulayan yönlendirme levhaları da yoktur.

Şekil 4.21.g.’de 220 cm ölçülen bina girişi ölçüleri standartlara uygundur. Rampa düzenlemesi yoktur ve girişi vurgulayan yönlendirme levhaları yoktur.

Şekil 4.21.h incelendiğinde kapı geçiş genişliği 100 cm, rampa genişliği 90 cm ve rampa eğimi %21 ölçülmüştür. Rampa genişliği 90 cm, eğimi % 21 ‘dir. Eğim fazladır. Küpeşterler duvar renginden farklı renktedir. Korkulukların yüksekliği 100 cm ölçülmüştür, standartların üzerindedir.

Şekil 4.21.i incelendiğinde alternatif giriş kapısı mevcuttur, engelli bireyler için başka bir giriş sağlanmıştır. Giriş kapısı genişliği 180 cm’dir. Rampa genişliği 150 cm, rampa eğimi %19’dur. Kapı giriş genişliği ve rampa genişliği standartlara uygundur, rampa eğimi fazladır. Bina girişlerine yönlendirme yapan levhalar bulunmamaktadır.

Şekil 4.21.j’de 180 cm ölçülen kapı geçiş genişliği standartlara uygundur fakat rampa mevcut değildir. Korkuluk ve küpeşterler kullanılmamıştır. Çevrede aydınlatma sağlanmıştır. Girişi vurgulayan levhalar da mevcut değildir. Alp (2014), True ve Türel (2013), ve Dikmen (2010)’in çalışmalarında benzer kullanımların bulunduğu ifade edilmiştir.

Alandaki binaların girişi genel olarak yeterli aydınlatılmamaktadır. Görme engellilerin kolay ulaşımı için alan girişinden binaya kadar hissedilebilir/duyumsanabilir kılavuz çizgiler düzenlenmemiştir. Kapılar duvarla farklı renktedir ve kapı kolları el ile kavramadan açılacak nitelikte değildir.

a.)100. Yıl Mah. Hükümet Cad. Tekirdağ Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi bina girişi

b.)100. Yıl Mah. Atatürk Bulvarı Fen İşleri Daire Başk. bina girişi

c.)Hürriyet Mah. Müjgan Kalelioğlu Sok. Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü bina girişi

d)Hürriyet Mahallesi Müjgan Kalelioğlu Sok. Tapu Müdürlüğü bina girişi

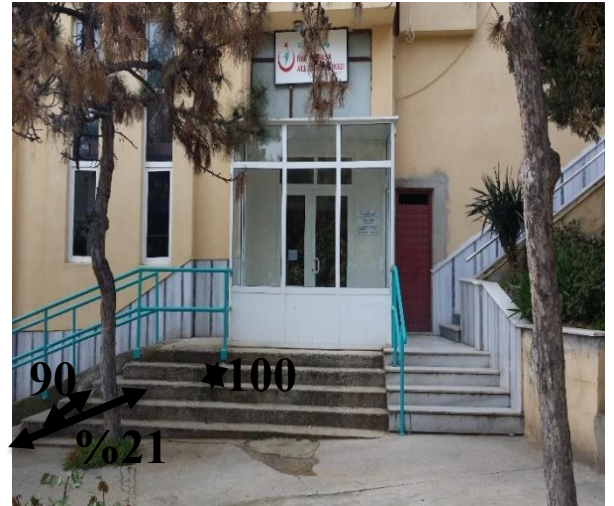
e.)Hürriyet Mah. Müjgan Kalelioğlu Sok. Migros bina girişi

f.)Hürriyet Mah. Öğretmenler Cad. Namık Kemal Lisesi bina girişi

g.)Hürriyet Mah. Öğretmenler Cad. Sosyal Bilimler Lisesi Bina Girişi

h.)Ertuğrul Mah. Hasan Şekerözü Sok. Rüstempaşa Aile Sağlığı Merkezi bina girişi

i.)Ertuğrul Mah. Hükümet Cad. P.T.T bina girişi

j.)Ertuğrul Mah. Hükümet Cad. Tekirdağ Valiliği bina girişi

Şekil 4.21. Süleymanpaşa İlçesi bina girişi örnekleri (Orijinal).

4.2. Engellilerin Kent Yaşamında Karşılaştıkları Sorunlar

Engelli ve yaşlıların günlük hayatta karşılaştıkları olumsuzlukların büyük bölümü ulaşım, fiziksel koşullar ve konut gibi faktörlerdir. Bu sorunların tamamı doğru kent planlamaları ve mimari çözümler üretilerek iyileştirilebilecek niteliktedir.

Kentsel alan ifadesi; konut, işyeri, okul gibi yapılar, parklar ve bahçeler, yollar ve ulaşım araçları gibi ortak alanlar olmak üzere oldukça geniş bir alanı temsil etmektedir. Kamu binaları, alışveriş merkezleri, hastaneler, oteller, konutlar, okullar, turistik tesisler, yollar, parklar ve bahçeler, ulaşım araçları ve bunun gibi daha birçok alanda, yaşlı ve engellilerin topluma katılmasını engelleyen unsurlar bulunmaktadır. Kentsel alanda engelli ve yaşlılar için sorun çıkaran unsurlara örnek olarak; dik merdivenler, dar kapılar, bozuk yüzeyli ve yüksek kaldırımlar, engebeli yollar, güvenlik tedbiri alınmış alt yapı çalışmaları, yaşlı ve engellilerin kullanımına uygun olmayan tuvaletler, asansörler, turnikeler, döner kapılar ile gerekli uyarıcılar olmadığı için yaşlı ve engellilere hizmet edemeyen toplu taşıma araçları sayılabilmektedir.. Ülkemizde yaşlı ve engellilerin bu alanlarda kolay hareket etmesini sağlayacak yeterli düzenlemeler yapılmamıştır.

Ülkemizde engelli ve yaşlılar için rampa ya da asansör olmadan yapılan geçitler, uygun olmayan kaldırımlar ve bozuk yüzeyli yollardan çok daha önemli bir sorun bulunmaktadır. Belki de tüm bu sorunların temel nedeni, yaşlı ve engellilerin de toplumun bir parçası olduğunu görmezden gelmeye devam ederek; yaya geçitlerinde karşıya geçmelerini bekleyecek kadar sabır gösteremeyen, alışveriş merkezlerinde engelliler için ayrılan yerlere ya da kaldırımlara araçlarını park etmekte sakınca görmeyen toplumsal bakış açısıdır. Bu sorunun giderilmesi de şüphesiz eğitim ile ilgilidir. Yaşlı ve engellilerin daha kolay hareket etmesi için; yollar, caddeler, sokaklar, meskenler, kamu kuruluşları, alışveriş merkezleri, iş merkezleri, yeşil alanlar, eğitim tesisleri, sağlık tesisleri, kültürel tesisler ve dini yapılar gibi kenti oluşturan unsurların tümünde gerekli planlamalar yapılmalıdır. Kentsel alanlarda kullanılan tuvalet, durak, çöp kutuları, banklar gibi alanlar da yaşlı ve engelliler düşünülerek tasarlanmalıdır. Ulaşım imkanları düşünülerek otobüs, metro, tren, tramvay gibi toplu taşıma araçlarının yaşlı ve engellilerin faydalanabileceği şekilde tasarlanması gerektiği unutulmamalıdır (Anonim 2014b).

Engelli insanların kentsel yaşam içinde toplumsal yaşama ayak uydurmaya çalışırken çeşitli zorluklar çektiklerini, bir takım olumsuzluklara maruz kaldıkları bilinmektedir. Bu olumsuzluklar engelli insanı etkilediği kadar aileyi, toplumu, devleti de etkilemektedir. Tüm insanların ve engellilerin kentsel mekanları bireysel olarak sorun yaşamadan, kısıtlanmadan kullanabilmesi için beş yeterlilik olarak da adlandırılan; yeterli genişlik, yeterli hareket alanı, yeterli yükseklik ve boy hizası, yüzey elemanlarının özellikleri, yönlendirme ve uyarma için gerekli düzenlemeler sağlanmalıdır. (Eyüboğlu 2008).

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Kentler herkesin bir arada bulunduğu, nüfusun büyük bölümünün ekonomik, faaliyetlerde bulunup geçimini sağladığı, toplumsal ve kültürel bir örgütlenmenin olduğu, nüfus yoğunluğuna sahip, insanların barınmadan eğlenmeye tüm ihtiyaçlarının karşılandığı ve sürekli bir toplumsal gelişim gösteren, bütünleşme derecesinin yüksek olduğu yerleşim birimleridir. Zihinsel ve fiziksel engelliler de bu bütünleşmenin içinde yer alan bireylerdir. Engelli bireylerin bakıma muhtaç olarak görülmesi toplumdan uzaklaşmalarına neden olmaktadır. Bu yüzden engelli bireyleri topluma kazandırmak için yaşamlarını başka bir ifadeyle erişebilirliklerini kolaylaştırmak gerekir. Bildiğimiz gibi mevcut yapıları çevredeki fiziksel engeller hala pek çok özürli bireyin, toplumsal hayata katılımını sınırlandırmaktadır. Engelli bireylerin bir kısmı evinden rahatlıkla çıkamadıkları için dış mekanları kullanma şanslarını tamamen kaybetmiş durumdadır. Bu durum öncelikle engelli bireylerin yaşadıkları yapıların giriş ve çıkış olanaklarının yetersizliğinden kaynaklanmaktadır. Dışarıya çıkan kesim ise büyük çoğunlukla zorunlu gereksinimlerini karşılamak için çıkmaktadır. Bu da engelli bireylerin mecbur kalmadıkça dış mekanları kullanmadıkları ve sosyal yaşama katılamadıkları gerçeğini ortaya çıkarmaktadır. Tüm fiziksel ve psikolojik engellere karşı engelli kullanıcıların cinsiyetleri, eğitim durumları ya da engel tipleri her ne olursa olsun büyük çoğunluğu dış mekânları sıklıkla kullanma eğilimindedir. Ülkemizde, yapıları çevrenin herkes için erişilebilir olmasını sağlamak amacı ile yasal düzenlemeler yapılmış, standartlar hazırlanmış ve bu düzenlemelerin gerçekleştirilmesinde en büyük görev ve sorumluluk yerel yönetimlere verilmiştir.

Süleymanpaşa İlçesi genelinde tüm engelli bireylerin rahatlıkla ulaşım kullanabildiği uygun bir dış mekân bulunmamaktadır. Araştırma sırasında en dezavantajlı engelli grubunun tekerlekli sandalyeli engelli bireyler olduğu gözlemlenmiştir. Özellikle de basamak sistemlerinin ve ulaşım araçlarının bu bireyleri en çok engelleyen unsurlar olduğu belirlenmiştir. Engelli bireyler de fiziksel engellere sunulan çözümlerin yetersiz olduğunu düşünmektedir ve yaşadıkları ilçe engelli kullanımı açısından uygun değildir. Bunun başlıca nedeni belediyelerin veya hükümetin bu konuyla ilgili çok az çalışmasının olması ve yasaların da konuya açıklık getirmemesidir. Engelli bireyler kamu kurum kuruluşlarından daha sağlıklı, mutlu ve verimli bir yaşam için kendilerine yönelik pozitif ayrımcılık yapılmasını, hemen her konuda kendilerine öncelik tanınmasını, dış mekânlarda yaşadıkları sorunların çözülerek toplumsal yaşama dahil edilmelerini ve iş olanaklarının artırılmasını beklemektedir.

Araştırmada, Süleymanpaşa İlçesi'ne bağlı 100. Yıl Mahallesi, Hürriyet Mahallesi ve Ertuğrul Mahallesi incelenmiş ve Hürriyet Mahallesinde herkes için özellikle de engelliler için erişebilirlik kısmen sağlanmış olsa da genel olarak 100. Yıl ve Ertuğrul Mahallelerine bakıldığında engelliler için erişebilirlik çok kısıtlıdır. Hürriyet Mahallesi yeni yerleşim olarak gözükmesine karşın tam anlamıyla istenileni karşılayamamaktadır. Özetle Süleymanpaşa İlçesi genelinde engelli kullanımı açısından erişim/ulaşımdan mekânın tasarım ve uygulamasına kadar her yönüyle örnek olabilecek nitelikte bir dış mekân bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Araştırma alanında yürüyüş yollarının ve kaldırımların genişlik ölçüleri ve nitelikleri incelendiğinde olması gereken minimum ölçünün altında bir çok yol gözlemlenmiştir bu durum tekerlekli sandalye kullanan engelli bireylerin geçişleri ve dönüşleri için sorun oluşturmaktadır. Bazı yolların yana eğimleri % 2' yi aşmaktadır bu da tekerlekli sandalyelerin ilerleyişini olumsuz etkilemektedir. Yol üzerinde büyük engeller veya çıkıntı yapan engellerin bulunması olumsuz bir durumdur. Farklı kotlarda döşemelerin bulunduğu ya da döşeme taşlarının hasar gördüğü, yerinden oynadığı, bordürlerin dağıldığı bir çok yol mevcuttur, bu durum da ulaşılabilirliği kısıtlamaktadır. Bu durum en çok 100. Yıl Mahallesinde söz konusudur. Mahalledeki alt yapı çalışmaları alanların kullanılabilirliğini büyük ölçüde azaltmıştır, bir çok yerde şantiye görüntüsü hakimdir, şantiye malzemeleri kaldırımların üzerine serpiştirilmiştir. Çalışmalar sonucu kapanan yolların döşeme taşları muntazam şekilde yerleştirilememiş, girinti ve çıkıntılar oluşmuştur. 100. Yıl Mahallesinde kaldırım bulunmayan sokaklar mevcuttur. Kaldırımlarda ve yeşil alanların yollardan ayrılan kısımlarında farklı renk ve dokuda bordür kullanılmaması görme engelli bireyleri zorlamaktadır. Görme engelli bireylerin ulaşımını kolaylaştıran duyumsanabilir/hissedilebilir yüzeylerden oluşan kılavuz izlere yeni yerleşim olmasından dolayı Hürriyet Mahallesi'nde rastlanmaktadır, bunun dışında Ertuğrul Mahallesi'nde birkaç yerde görülmektedir. Hükümet Caddesi de yeni düzenlenmiş olmasına rağmen de kılavuz izler kullanılmamıştır.

Her üç mahallede yaya kaldırım rampaları ve bina girişi rampaları incelendiğinde genel anlamda rampa genişlikleri uygun olsa da eğimlerinin fazla olduğu görülmüştür. Her kaldırıma rampa düzenlenmeye çalışılmıştır, bir çok rampanın da malzemeleri hasarlıdır. Rampaların her iki yanında düzenlenmesi gereken koruma bordürleri yoktur ve rampaların başında ve sonunda bulunması gereken uyarıcı yüzeyler kullanılmamıştır.

Merdivenlerin genişlikleri ve yükseklikleri üç mahallede de genel anlamıyla standartlara uygun düzenlenmiştir. Merdivenlerin çoğunda korkuluk-küpeşte ve rampalar kullanılmamıştır. Basamak uçları çıkıntılı merdivenler çok sayıda vardır ve bu durum takılma riski oluşturmaktadır. Merdivenler için uygun malzemeler kullanılsa da basamak üstlerinde güvenliği artıran kaymaz şeritler kullanılmamıştır. Merdivenlerin başında ve sonunda bulunması gereken hissedilebilir/duyumsanabilir yüzeylere hiç bir merdivende rastlanmamıştır.

İncelenen otopark alanlarında sıkıntı yaşandığı gözlemlenmiştir, yeterli sayıda otopark yoktur, bu durum özellikle Ertuğrul Mahallesi için geçerlidir. Bir çok araç yol kenarlarına gelişi güzel park etmektedir. Mevcutta otopark çizgileri olmayan otoparklar görülmüştür. Otoparkların genelinde engelliler için özel otopark alanı ayrılmamıştır ve zeminde engelli işaretleri, engellileri yönlendirecek işaret ve levhalar konumlandırılmamıştır.

Kent mobilyalarının yerleşiminde ve sayısında pek problem gözükmemektedir. Oturma elemanları gerekli ergonomik ölçülere sahiptir, yalnız oturma elemanlarını yanına tekerlekli sandalyenin yaklaşabilmesi için özel ayrılmış alanlar yoktur. Aydınlatma elemanları baş kurtarma mesafesini kurtaracak şekilde konumlandırılmıştır. Çöp kutuları yürüyüş yollarının kenarına bireylerin hareketlerini kısıtlamayacak şekilde yerleştirilmiştir ve bir kısmı hasar görmüştür. Çöp kutuları görme engellilerin algılayabilmesi için gerekli olan farklı dokuya sahip değildir. Halka açık telefon kulübeleri az sayıda bulunmaktadır ve engelli bireylere yönelik düzenlenmemiştir. Halka açık tuvaletler yeterli sayıda bulunmamaktadır, mevcut tuvaletlerin küçük bir kısmında engelli tuvaleti vardır, tuvaletlerin çoğu eski ve bakımsız kalmıştır. Çeşmeler engelli bireylerin kullanabileceği standartlara sahip değildir. Çeşmelere yapılması gereken yönlendirmeler ve etrafında bulunması gereken uyarıcı yüzeyler kullanılmamıştır.

Kamusal bina girişlerindeki kapıların geçiş genişlikleri kullanıma uygundur. Girişler genel olarak düzayak değildir, rampalı ve merdivenli sistemler düzenlenmiştir. Merdivenlerin genişlikleri ve yükseklikleri uygun ölçülerdedir, rampaların eğimleri fazladır. Hürriyet Mahallesi'ndeki resmi dairelerin girişleri engelli bireylerin kullanımına en uygun bina girişlerindedir, korkuluk ve küpeşterleri ölçü ve malzeme bakımından uygundur ancak

merdivenlerinde ve rampalarında kaymaz şeritler kullanılmamıştır, ayrıca basamak uçlarında çıkıntılar mevcuttur. Bina girişlerinde girişi vurgulayan levhalar kullanılmamıştır.

Mahalleler aralarında kıyaslandığında ulaşılabilir çevre standartlarına en uygun yerin Hürriyet Mahallesi olduğunu söylenebilir fakat burası da istenileni tam olarak karşılayamamaktadır. Ulaşımın en zor olduğu mahalle 100. Yıl Mahallesi'dir. Engelli bireyler bir yana engelsiz bireyler için bile ulaşım sıkıntılı durumdadır. Ertuğrul Mahallesi merkezi konumda bir mahalledir, iyileştirme çalışmalarının hızlandırılması gerekmektedir.

Araştırma alanında ölçümü yapılan kaldırım-yürüyüş yolları, rampalar, merdivenler, açık otoparklar ve bina girişlerinden elde edilen bulguların standartlara uygunlukları aşağıda Çizelge 5.1, Çizelge 5.2 ve Çizelge 5.3'te verilmiştir. (+) sembolü kullanım alanının standartlara uygun düzenlendiğini, (-) sembolü standartlara uygun düzenlenmediğini (x) sembolü de ait olduğu kullanıma ait ölçüm bulunmadığını ifade etmektedir.

Çizelge 5.1. 100. Yıl Mahallesinde bulunan kaldırımların-yürüyüş yollarının, rampaların, merdivenlerin, açık otoparkların ve bina girişlerinin standartlara uygunluk durumları (Oriijinal).

100. Yıl Mahallesi Caddeleri ve Sokakları	Kaldırım veya yürüyüş yolu	Rampa	Merdiven	Açık Otopark	Bina Girişi
Uğur Mumcu Cad.	-	-	x	x	x
Şehit Hüseyin Dursun Sok.	-	-	x	x	x
Şehit İbrahim Eti Sok.	-	x	x	x	x
Ekrem Tantin Cad.	-	-	+	x	x
Şaraphane Cad.	-	x	-	-	x
Mumcu Çeşme Cad.	-	x	-	x	x
Atatürk Bulvarı	+	x	x	x	x
Atatürk Bulvarı Süleymanpaşa Parkı	+	x	x	x	x
Hükümet Cad. Tekirdağ Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	x	-	+	x	-
Atatürk Bulvarı Fen İşleri Daire Başk.	x	x	x	+	-

Açıklama: + İşaretli kullanım standartlara uygundur
- İşaretli kullanım standartlara uygun değildir.
x İşaretli kullanıma ait ölçüm bulunmamaktadır.

Çizelge 5.2. Hürriyet Mahallesinde bulunan kaldırımların-yürüyüş yollarının, rampaların, merdivenlerin, açık otoparkların ve bina girişlerinin standartlara uygunluk durumları (Orijinal).

Hürriyet Mahallesi Caddeleri ve Sokakları	Kaldırım veya yürüyüş yolu	Rampa	Merdiven	Açık Otopark	Bina Girişi
Çandarlızade İbrahimpaşa Cad.	-	x	x	x	x
Müjgan Kalelioğlu Sok.	+	-	x	x	x
Müjgan Kalelioğlu Sok. Tekirdağ Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü	x	+	+	x	+
Müjgan Kalelioğlu Sok. Tapu Müdürlüğü	x	-	x	x	-
Öğretmenler Cad.	+	+	x	-	x
Necip Fazıl Kısakürek Cad.	+	x	x	x	x
Rüştü Ökeler Cad.	-	-	x	x	x
Şehit Şaban Öztürk Sok.	-	x	x	x	x
Yahya Kemal Beyatlı Cad. Süleymanpaşa Parkı	+	x	x	x	x
Necip Fazıl Kısakürek Cad. İki Kardeşler lokantası önü	x	-	+	x	x
Müjgan Kalelioğlu Sok. Migros önü	x	-	+	x	-
Necip Fazıl Kısakürek Cad.	x	x	+	x	x
Şehit Şaban Öztürk Sok. Sağlık Ocağı	x	x	x	-	x
Öğretmenler Cad. Namık Kemal Lisesi	x	x	x	x	-
Öğretmenler Cad. Sosyal Bilimler Lisesi	x	x	x	x	-

Açıklama: + İşaretli kullanım standartlara uygundur
 - İşaretli kullanım standartlara uygun değildir.
 x İşaretli kullanıma ait ölçüm bulunmamaktadır.

Çizelge 5.3. Ertuğrul Mahallesinde bulunan kaldırımların-yürüyüş yollarının, rampaların, merdivenlerin, açık otoparkların ve bina girişlerinin standartlara uygunluk durumları (Orijinal).

Ertuğrul Mahallesi Caddeleri ve Sokakları	Kaldırım veya yürüyüş yolu	Rampa	Merdiven	Açık Otopark	Bina Girişi
İskele Cad. Mutlukent Parkı	+	x	x	x	x
Hükümet Cad.	+	-	-	x	x
Hüseyin Pehlivan Cad.	+	x	x	x	x
Muratlı Cad.	+	+	x	x	x
Rakoczi Cad.	+		x	x	x
Hasan Şekerözü Sok. Rüstempaşa Aile Sağlığı Merkezi	x	-	+	x	-
Taş merdivenler Sok. Rüstempaşa Çarşısı	x	-	+	x	x
Taş merdivenler Sok.	x	x	-	-	x
Hükümet Cad. PTT binası	x	x	-		-
Hasan Şekerözü Sok. Türk Kızılayı Tekirdağ Şube Başkanlığı	x	x	-	x	x
İskele Cad.	x	x	x	-	x
Hükümet Cad. Tekirdağ Valiliği bina girişi	x	x	x	x	-

Açıklama: + İşaretli kullanım standartlara uygundur
 - İşaretli kullanım standartlara uygun değildir.
 x İşaretli kullanıma ait ölçüm bulunmamaktadır.

100. Yıl Mahallesi, Hürriyet Mahallesi ve Ertuğrul Mahallesinde ölçümü yapılan kullanım elemanları ve kent donatılarının, standartlara uygunluk durumlarının genel değerlendirmesi Çizelge 5.4'te verilmiştir.

Çizelge 5.4. 100. Yıl Mahallesi, Hürriyet Mahallesi ve Ertuğrul Mahallesinde ölçümü yapılan kullanım alanları ve kent donatılarının genel değerlendirmesi (Orijinal).

	100. Yıl Mahallesi	Hürriyet Mahallesi	Ertuğrul Mahallesi
Yaya yolları	-	+	+
Rampalar	-	-	-
Merdivenler	-	+	-
Açık Otoparklar	-	-	-
Kent Donatıları	+	+	+
Bina Girişleri	-	-	-

Açıklama: + İşaretli kullanım standartlara uygundur
- İşaretli kullanım standartlara uygun değildir.

Bu sonuçlar doğrultusunda çalışma alanındaki eksikliklerin giderilmesine yönelik bazı öneriler getirilmiştir:

Tekerlekli sandalye kullanıcıları için;

- ✓ Yol ve kaldırım arasındaki seviye farkının giderilmesi için kaldırım kenarı rampasının bulunmadığı yerlere uygun genişlikte ve eğimde rampa yerleştirilmelidir, ilçe genelinde mevcut rampaların eğimleri fazladır rampa boylarının uzatılarak eğimlerinin düşürülmesi gerekir.
- ✓ Merdivenli çözümlerin olduğu noktalarda, merdivenlere alternatif olarak rampa çözümü için uygun eğim sağlanabiliyorsa rampa çözümleri yapılmalıdır, özellikle 100. Yıl Mahallesindeki merdivenlerde rampa düzenlemesi bulunmamaktadır. Rampanın çözüm olamadığı noktalarda asansörlü sistemler getirilmelidir. Rampalarda kullanıcılar için uygun malzemeler tercih edilmelidir. Rampa ve merdivenli çözümlerden birinin tercih edilmesi gereken durumlarda rampa çözümlerinin getirilmesi doğru olacaktır.
- ✓ Yaya yollarında zamanla oluşabilecek bozulmaları ve kot farklılıklarını önemek için döşeme taşları yerine asfaltlama tercih edilmelidir.
- ✓ Dar mekanda hareket olanağı sağlamak için güzergâh ve mekanlar oluşturulmalıdır.

- ✓ Dar kapı açıklıklarından ve yüksek eşiklerden geçiş yapabilmek için yeterince geniş açıklığı olan ve eşik yüksekliği azaltılmış hatta eşik yüksekliği olmayan geçişler sağlanmalıdır.
- ✓ İlçe genelindeki tuvaletlerde engelli tuvaleti bulunmamaktadır ayrıca tuvaletlerde hareket olanağı sağlamak için tutamaklar yerleştirilmelidir.
- ✓ Bina girişleri düz ayak yapılmalı, mümkün olmadığı durumlarda yükselti farkları uygun eğimlerdeki rampayla çözülmeli, rampalara elle kavrayabilmek için trabzanlar yerleştirilmelidir.
- ✓ Ağır kapıları açmaya çalışmak yerine otomatik veya kolay açılan kapılar kullanılmalıdır.

Görme engelli bireyleri için;

- ✓ Hürriyet Mahallesi dışında kılavuz izlere rastlanmamaktadır. Yön bulma için, yürüme yüzeyinde kılavuz izler sağlanmalı, kaldırım kenarında yükseklik ve diğer dokunarak algılanabilen kılavuz elemanlar kullanılmalıdır. Basamak yerleri ile rampaları ve yön değişiklikleri dokunarak algılanabilmesi için işaretleme şeritleri kullanılmalıdır.
- ✓ Yürüyüş yolundaki engellerin anlaşılabilmesi için engel etrafında dokulu döşeme veya dokunarak algılanabilen işaretleme şeritleri kullanılmalıdır. İlçe genelinde yollar üzerindeki engellerin algılanabilirliğini artıran düzenlemeler yoktur.
- ✓ Asansörlerde hareket olanağı sesli işaretler ve kabartma yazılı haberleşme düğmesi kullanılmalıdır.
- ✓ Çıkış kapılarındaki kapı tokmakları ve basamaklardaki trabzanların etrafında dokunarak algılanabilen işaretler sağlanmalıdır.
- ✓ Karşıdan karşıya geçiş için işitilebilir trafik işaretleri kullanılmalıdır.

İşitme engelli bireyler için;

- ✓ Karşıdan karşıya geçiş için rahatça görülebilir renkli işaretler ve trafik işaretleri kullanılmalıdır.
- ✓ Asansörü, kapı sesini ve acil durum sesini duymak için yanıp sönen ışıklı işaretler kullanılmalıdır.

Bunların dışında;

- ✓ Yaya ve taşıt sirkülasyonu birbirinden tam olarak ayrılmalıdır. Bunun için yeşil bantlar tavsiye edilmelidir. Kaldırımın bulunmadığı alanlara kaldırımlar yapılmalı, sirkülasyondaki değişimi fark edebilmek için uyarıcı döşemeler ve yönlendirici sesli ve ışıklı uyarı sistemleri ile yönlendirici tabelalar alanın çeşitli noktalarında konumlandırılmalıdır, özellikle 100. Yıl Mahallesi bu yönde bir çok düzenleme yapılması gerekmektedir.
- ✓ Döşeme malzemesi olarak kaymayan malzemeler kullanılmalıdır. Örnek olarak dökme beton, vaş beton, tartan verilebilir.
- ✓ Yollarda ulaşımı engelleyen tümsek, çukur vb. gibi engeller düzeltilmeli, mazgalların konumları yeniden değerlendirilmelidir.
- ✓ Yerleşke içinde engellilere ayrılan otopark sayısı artırılmalıdır. Alanın farklı noktalarında ve standartlara uygun olarak konumlandırılmalıdır.
- ✓ Donatı elemanlarının konumları tek tek değerlendirilmelidir. Birbirlerine çok yakın mesafede olan oturma birimlerinin, standartlar da göz önünde bulundurularak yeniden yerleşimleri yapılmalıdır. Yeni yapılacak çalışmalarda bitkilerin mevcut durumları göz önünde bulundurulmalı, kullanımlar ve erişim bu duruma göre değerlendirilmelidir.
- ✓ Merdivenlerin rıht yükseklikleri engelliler açısından kullanılabilir hale getirilmelidir. Bu da rampa çözümleri ya da sahanlıkların genişletilmesi yolu ile gerçekleştirilmelidir.
- ✓ Telefon kulübeleri ve bankamatikler alan içinde birden fazla noktada konumlandırılmalı, bu kullanımlardan en az bir tanesi engelli kullanıcılara uygun olarak tasarlanmış olanlardan seçilmelidir.
- ✓ Ertuğrul ve 100. Yıl Mahalleleri öncelikli olmak üzere yeni otopark alanlarına ihtiyaç vardır.

Araştırma sonuçlarına göre; 100. Yıl Mahallesi, Hürriyet Mahallesi ve Ertuğrul Mahallesi genel olarak değerlendirildiğinde fiziksel engelli bireylerin kullanımına uygun olmadığı ortaya çıkmıştır. İlçede yaşanan mimari sorunlar sosyal açıdan da sorun yaratmaktadır. Ayrımcı uygulamalar bireyin sosyal açıdan zayıflamasına sebep olmaktadır. Ülkemizde yaşayan engelli bireylerin yaşam standartlarının yükseltilmesi amacıyla çalışma yapılması zorunludur. Kentsel mekanlar en kısa süre içinde standartlara uygun hale getirilmelidir. Mimar ve tasarımcılar başta olmak üzere tüm meslek insanlarının, akademisyenlerin ve toplumu oluşturan sağlıklı veya engelli tüm bireylerin “erişilebilirlik”

kavramı üzerine farkındalığını artırmak için uygulama ve çalışmaların yapılması gerekmektedir. Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi ve Süleymanpaşa Belediyesi kendi sorumluluk alanlarında bulunan kullanım alanları ve kent donatılarını engellilere yönelik dış mekan standartlara uygun olarak düzenlemelidir. Engelli bireylerin diğerlerinden farklı olmadığı, sadece özel durumları olan bireyler olduğu düşüncesi toplumun geneli tarafından kavranmalıdır. Sonuç olarak engelli ve yaşlı bireyler, diğer sağlıklı bireylerde olduğu gibi toplum hayatında daha çok yer almak ve verimli olmak istemektedir. Kuşkusuz onların yardım almadan gündelik yaşamlarında özgür olabilmeleri uygar bir topluma, erişilebilir fiziki çevreye ve yapılara bağlıdır.

KAYNAKLAR

- Akbulut S (2012). Gerçekten Eşit miyiz? Acıma, Zayıf Görme ve Yok Sayma Ekseninde Engelli Ayrımcılığı. İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyoloji Ve Eğitim Çalışmaları Birimi. <http://secbir.org/images/haber/2011/01/13-suleyman-akbulut.pdf> (erişim Tarihi:21.02.2016).
- Alp M (2014). Engelliler İçin Dış Mekan Kullanım Olanaklarının Araştırılması:İstanbul Üniversitesi Beyazıt Yerleşkesi Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Anonim (1983). Webstars Ninth New Collegate Dictionary. 'Identity'
- Anonim (1986). Council Of Europe. Committee Of Ministers To Member States On Urban Open Sapace, Strasbourg. R 11 (86).
- Anonim (1989). Pima Country Code. Pima Country Board of Superviors Tucson Arizon.
- Anonim (1999). ÖZİ (T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı), Çağdaş Toplum Yaşam ve Özürlüler Ön Komisyon Raporları, 1. Özürlüler Şurası.
- Anonim (2002). TÜİK Verileri, Türkiye Özürlüler Araştırması. <file:///C:/Users/hp/Downloads/234349677719482640..pdf> (erişim Tarihi:21.02.2016).
- Anonim (2004) UN, Accessibility for the Disabled A Design Manual for a Barrier Free Environment, United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Division for Social Policy and Development.
- Anonim (2008). Engellilerin İnsan Haklarına Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi. İstanbul Bilgi Üniversitesi İnsan Hakları Hukuku Uygulama ve Araştırma Merkezi Tarafından Yapılan Çevirisi. RUSİHAK Yayınları, 39s, İstanbul.
- Anonim (2009). T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı Faaliyetlerinin Denetimi ile Özürlü Bireyler, Yakınları ve Toplumun Bütün Kesimlerinde Özürlülük Konusunda Toplumsal Bilinç ve Duyarlılık Oluşturulması Amacıyla Yapılan Çalışmaların Değerlendirilmesi ve Bu Tür Çalışmaların Düzenli ve Verimli Şekilde Yürütülmesi ve Geliştirilmesi İçin Alınması Gereken Tedbirler Hakkında Denetleme Raporu. T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu.
- Anonim (2010a). Özürlüler Kanununun ve İlgili Mevzuat. T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı Yayınları No.43, 554s, Ankara.
- Anonim (2010b). Yerel Yönetimler İçin Ulaşılabilirlik Temel Bilgiler El Kitabı. T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı No. 49, 122 s Ankara.
- Anonim (2014a). Tekirdağ Büyük Şehir Belediyesi. Engellilere Yönelik Ulaşılabilir Yapılı Çevre Standartları.
- Anonim (2014b). LÂL Gayrimenkul Değerleme ve Müşavirlik A.Ş. Engelli ve Yaşlılar İçin

Kentsel Çözümler. Tellal Dergisi, Mayıs, 2014. Ankara.

Anonim (2015a). Türkiye İstatistik Kurumu Verileri (TÜİK)

<https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr> Erişim Tarihi:10.10.2013

Anonim (2015b). Kıbrıs Türk Mühendisler ve Mimarlar Odası Birliği. Engelli Standartları, Kent ve Binalara Yönelik Uygulama Kriterleri, Mart, 2015. Lefkoşa.

Artar Y, Karabacakoglu Ç (2003). Özürlülerin Toplumsal Gelişimine Yönelik Proje Ortez ve Tekerlekli Sandalyenin Üretimi, Standartları Ve Pazar Potansiyeli. Milli Produktivite Merkezi. Ankara.

Atıcı İ (2007). Fiziksel Engelliler ve Kentsel Mekan Kullanımı. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Bahadır B (2014). Parklarda Erişilebilirliğin Engelliler Açısından İrdelenmesi: İstanbul-Göztepe 60. Yıl Parkı Örneği. Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

Bayraktar (1973). İzmir Şehrinin İmarında Peyzaj Mimarisi ile İlgili Problemler ve Prensiplerin

Tesbiti. Ege Üniversitesi, Doktora Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Bekci B (2012). Fiziksel Engelli Kullanıcılar İçin En Uygun Ulaşım Akıllarının Erişilebilirlik Açısından İrdelenmesi: Bartın Kenti Örneği. Bartın Orman Fakültesi Dergisi, 14: 26-36.

Chan M, Zoellick R (2011). Dünya Engellilik Raporu. WHO (Dünya Sağlık Örgütü) Yayınları.

Çivici T, Gönen D (2015). Balıkesir Üniversitesi Çağış Yerleşkesinin Bedensel Engelli Öğrencilerin Sosyal Alanlara Ulaşabilirliğinin Değerlendirilmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi, 3: 639-646.

Dikmen Ç (2010). Avrupa Kentsel Şartı Ulaşım ve Dolaşım İlkeleri Kapsamında Engellilerin Kentsel Alan ve Yapılara Erişebilirliklerinin Sorgulanması: Yozgat Örneği. e-journal of New World Sciences 6 (4), 838-858.

Erdönmez M, Akı A (2005). Açık Kamusal Kent Mekanlarının Toplum İlişkilerindeki Etkileri. Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Dergisi, 1 (1).

Erel B (2007). Kentsel Açık Alan Kavramı Bağlamında İskele Meydanlarının İncelenmesi, İstanbul Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Eşkil Ö (2011). Engelliler İçin Dış Mekan Tasarım Özellikleri Bağlamında Ankara Kent Parklarının İrdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Eyüboğlu Z (2008). Kentsel Mekanların Bedensel Engelliler Tarafından Kullanılması. Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Gökçe D (2012). Antalya Atatürk Kültür Parkı Örneğinde parkların engelli bireyler tarafından kullanım olanakları. Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Gözler K (2010). Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. Ekin Yayınları, 144s, Bursa.
- Gül A, Küçük V (2001). Kentsel Açık-Yeşil Alanlar ve Isparta Kenti Örneğinde İrdelenmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 2: 27-48.
- Hakeri H, Doğan C (2014). Uluslararası Sağlık Hukuku Sempozyumu. Türkiye Barolar Birliği Yayınları No.306, 504s, Lefkoşa.
- Hanson MJ, Hanline MF (1994). Parenting a Child With a Disabilities: a Longitudinal Study Of Parental Stress And Adaptation. Journal Of Early Intervent, 14: 234-248.
- Kaya S (2015). Düzce Kent Merkezi Yaya Yollarında Engelli Erişilebilirliği. Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Düzce.
- Keleş R (1998). Kentbilim Terimleri Sözlüğü. İmge Yayınları, 224s, Ankara.
- Kılıç A (2001). Kentsel Açık Alanların Kullanıcılar Tarafından Değerlendirilmesi: Kadıköy İskele Meydanı Ve Yakın Çevresi. Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Koca C (2010). Dünya Engelliler Vakfı. Engelsiz Şehir Planlaması Bilgilendirme Raporu.
- Kurşun S (2014). Tekerlekli Sandalye Kullanan Engellilerin Kentsel Mekanları Kullanım Olanaklarının İrdelenmesi: Özgürlük Parkı Örneği, Kadıköy-İstanbul. Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bartın
- Öztürk M (2011). Türkiye'de Engelli Gerçeği. MÜSİAD Yayınları No.30, 112s, İstanbul.
- Özyılmaz P (2009). Kentsel Açık Alan Tasarımlarının Değerlendirilmesi İçin Mekan Dizimi Yaklaşımı. Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Gebze.
- Simonds O (1961). Landscape Architecture. New York: McGraw-Hill.
- Spahiu M (2014). Engelliler İçin Kent Fiziki Mekanının Değerlendirilmesi-Kosova Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Fen Bilimleri Enstitüsü, Edirne.
- Taş D (2015). Namık Kemal Üniversitesi Kampüsü Örneğinde Kampüslerin Engelli Bireyler

Tarafından Kullanım Olanakları. Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.

True ve Türel (2013). Yapılı Çevrelerin Fiziksel Engelliler Yönüyle Kullanılabilirliği. Ege Üniversitesi, Zirrat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, 1:1-16.

Ünlü A (2007). Cumhuriyet Dönemi Kentsel Açık Alanlarının Sanat Akımları Açısından İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma, İstanbul Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

ÖZGEÇMİŞ

Elif AYGÜN, 1987 yılında Giresun'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Giresun'da tamamladı. 2006 yılında girdiği Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nden 2010 yılında Peyzaj Mimarı olarak mezun oldu. Haziran 2015 yılında başladığı Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi'nde Peyzaj Mimarı olarak görev yapmaktadır. Şubat 2014 yılında Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda başladığı Yüksek Lisans öğrenimine devam etmektedir.